A. or. 3471

BEITRÄGE
ZUR
KENNTNISS DER IRANISCHEN SPRACHEN.

I. THEIL.

MASANDERANISCHE SPRACHE.

HERAUSGEGEBEN

VON

B. Dorn

UND

Mirsa Muhammed Schafy.

ST. PETERSBURG, 1860.

Commissionaire der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften:

in St. Petersburg Eggers et Comp., in Riga Samuel Schmidt, in Leipzig Leopold Voss.

Preis: 70 Kop. = 23 Ngr.

457 F I, 1

A. or. 3471 Dorn

BEITRÄGE

ZUR

KENNTNISS DER IRANISCHEN SPRACHEN.

I. THEIL.

MASANDERANISCHE SPRACHE.

HERAUSGEGEBEN

VON

B. Dorn

UND

Mirsa Muhammed Schafy.

ST. PETERSBURG, 1860.

Commissionaire der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften:

in St. Petersburg	in Riga	in Leipzig
Eggers et Comp.,	Samuel Schmidt,	Leopold Voss.

Preis: 70 Kop. = 23 Ngr.

Gedruckt auf Verfügung der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.
Im August 1860.
K. Vesselofski, beständiger Secretär.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Buchdruckerei der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

VORERINNERUNG.

Seit ich mich mit der Geschichte der südlichen Küstenländer des kaspischen Meeres beschäftige, ist in mir immer der Wunsch lebendig gewesen, auch die Sprachen derselben und namentlich das Tabaristanische und Masanderanische näher zu kennen. Dieser Wunsch wurde vorzüglich rege durch die tabaristanischen und masanderanischen Verse oder Gedichte, welche in *Muhammed b. Hasan ibn Isfendiar*, *Sehireddin* und dem Kabusnameh vorkommen und deren Verständniss für mich nicht ohne Schwierigkeit war. Ich kann mich darüber trösten. Dieselben Verse, welche mir dunkel geblieben waren — sie wurden auch von eingebornen Masanderanern, denen sie zur Erklärung vorgelegt worden waren, nicht ganz verstanden. Es wird das zum Theil dem verdorbenen Zustande zuzuschreiben sein, in welchem sie sich durch die Schuld der Abschreiber befinden, oder auch den alterthümlichen oder mundartlichen Verschiedenheiten, welche letztere gerade im Masanderanischen noch heute bestehen. Aber haben so manche andere Sprachen, die eben auch keine schriftlichen Denkmäler aufzuweisen haben, endlich den Schleier lüften müssen, welcher sie verhüllte, so durfte man hoffen, dass das einmal auch mit dem Masanderanischen der Fall sein werde. Und wir sind in der That berechtigt, diese Hoffnung als schon zum Theil in Erfüllung gegangen anzusehen.

Ich will W. Ouseley's (Travels T. III, S. 308) im Ganzen, wie ich glaube, richtige Auffassung einer in Ibn Isfendiar (und Sehireddin, ed. impr., S. 27) vorkommenden Stelle in tabaristanischer, oder nach andern Handschriften, alt-masanderanischer Sprache — er bezeichnet sie als *the provincial idiom and manner of pronunciation used in Dilem* nachahmend, hier nur erwähnen. Ich will ferner auf den frühern Versuch J. v. Hammer's (Fundgr. d. O. 1813 Bd. III, S. 46: Die Sprache Thaberistan's), ein paar ebenda befindliche Verse zu erklären, kein weiteres Gewicht legen. Aber Chodzko hat uns in seinen *Specimens of the popular poetry of Persia* London 1842 sehr erwünschte Hülfsmittel geboten. Die von ihm mitgetheilten Gedichte des Sheikhi-Tabersy oder Amiry, wie er ihn nennt, mit seiner Uebersetzung und seinen Anmerkungen haben uns in den Stand gesetzt zum ersten Mal einen Blick in das bis dahin abgeschlossene Heiligthum der masanderanischen Sprache zu thun. In der Folge erhielten wir eine Bearbeitung der masanderanischen Grammatik und Sprachproben verschiedener Art von Beresin (Recherches sur les dialectes persans. Casan 1853). Auch der verstorbene Prof. Dittel hat in seinen jetzt dem asiatischen Museum zugehörenden Papieren, Beiträge zur Kenntniss des Masanderanischen geliefert und ich werde nicht verfehlen, zu seiner Zeit je nach Erforderniss davon Gebrauch zu machen.

Da uns nun zur Ergründung einer noch wenig bekannten Sprache, deren Erlernung im Lande selbst wo sie gesprochen wird, oder von Eingeborenen, versagt ist, vorzüglich Texte verhelfen können, so war mein Streben darauf hingerichtet, solche zu erhalten. Aber das war wiederum nicht leicht. Das Masanderanische hat keine schriftliche Literatur. Die Gedichte des Emir-i-Pasewary und Anderer gehen von Mund zu Mund, seine Gedichtsammlung, welche allerdings nach der Aussage Chodzko's und Mirsa Schafy's niedergeschrieben da sein soll, ist so schwer zu bekommen, dass es mir trotz aller seit Jahren fortgesetzten Bestrebungen doch erst vor Kurzem gelungen ist, einen Theil derselben zu erhalten. Und dann

hätte selbst der vollständige Diwan ohne eine Uebersetzung oder andere Beihülfe zum Verständniss, doch nur eine beschränkte Ausbeute gewähren können.

Im J. 1854 endlich erhielt ich eine auf Hrn. v. Chanykov's Veranlassung verfertigte masanderanische Uebersetzung von 49 in Boldyrev's persischer Chrestomathie (Персидская Христоматія. Изд. II, москва 1833) gedruckten Erzählungen. Der Uebersetzer war Mirsa Aly. Ich verschob die Herausgabe dieser Uebersetzung, weil ich noch andere Hülfsmittel und namentlich ein Wörterbuch erwartete, welches aber leider überhaupt nicht eintreffen dürfte.

Im vorigen Jahre ward mir noch ein bedeutender Zuwachs zu Theil. Es war nichts anderes als eine beträchtliche Anzahl der Gedichte des Emir-i-Pasewary, welche auf Veranlassung des russischen Consuls in Astrabad, Hrn. v. Gussev gesammelt und offenbar von kundiger Hand niedergeschrieben worden waren. Den masanderanischen Ausdrücken sind je nach vorausgesetzter Erforderniss Erklärungen in persischer Sprache beigegeben, so dass mit Hülfe derselben der masanderanische Text durchgängig verstanden und richtig aufgefasst werden kann.

Nun glaubte ich nicht länger säumen zu dürfen die gewonnenen Hülfsmittel in den Druck zu geben. Der Druck der Uebersetzung, welche die erste Abtheilung (S. 1—122) bilden sollte, war nicht ohne Schwierigkeiten. Der Uebersetzer war sich in der Rechtschreibung und namentlich Vocalisation nicht gleich geblieben. Es fand sich da غِلومی neben غُلومی, خُدا und خِدا, حِکُمْ u. s. w., so dass es sich durchaus nicht ermitteln liess, welche Aussprache eigentlich die richtigere sei. Ich hielt es daher für gerathener in solchen Fällen den Vocal ganz wegzulassen, aber ein Verzeichniss dieser unvollständig vocalisirten Wörter mit der in der Handschrift befindlichen Vocalisation beizugeben, obgleich jeder Orientalist leicht zu errathen vermag, warum eine derartige Verschiedenheit Statt finden konnte.

So war der erste Bogen gedruckt als ich die Bekanntschaft des Mirsa Muhammed Schafy شفیع bei der hiesigen persischen Ge-

sandtschaft, machte. Derselbe aus Barfurusch gebürtig und ein gründlicher Kenner seiner Muttersprache, der masanderanischen, hatte Manches an der Uebersetzung, die sich namentlich dem Persischen allzusehr anschloss, zu erinnern. Auch hinsichtlich der Vocalisation wich er bedeutend ab. Ich konnte daher sein Anerbieten, die gegebene Uebersetzung nach seiner Ueberzeugung zu ändern, nur mit Dank annehmen, weil wir auf diese Weise einen ganz gesicherten Text nach der zu Barfurusch üblichen Mundart vor uns haben S. 17 — 122. Dass auch hier Ungleichmässigkeiten nicht fehlen, z. B. die Schreibung دَو, دَه und دَء zwei, رَه und رَء, بَوْتَه später بَوْتَه u. s. w. kann und wird nicht Wunder nehmen noch viel weniger Anstoss erregen dürfen. Auch würde هَزَارْ neben هِزَارْ und بِيَه neben بَيَّه nur mit Unrecht getadelt werden.

Eben so wenig wird man mir den Umstand zum Vorwurf machen wollen, dass ich den ersten schon gedruckten Bogen nicht eingezogen, sondern in ihm eine Probe auch von der frühern Uebersetzung mitgetheilt habe S. 1 — 17. Der Verfasser derselben hat gewiss seine Gründe gehabt dieselbe so zu geben, wie er sie gegeben hat.

Die zweite Abtheilung (S. 130 — 160) enthält Gedichte des Emir-i-Pasewary oder Masanderany. Ich hatte nirgends nähere Auskunft über ihn gefunden. Mirsa Schafy verdient daher besonderen Dank für die vorausgeschickte Auskunft über ihn, wodurch wir zugleich einen masanderanischen Text mehr gewonnen haben S. 124 — 129. Auch rührt die Vocalisation und die Anordnung der einzelnen Gedichte von seiner Hand her. Die erstere unterscheidet sich wie in der Uebersetzung der Erzählungen, so auch hier von früheren Angaben namentlich durch den überwiegenden Gebrauch des *ăe*- anstatt des *u*- oder i-Lautes. كُنَه, كويد, er spricht, بُلْبُل die Nachtigall, دُو zwei, دِلْ Herz u. s. w. wurden ohne Bedenken und mit Vorsatz in گَنَه, بَلْبَلْ, دَو (oder دَه, دَء) und mei-

stens دل verändert. Wenn schon mehrere dieser Gedichte von Chodzko und Beresin in Text und Uebersetzung herausgegeben waren, so sind die hier mitgetheilten doch nicht blosser Ab- oder Nachdruck. Die dritte Abtheilung endlich (S. 161—164) enthält Gedichte von einigen andern Dichtern. Sie waren zwar in den Diwan des Emir's eingereiht, aber der Mirsa schied sie aus und wies ihnen eine gesonderte Stelle an. Gern würde ich auch noch die erklärenden Anmerkungen und eine Uebersetzung hinzugefügt haben. Aber Mangel an Zeit zwingt mich dieselben so wie andere Bemerkungen für den zweiten Theil zu versparen, welcher wahrscheinlich bald nach meiner Zurückkunft aus dem Kaukausus und Masanderan selbst erscheinen wird.

St. Petersburg, den 6. Aug. 1860.

Dorn.

sens J's verändert. Wenn schon mehrere dieser Gedichte von Chodzko und Beresin in Text und Uebersetzung herausgegeben worden, so sind die hier mitgetheilten doch nicht blosser Ab- oder Nachdruck. Die dritte Abtheilung endlich (S. 131—163) enthält Gedichte von einigen andern Dichtern. Sie waren zuerst in den Diwan des Emir's eingereiht, aber der Mirsa schied sie aus und wies ihnen eine gesonderte Stelle an. Gern würde ich auch noch die erklärenden Anmerkungen und eine Uebersetzung hinzugefügt haben. Aber Mangel an Zeit zwingt mich dieselben so wie andere Bemerkungen für den zweiten Theil zu versparen, welcher wahrscheinlich bald nach meiner Zurückkunft aus dem Kaukasus und Masanderan selbst erscheinen wird.

St. Petersburg, den 6. Aug. 1860.

Dorn.

جلد اوّل

از

کتاب کنز الاسرار مازندرانی

که بسعی واهتمام

کمترین بندگان بَرنْهاْرْدْ دُارْنْ

به امداد واعانت

میرزا محمّد شفیع مازندرانی

در دار السلطنهٔ پطربورغ

در مطبع اکادمیهٔ ایمپراطوریه

در سنهٔ ۱۲۷۷

مطبوع گردید

جلد اوّل

از

کتاب کنز الاسرار مازندرانی

که بسعی واهتمام

کمترین بندگان بَرْنْهارْدْ دُارْنْ

به امداد واعانت

میرزا محمّد شفیع مازندرانی

در دار السلطنهٔ پطربورغ

در مطبع اکادمیهٔ ایمپراطوریه

در سنهٔ ۱۲۷۷

مطبوع گردید

حکایات

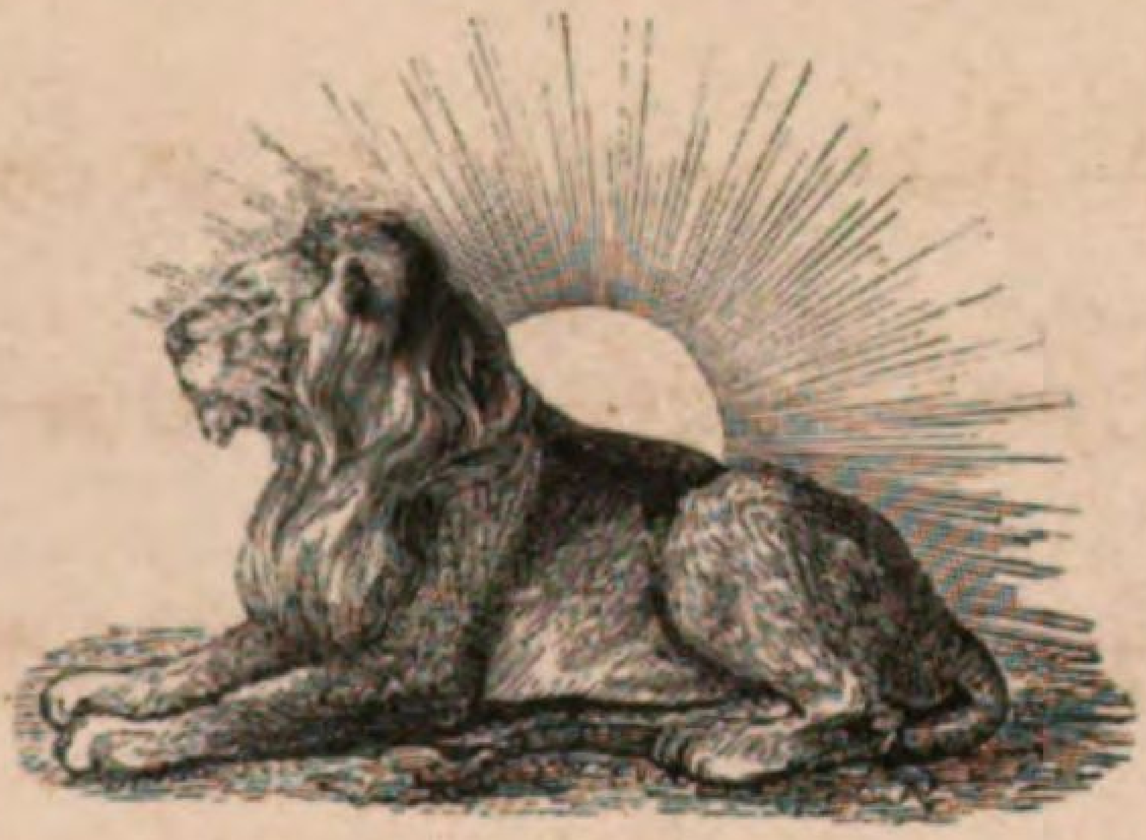

۱ دُو زَنَا دَرْ وَچِهٔ دَعْوا دَاشْتِنَه وَشَاهِدْ نَاشْتِنَه هَرْ دُو قَاضِی پَلِی بُورْدِنَه وَانْصَافْ بَخْوَاسِّنَه قَاضِی جَلّادْرَه بَخْوَاسَّه وَبَفَرْمَاءَ که اِنَتَّا وَچِه رَه دُوپَارَه هَاکُنْ وَبَهَرْ دُو زَنَا هَادِ اُونَتَّا زَنَا چُونْ اِینْحَرْفْ بِشْنُوسَّه دَمْ نَدَاءَ وَزَنَاءِ دِیگَرْ دَادْ وَجِرَه بَلَنْدْ هَاکِرْدَه که خَدای وَاسِّرْ مِه وَچِه رَه دُونِیمْ نَکنِینْ اَگَرْ اِنْتِرِی اِنْصَافْ هَسَّه وَچِه رَه نَخْوامَه قَاضِی یَقِینْ بَدُونِسَّه که وَچِهٔ مَارْ هَمِینْ هَسَّه وَچِه رَه بُو بِسْپَارِسَّه وَزَنَاءِ دِیگَرْ رَه قَمْچِی بَزُونَه وَبَرَانِینَه

---

۱ دو زن در طفلی منازعت میکردند وکواه نداشتند هر دو پیش قاضی رفتند وانصاف خواستند قاضی جلّاد را طلبید وبفرمود که این طفل را دوپاره کن وبهر دو زن بده زنی چون این حرف بشنید خاموش ماند وزن دیکر شور وفریاد آغاز کرد که برای خدا طفل مرا دونیم مکن اکر چنین انصاف است طفل را نمیخواهم قاضی یقین بدانست مادر طفل همین است طفل را باو سپرد وزن دیکر را تازیانه زده براندند

٢ دَرْ شَهرِی اَنْبارْ پَنْبهٔ رَه دزدْ بَزُوءٔ پَنْبَه فُرُوشانْ شِکایَتْ بَپادِشاهْ بورْدِنَه پادِشاهْ هَرْ چَنْدْ که جُسْتجُو بَفرمْاءَ دزدْرَه پیدْا نَکِرْدِنَه سَرْدارِدی عَرْض هاکِرْدَه کِه اَگَرْ فَرْمُونْ دِنِی دزدْهارَه بَیرمْ پادِشاهْ حُکْمْ هَدْاءَ سَرْدارْ شِ سِرِه بُورْدَه وَگَتِه کِچیکِ شَهْرَه بَبَهانهٔ مِهْمُونِی بَطَلْبِیَه چُونْ هَمهٔ مَرْدمْ جَمْعْ بَینَه وَهِنِیشْتِنَه سَرْدارْ مَجْلِسِ دَرِیمْ بُورْدَه وَهَمهٔ دِیم مَرْدمُونْرَه هارِشیَه وَبُوتَه چه حَرامْزادَه وَبِیحَیا وَاَحْمَقْ مَرْدمُونْ هَسّنَه کِه پَنْبَه بَدَزْدِینَه وَرِیزَهاءِ پَنْبَه وِشُونِ رِیشْرَه دَماسَّه وَمِه مَجْلِسْ بِیمُونَه هَمُونْوَقْتْ چَنْدْکَسْ شِ رِیشْهارَه بَدَسْتْ پاكْ کِرْدِنَه مَعْلُومْ بیَه کِه وِشُونْ دزدانِنَه پادِشاهْ حِکْمَتْ سَرْدارْرَه بَه پِسنِیَه وَآفَرِینْ بُوتَه

---

٢ در شهری انبار پنبه را دزد برفت پنبه فروشان شکایت بپادشاه بردند پادشاه هرچند که تجسس فرمود دزد را نیافت امیری عرض کردکه اگرفرمان باشد دزدان را بگیرم پادشاه حکم داد امیر بخانهٔ خود رفت وخورد وبزرك شهررا ببهانهٔ ضیافت طلبید چون همه مردمان جمع شدند ونشستند امیر دران مجلس رفت وبروی همه مردمان نظر کرد وگفت چه حرامزاده وبیحیا واحمق مردمان اند که پنبه دزدیده اند وریزهای پنبه در ریشهای ایشان جا کرده است ودر مجلس من آمده اند همان وقت چند کس ریشهای خودرا بدست پاك کردند ومعلوم شد که آنها دزدان اند پادشاه بر حکمت امیر آفرین وتحسین نمود

۳ دانِشمَنْدی هَزارْ رُوپِیَه عَطّاریرَه بسْپارِسَّه وَبسَفَرْ بورْدَه بَعْدْ مُدَّتْ
اَزْ سَفَرْ بِیمُوءَ وَرُوپِیَه‌رَه عَطّارْجا بَخواسَّه عَطّارْ بَوُّتَه دِرُوکنی مَرَه نَدایِ
دانِشْمَنْدْ ونه جا دَعْوا هاکِرْدَه مَرْدُمونْ جَمْع بیِنَه وَدانِشْمَنْدْرَه مَذَمَّتْ
هاکِرْدِنَه وَبَوُّتِنَه اینْ عَطّارْ زِیادْ اَمینْ هَسَّه هیچوَقْتی نا اَمینْ نیَه اَگَرْ
ونه جا دَعْوا هاکنی سَزا وِنّی دانِشْمَنْدْ ناچارْ بیَه وَاَحْوالْرَه بَرْ کاغَذی
بَنُویشْتَه بپادِشاهْ هَداءَ پادِشاهْ بَفَرْمِسَّه بُورْ عَطّارِ دکانْ پَلی سِه رُوزْ هِنیشْ
وَورَه هیچْ نَوءْ رُوزْ چَهارُمْ اَنورْ شُومَه وَتِرَه سَلُومْ کَمَّه سِوایِ جَوابِ سَلُومْ
هیچْ مَرَه نَوُّ چُونْ اَزُونْجَه بُورْدِمَه شِ نَقْدْرَه عَطّارِجا بَخواهْ اُونیکه وکَنَه
مَرَه خَبَرْ هاکنْ دانِشْمَنْدْ مُوافِقْ حُکْمِ پادِشاهْ عَطّارِ دکانْ هِنیشْتَه رُوزْ

---

۳ دانشمندی هزار روپیه عطّاریرا سپرد وبسفر رفت بعد مدّت از سفر
باز آمد وروپیه ازعطّار خواست عطّار گفت دروغ میگویی مرا نسپردهٔ
دانشمند باوی درآویخت مردمان جمع شدند ودانشمندرا تکذیب کردند
وگفتند این عطّار بسیار دیانت دارد هیچوقتی خیانت نکرد اگر بااین
مناقشه خواهی کرد سزا خواهی یافت دانشمند ناچار شد واحوالرا بر کاغذی
نوشت وپادشاه را نمود پادشاه فرمود برو نزد دکان عطّار سه روز بنشین
واورا هیچ مگو چهارم روز آنطرف خواهم رفت وترا سلام خواهم کرد سوای
جواب سلام هیچ بامن نگویی چون ازانجا بروم نقد خود از عطّار بخواه آنچه
او بگوید مرا خبر کن دانشمند موافق حکم پادشاه بر دکان عطّار بنشست روز

چَهارُمْ پادِشاهْ باحِشْمَتِ زِیادْ اَنُورْ بُورْدَه اِنْتِرِیکه دانِشْمَنْدرَه بَدِیَه اَسْپِ جِلُورَه بَکَشِیَه وَهِرِسّاءَ وَدانِشْمَنْدرَه سَلُومْ هاکِرْدَه دانِشْمَنْد جَوابِ سَلُومْ بَوُتَه پادِشاهْ بَفرْماءَ اِیْ بِرارْ کاهی مِه پَلی پیش چه نه نِی وَهیچْ شِ اَحْوالْرَه نَوُنِی دانِشْمَنْدْ اَنْدَکی شِ سَرَّه تَکُونْ هَداءَ وَدیکَرْ هیچْ نَوُتَه عَطّارْ اینْهَمَه رَه بَدِیَه وَبه‌تَرسِیَه چُونْ پادِشاهْ بُورْدَه عَطّارْ دانِشْمَنْدرَه بَوُتَه که اَگَرْ نَقْدْ مَرَه بِسْپارِسّی کِجَه دَوِیمَه وَکُدُومْ شَخْصْ مِه پَلی حاضِرْ بیَه اَیْ بَوُ شایَدْ فَرامُوشْ هاکِرْدْ بُوامْ دانِشْمَنْدْ هَمهٔ اَحْوالْرَه اَیْ بَوُتَه عَطّارْ بَوُتَه راسْتْ کَنی اِسا مِه خاطِرْ بِیَمُوءَ اَلْقِصَّه هَزارْ رُوپِیَه دانِشْمَنْدرَه هَداءَ وَعُذْرْ بِسْیارْ بَخْواسَّه

چهارم پادشاه باحشمت بسیار آنطرف رفت چون دانشمندرا دید اسب را استاده کرد وبر دانشمند سلام خواند دانشمند جواب سلام کفت پادشاه فرمود ای برادر کاهی نزد من نمی آیی وهیچ احوال خودرا نمیکویی دانشمند اندکی سر جنبانید ودیکر هیچ نکفت عطّار اینهمه میدید ومی ترسید چون پادشاه رفت عطّار دانشمندرا کفت که هرکاه نقد مرا سپردی کجا بودم وکدام شخص نزد من حاضر بود باز بکو شاید فراموش کرده باشم دانشمند همهٔ احوال‌را بازکفت عطّار کفت راست میکویی حالا مرا یاد آمد القصّه هزار روپیه دانشمندرا داد وعذر بسیار نمود

۴ غلومی شِ صاحِبْ پَلی بُورِیتَه بعْدِ چَنْدْ رُوزْ ونه صاحِبْ دَرْ شَهْرِ دیگَرْ بُورْدَه غلُومْرَه بَدِیَه ورَه بَیتَه وَبُوتَه چِرْ فرارْ هاکِرْدی غلُومْ دَسْتْ بَزُوَ ونه دامَنْرَه بَیتَه آقا ورَه بُوتَه غلومْ مَنْ هَسّی مِه بِسیارْ نَقْدْرَه بَدزْدی وَبُورِیتی اِساکه ترَه پیْدا هاکِرْدِمَه ترَه سیاسَتْ ونَه هاکنَمْ اَلْقِصَّه هَرْدُو قاضی پَلی بُورْدِنَه وَانْصافْ بَخواسّنَه قاضی آنْ هَرْدُورَه بُوتَه گَلیکاءَ دَرِیمْ هِرِسّینْ وَبفرْماءَ که یِكْ مَرْتَبَه هَرْدُو اَزْ گَلیکا شِ سَرْهارَه بِیرُونْ هاکنینْ چُونْ سَرْ بِیرُونْ هاکِرْدِنَه قاضی جَلاّدْرَه بَفرْماءَ که شَمْشیرْجا غلومْ سَرَّه بَزَنْ غلُومْ چُونْ اینحَرْفْ بشْنُوسَّه زُودْ شِ سَرَّه دَرِیمْ بکَشِیَه وَونه صاحِبْ اَصْلاً جُمْ نَزُوَ قاضی غلُومْرَه سیاسَتْ هاکِرْدَه وَشِ صاحِبْرَه بسْپارِسَّه

---

۴ غلامی از نزد صاحب خود گریخت بعد چند روز صاحب او در شهری دیگر رفت آنجا غلامرا دید واورا گرفت وگفت چرا گریختی غلام دست در دامن خواجه زده گفت غلام من هستی نقد بسیار از من دزدیدی وگریختی حالاکه ترا یافته‌ام بر تو سیاست خواهم نمود القصّه هردو پیش قاضی رفتند وانصاف خواستند قاضی آن هردورا نزد دریچه استاده کرد وبفرمود که یکبار هردو از دریچه سرها بیرون کنید چون سر بیرون کردند قاضی جلاّدرا فرمود که شمشیر بر سر غلام بزن غلام چون این سخن بشنید درحال سر خود اندرون کشید وصاحب او اصلا نجنبید قاضی غلامرا سیاست کرد وبصاحب او سپرد

٥ شَخْصِی مٰالِ بِسْیٰارِی صَرّافیرَه بِسْپٰارِسَّه وَبسَفَرْ بُورْدَه جُونْ دِکِرِسَّه مٰالْرَه بَخوٰاسَّه صَرّافْ حٰاشٰا بَزُوَّ وَقَسَمْ بَخورْدَه کِه مَرَه نَسْپٰارِسّی آنْشَخْص قٰاضی پَلی بُورْدَه شِ اَحْوٰالْرَه بَوْتَه قٰاضی تَأَمُّلْ هٰا کِرْدَه بَفرْمٰاءَ کَسْرَه نَوَّ کِه فلونْ صَرّافْ تِمٰالْرَه نَدِنَه فِکْرِی تِه مٰالِ وٰاسِرْ وِنَه هٰا کَنَمْ رُوزْدیگَرْ قٰاضی آن صَرّافْرَه بَطَلْبِیَه وَبَوْتَه خَلِ کٰارهٰا مِواسّرْ پیشْ بِیَموءَ نَتُومَّه تَنْهٰا هٰاکَنَمْ خوامه تَرَه شِ نَایِبْ هٰاکَنَمْ اینْ وٰاسّرکه اَمینْ هَسّی صَرّاف قَبُولْ هٰا کِرْدَه وَبِسْیٰارْ خُوشْحٰالْ بیَه چُونْ شِ سِرِه بُورْدَه قٰاضی آنْ شَخْصْرَه بَطَلْبِیَه وَبَوْتَه اِسٰا شِ مٰالْرَه صَرّافِ جٰا بَخوٰاهْ اَلْبَتَّه وِنَه هٰادِءَ شَخْصِ مَذْکُورْ صَرّافِ پیشْ بُورْدَه صَرّافْ چُونْ وِنه دِیمْرَه بَدِیَه بَوْتَه برو برو خُوشْ بِیَموِیی

---

٥ شخصی مال بسیار صرّافیرا سپرد وبسفر رفت جون باز آمد تقاضا نمود صرّاف انکار کرد وقسم خورد که مرا نسپردهٔ آن‌شخص پیش قاضی رفت واحوال خود کفت قاضی تامّل کرد وفرمود کسی‌را مکو که فلان صرّاف مال‌تو نمیدهد تدبیری برای مال‌تو خواهم کرد روز دیکر قاضی آن صرّاف‌را طلبید وکفت کارهای بسیار بمن پیش آمده است تنهاکردن نمیتوانم ترا نایب خود کردن میخواهم زیراکه متدین هستی صرّاف قبول کرد وبسیار خوش کردید چون بخانه رفت قاضی آن شخص‌را بطلبید وبکفت حالا مال خودرا از صرّاف بخواه البتّه خواهد داد شخص مذکور پیش صرّاف رفت صرّاف چون روی او دید کفت بیا بیا خوش آمدی

تِمٰالْ رَه فَرٰامُوشْ هٰا کِردْبِمَه اَمْشُو مَرَه يٰادْ بِيَمُوءْ اَلْقِصَّه مٰالَه بوِ هَدٰاءَ
نيٰابتِ طَمَعِ وٰاسِرْ قٰاضِي پَلِي بُورْدَه قٰاضِي بَوءْتَه اِمْرُوزْ پٰادِشٰاه پِيشْ
بُورْدِمِه بشْنُوسّمَه كِتِه كٰارِيَره خوٰانَه تَرَه بسْپٰارِ خدٰارَه شُكْرْ هٰاكُنْ كِتِه مَرْتَبَه
تِواسِّرْ پِيْدا بيَه اِسٰا نٰايِبْ دِيكَرْ ونَه شِواسِرْ تَلاٰشْ هٰاكنَمْ اَلْقِصَّه قٰاضِي
وِرَه بابِنْ مَكْرْ مرخَصْ هٰاكِرْدَه

٦ شَخْصِي رَه اَتّٰا كِيسَه پُولْ ونه سِرِه كَمْ بيَه وِ قٰاضِي رَه خَبَرْ هٰاكِرْدَه قٰاضِي
هَمهٔ مَرْدمُونِ سِرِرَه بَطَلْبِيَه وَهَرْكَسْ رَه اَتّٰا اَتّٰا چُوبِي هَدٰاءَ كِه هَمهٔ قَدْ
بَرابَرْ بِينَه وَبُوتَه هَرْكِه دزْدْ هَسَّه ونه چُو بقَدْرِ يِكْ اَنْكُشْتْ دِرٰازْ وُنَه
چُونْ هَمَه رَه رُخْصَتْ هَدٰاءَ شَخْصِي كِه دزدْ بيَه بتَرْسِيَه شِ چُورَه يِكْ اَنْكُشْتْ

مال تو فراموش کرده بودم دیشب مرا یاد آمد القصّه مال باو داد
واز طمع نیابت پیش قاضی رفت قاضی کفت امروز پیش پادشاه رفته
بودم شنیدم که کاری بزرك ترا سپردن میخواهد خدارا شکر کن که مرتبهٔ
بزرك خواهی یافت حالا نایب دیکر برای خود تلاش خواهم کرد القصّه
قاضی اورا بدین حیله رخصت کرد

٦ شخصی را یك کیسه دینار در خانه کم شد او بقاضی خبر کرد قاضی همه
مردمان خانه‌را طلبید وبهرکس یك یك چوبی دادکه همه آن در طول برابر بود
وکفت هرکه دزد است چوب او بقدر یك انکشت دراز خواهد شد چون همه‌را
رخصت کرد شخصی که دزدیده بود ترسید وچوب خودرا بقدر یك انکشت

بَتاشِیَه رُوزْ دِیگَرْ چُونْ قاضی هَمَه‌رَه بَطَلْبِیَه وَچُوهاره بَدِیَه مَعْلُومْ هاکِرْدَه
کِه دزْدْ کِیَه دینارِ کیسَه‌رَه ونَه‌جا بَیتَه وَسیاسَتْ بنْماءَ

۷ جَوُونِ پیرْ مَرْدیرَه صَدْ دینارْ بسْپارِسَّه وَبسَفَرْ بُورْدَه چُونْ دَکِرِسَّه شِ
دینارْ بَخواسَّه پیرْ مَرْدْ اِنْکارْ هاکِرْدَه کِه مَرَه نَدائی جَوُونْ پیشْ قاضی
ظاهِرْ هاکِرْدَه قاضی پیرْ مَرْدْ رَه بَطَلْبِیَه وَبَپَرْسِیَه کِه اینْ جَوُونْ تَرَه زَرْ
بسْپارِسَّه بَوُتَه نا قاضی جَوُونْ‌رَه بَفَرْماءَ گُواهْ دارْنی باوُتَه نا قاضی پیرْ
مَرْدرَه بَوُتَه قَسَمْ بَخورْ جَوُونْ بَرْمَه بَکِرْدْ بیَه وَبَوُتَه وَرَه قَسَمْ‌جا هیچْ باكْ
نِیَه بارْها قَسَمْ دُرُو بَخورْدَه قاضی جَوُونْ‌رَه بَوُتَه وَقْتی که زَرْرَه بوِ
بسْپارِسّی کَجَه نِشْتْ بِه‌ئی بَوُتَه داری بنْ بَوُتَه چِه کَنی گُواهْ نارْمَه

تراشید روز دیکر چون قاضی همه‌را طلبید وچوبهارا دید معلوم کرد که دزد
کیست کیسه دینار ازو کرفت وسیاست نمود

۷ جوانی پیر مردیرا صد دینار سپرد وبسفر رفت چون باز آمد دینار
خود خواست پیر مرد انکار کرد که مرا نداده جوان پیش قاضی ظاهر
نمود قاضی پیر مرد را طلبید وبپرسید که این جوان زر بتو بسپرد کفت
نه قاضی جوان‌را فرمود کسی‌کواه داری کفت نه قاضی پیر مردرا کفت
سوکند بخور جوان کریان شد وکفت اورا از سوکند هیچ باك نیست بارها
سوکند دروغ خورده است قاضی جوان‌را کفت آنوقت که زر باو سپردی
کجا نشسته بودی کفت زیر درختی کفت چرا کفتی که کواه ندارم

اونْ دارْتِه کُواهْ هَسَّه بورْ دارِ پَلی بَوُّ کِه قاضی تَرَه طَلَبْ کُنَّه پیرْ مَرْدی خَنْدَه بَکِرْدَه جَوونْ بَوُّتَه اِیْ قاضی تَرْسَمَه کِه دارْ شِمِهٔ حکمْ جا نِیَه قاضی بَوُّتَه مِه مُهْرِ رَه بَورْ وبَوُّ کِه اینْ قاضی مُهْرَه اَلْوَتَّه وِنَه بَیَه جَوونْ مُهْرْ قاضی رَه بَیتَه بُورْدَه قاضی بَعْدْ اَزْ ساعَتی پیرْ مَرْدْ جا بَپِرْسِیَه کِه آنْجَوونْ دارِ پَلی بَرسِیَه بَوُّتَه نا چُونْ جَوونْ دارِ پیشْ بُورْدَه وَقاضی مُهْرْ رَه بَنْماءَ وبَوُّتَه قاضی تَرَه طَلْبِیَه دارْ جا هیچْ نَشِنْوسَّه غَمْکینْ دَکِرِسَّه بازْ بَیمُوءَ وبَوُّتَه تِه مُهْرَه بَدارْ بَنْمامَه هیچْ جَوابْ نَداءَ قاضی بَوُّتَه دارْ بَیمُوءَ وکَواهی هَداءَ اَیْ بُورْدَه پیرْ مَرْدْ بَوُّتَه اِیْ قاضی اینْ چِه سخن هَسَّه کِه هیچْ دارْ اینْجَه نَیَموُءَ قاضی بَوُّتَه راسْتْ کُنی نِیَموُءَ آمَّا اُونْوَقْتْ کِه تِجا بَپِرْسِیمَه کِه جَوونْ

آن درخت کواه تست نزد آن درخت برو وبکو که قاضی ترا می طلبد پیر مرد تبسم کرد جوان کفت ای قاضی می ترسم که درخت از حکم تو نخواهد آمد قاضی کفت مهر من ببر وبکو که این مهر قاضیست البته خواهد آمد جوان مهر قاضیرا کرفت ورفت قاضی بعد از ساعتی از پیر مرد پرسید که آن جوان نزد درخت رسیده باشد کفت نه چون جوان نزد درخت رفت ومهر قاضی را نمود وکفت قاضی ترا میطلبد از درخت هیچ نشنید غمکین باز آمد وکفت مهر تو درخت را بنمودم هیچ جواب نداد قاضی کفت درخت بیامد وکواهی داده باز رفت پیر مرد کفت ای قاضی این چه سخن است هیچ درخت اینجا نیامد قاضی کفت راست میکویی نیامد اما آنوقت که از تو پرسیدم که جوان

دارِ پیشْ بَرِسیَه جَوابْ هَدائِی کِه نَرْسِیَه اَکَرْ تِه اُونْ دارْ بنْ نَقْدْرَه نَیتی چِه نَؤْتی کِه کدُومْ دارْ هَسَّه اُورَه نَه اُومَّه اَزِینْ مَعْلُومْ وُنَه کِه جَوُونْ راسْتْ کنَه پیرْ مَرْدِجا اِلْتِزُومْ هایتَه وَزَرْ بجَوُونْ هَداءَ

۸ ماهی کیرِی هَمیشَه ماهِیانْ دَرْیا کیتی وَدَرْ بازارْ بَرُوتی رُوزی اَتّا ماهی زِنْدَه بَیتَه وَاِنْتِری خارَ ماهی نَیتْ بیه شِ دِلْ دِلَه بَؤْتَه کِه اَکَرْ اینْ ماهی رَه دَرْ بازارْ بَرُوشَمْ زِیادَه اَزْ دُوسِه پِلْ نَتْومَّه پَیْدا هاکنَمْ مَصْلَحَتْ اُونْ هَسَّه کِه پادِشاهِ پَلی بَورَمْ الْوَتَّه بِسْیارْ اِنْعُومْ وَنَه هادِه الْقِصَّه ماهیرَه پادِشاهِ پَلی بَوْرْدَه پادِشاهْ چُونْ ماهیرَه بَدِیَه خَلِ بَپِسنِیَه وَخُوشْنُودْ بیَه وحکْمْ هاکِرْدْ کِه ماهی کیرره صَدْ رُوپیَه هادِاَنْ

نزد درخت رسید جواب دادی که نرسید اکر تو زیر آن درخت نقدرا نه کرفتی چرا نکفتی که کدام درخت است آنرا نمیدانم ازین معلوم میشود که جوان راست میکوید پیر مرد الزام یافت وزر بجوان داد

۸ ماهی کیری همیشه ماهیان دریا کرفتی ودر بازار فروختی روزی یك ماهی زنده کرفت وآنچنان خوب ماهی نکرفته بود در دل خود کفت که اکر این ماهیرا در بازار بفروشم زیاده از دو سه فلوس نخواهم یافت مصلحت آن است که پیش پادشاه برم البته بسیار انعام خواهد داد القصه ماهیرا پیش پادشاه برد پادشاه چون ماهیرا بدید بسیار پسندید وخوشنود شد وحکم کرد که صد روپیه ماهی کیررا بدهند

وَزِیرْ آنْوَقْتْ حٰاضِرْ بِیَه پٰادِشٰاهْ رِه عَرْضْ هٰاکِرْدَه کِه اَنّا مٰاهِی وٰاسِّرْ
اَنِّ نَقْدِرِه هَدا أَانْ مَصْلَحَتْ نِیَه پٰادِشٰاهْ جوابْ هَداءَ کِه اَکَرْ نَدِمْ شَرْمْ جٰا
هَسَّه اینْ وٰاسِّرْ کِه اِسٰا حُکْمْ هٰاکِرْدِمَه وَزِیرْ بُوُتَه مَصْلَحَتْ آنْ هَسَّه
کِه اَزْ مٰاهِی کِیر بَپِرْسیِ کِه اِنتّا مٰاهِی نَرْ هَسَّه یٰا مٰادَه اَکَرْ بَوُوءَ کِه
نَرْ هَسَّه مٰادَه رَه بَخواهْ وَاَکَرْ بَوُوَ مٰادَه هَسَّه نَرْرَه بَخواهْ مٰاهِی کِیرْ اِنتّاءِ
مِثْلْ رَه نَتُونَّه بِیٰارِه پَسْ اِنْعُومْ هَمْ نَتُونَّه بَخواهِ پٰادِشٰاهْ وَزِیرِ حَرْفْرَه
بَپِسِنِیَه وَمٰاهِی کِیرْ جٰا بَپِرْسِیَه که اینْ مٰاهِی نَرْ هَسَّه یٰا مٰادَه مٰاهِی کِیرْ
جَوابْ هَدٰاءَ کِه اینْ مٰاهِی خُنْثٰی هَسَّه پٰادِشٰاهْ بِسْیٰارْ بَخَنِیَه وَدِویستْ
رُوپِیَه وِرَه بِبَخْشِیَه

وزیر آنوقت حاضر بود در کوش پادشاه عرض کرد که برای یك ماهی این قدر نقد را دادن مصلحت نیست پادشاه جواب داد که اکر ندهم جای شرم است زیرا که حالا حکم کرده ام وزیر کفت مصلحت آن است که از ماهی کیر بپرسید که این ماهی نر است یا ماده اکر بکوید که نر است ماده را بخواه واکر بکوید ماده است نر را بخواهید ماهی کیر مثل آن نتواند بیارد پس انعام هم نتواند بخواهد پادشاه سخن وزیر پسندید واز ماهی کیر بپرسید که آن ماهی نر است یا ماده ماهی کیر جواب داد که این ماهی خنثی است پادشاه بسیار خندید ودوصد روپیه اورا بخشید

۹ رُوزِی شٰاعِرِی تَقْصِیرِی هٰاکِرْدَه پٰادِشٰاهْ جَلّٰادْرَه بَفرْمٰاءَ کِه مِه رُوبرُو
وَرَه بکَشْ لَرْزَه بَرْ اَنْدُومِ شٰاعِرْ دَکِتَه هَمْ صُحْبَتِی وَرَه بُوُتَه اینْ چِه نٰامَرْدِی
وَبِیجَکرِی هَسَّه مَرْدُونْ کِه اِنتِرِی نَتَرْسِنَّه شٰاعِرْ بُوُتَه اِیْ نَدِیمْ اَگَرْ تِه
مَرْدِی برُو مِه جٰا هِنِیشْ تٰا مَنْ پِرِسَّمْ پٰادِشٰاهْ اینْ لَطِیفَه رَه بِپِسِنِیَه
وَبَخَنِسَّه وَونه تَقْصِیرْ رَه معٰاف بَفرْمٰاءَ

۱۰ شَخْصِی هَرْ رُوزْ شِشْ نٰانُونْ خَرِیَه رُوزِی دُوسْتِی ونه جٰا بَپَرْسِیَه
شِشْ نٰانُونْ رَه هَرْ رُوزْ چِه کُنّی بَوُتَه اَتّٰا رَه نِگٰاهْدٰارْمَه اَتّٰاءِ دِیگَرْ رَه
دِمْ دِمَه وَدُوتٰا رَه وٰاپَسْ کَمَّه وَدُوتٰا نُونْ قَرْضْ دِمَه آنْدُوسْتْ بَوُتَه تِه
سَخَنْ رَه هِیچْ نَفَهْمِمَه صٰاف بُوْ بَوُتَه اَتّٰا نُونْ رَه کِه دٰارْمَه شِ خورْمَه نُونِیکَه

---

۹ روزی شاعری تقصیری کرد پادشاه جلّادرا فرمود که رو بروی من
اورا بکش لرزه در اندام شاعر افتاد ندیمی اورا گفت این چه نامردی
وبیجگریست مردان که اینچنین نمی ترسند شاعر گفت ای ندیم اگر تو
مردی بیا بجای من بنشین تا من برخیزم پادشاه این لطیفه را پسندید
وخندید وتقصیر او معاف فرمود

۱۰ شخصی هر روز شش نان میخرید روزی دوستی ازوی پرسید
که شش نان را هر روز چه میکنی گفت نانی را نگاه میدارم ویك نان را
می اندازم ودو نان را واپس میکنم ودو نان قرض میدهم آن دوست گفت
سخن ترا هیچ نمی فهمم صاف بگو گفت یك نان که میدارم میخورم نانی که

دِمْ دِمَه شِ خویشونْرَه دِمَه وَدُو نُونْ دِیگَرْرَه کِه وٰاپَسْ کمَّه پِرُو مٰارَّه دِمَه
وَدُو نٰانْ رَه شِ رِیکٰااُونْرَه دِمَه

١١ اتَّا رُوزِی اِسْکَنْدَرْ بٰاحٰاضِرُونَ بُوْتَه کِه کٰاهِی کَسِیرَه مَحْرُومْ نَکِرْدِمَه
هَرکَسْ هَرچِه مِجٰا بَخوٰاسَّه بَبَخْشِیمَه اُونْوَقْتْ اَتَّا شَخْصْ عَرْضْ هٰاکِرْدَه کِه
خدٰاوَنْدْ مَرَه یِکْدِینٰارْ ضَرُورْ هَسَّه بَبَخْشْ اِسْکَنْدَرْ بفرمٰاءَ کِه پٰادِشٰاهٰانْ
جٰا چیزْ کَمْ بَخواسَّنْ بِی اَدَبِی هَسَّه اونْشَخْصْ بوْتَه کِه اَگَرْ پٰادِشٰاهْ رَه
یِکْدِرَمْ هَدٰاانْ شَرْمْ انَه ملْکِی بَبَخْشِ اِسْکَنْدَرْ بَفرمٰاءَ اَوَّلْ سُوٰآلْ کَمْ
هٰاکِرْدِی مِه مَرْتَبَه جٰا وَدِیکَرْ سُوٰآلْ هٰاکِرْدِی شِ مَرْتَبَه جٰا زِیٰادْ تَرْ هَرْدُو
سُوٰآلْ بِیجٰا هٰاکِرْدِی اونْشَخْصْ لٰا جَوابْ وَشَرْمَنْدَه بیَه

میاند ازم خویشانرا میدهم ودو نان که واپس میکنم پدر ومادر را میدهم
ودو نان پسران خودرا میدهم

١١ روزی اسکندر باحاضران کفت که کاهی کسیرا محروم نکردم
هرکس هرچه از من خواست بخشیدم آنوقت شخصی عرض کرد که
خداوند مرا یکدینار ضرور است ببخش سکندر فرمود که از پادشاهان
چیز محقر خواستن بی ادبی است آن شخص کفت که اکر پادشاهرا
از یك درم دادن شرم میاید ملکی مرا ببخش اسکندر کفت اوّل سؤال
کردی کم از مرتبهٔ من ودیکر سؤال کردی زیاده از مرتبهٔ خود هردو سؤال
بیجا کردی آن شخص لاجواب وشرمنده کردید

۱۲ روزی پادِشاهِ ظالِمی تَنْها اَزْ شَهر بیرون بُورْدَه اَتّا مَرْدِیره دار بِنْ
هنیشْتْ بَدِیَه بَپِرْسِیَه کِه اینْ مَمْلَکَتِ پادِشاهْ چِطریَه ظالِمْ هَسَّه یا عادِلْ
بَئُتَه خِلِ ظالِمْ هَسَّه پادِشاهْ بَئُتَه مَرَه اِشْناسِنی بَئُتَه نا پادِشاهْ بَئُتَه
مَنْ هَسّیمَه اینْ مُلْکِ سُلْطونْ آنْمَردی بَتَرْسِیَه وَبَپِرْسِیَه مَرَه دُونی پادِشاهْ
بَئُتَه نا بَئُتَه پِسَرْ فلونْ سَوْدا گَرْمَه هَرْ ماهْ سِه رُوزْ دِیوانَه وُمَه اِمْرُوزْ
اَتّا اَزُونْ سِه رُوزْ هَسَّه پادِشاهْ بَخَنِسَّه وَوَرَه هیچْ نَئُتَه

۱۳ شاعِری دَوْلَتْمَنْدْ پیش بُورْدَه وَوَرَه بِسْیارْ مَدْحْ هاکِردَه دَوْلَتْمَنْدْ
خوشْنودْ بیَه وَبَئُتَه مِه پَلی نَقْدْ دَنیَه لیکَنْ گَنُّمْ وجو بِسْیارْ هَسَّه اَکَرْ فَرْدا
بی ئی دِمَه شاعِرْ شِ سِره بُورْدَه وَوَقْتِ طُلُوع توانْگَرْ پَلی بِیَموءَ دَوْلَتْمَنْدْ

---

۱۲ روزی پادشاهی ظالم تنها از شهر بیرون رفت شخصی‌را زیر درخت
نشسته دید پرسید که پادشاه این ملك چه طور است ظالم است یا عادل
بکفت بسیار ظالم است پادشاه کفت مرا می شناسی کفت نه پادشاه کفت
من هستم این ملك‌را سلطان آن مرد ترسید و پرسید مرا میدانی پادشاه
کفت نه کفت پسر فلان سودا کرم هر ماه سه روز دیوانه میشوم امروز
یکی ازان سه روز است پادشاه خندید واورا هیچ نکفت

۱۳ شاعری پیش دولتمند رفت واورا بسیار ستود دولتمند خوشنود شد
وکفت نزد من نقد نیست لیکن غله بسیار است اکر فردا بیایی بدهم
شاعر بخانه خود رفت ووقت فجار نزد توانکر باز آمد دولتمند

بپرسیه چه بیموئی بُوِتَه دیرو وَعْدَه هَدا اَنْ گَنُم وجُو هاکِردِی ونَه سَبَبْ
بیمومَه دَوْلَتْمَنْد بُوِتَه عَجَبْ اَحْمَقْ هَسّی تو سُخَنِ جا مَرَه خوشْنُودْ هاکِردِی
مَنْ نیزْ تَرَه خوشْ هاکِردِه مَه اِسا غَلَّه چه هادِاَمْ شاعِرْ شَرْمَنْدَه دکِرِسَّه

١٣ دَرْویشی بَر دکُونِ بَقّالِی بُورْدَه وَدَرْ بَخرِیَنْ چیزی تَعْجیلی کِرْدَه
بَقّالْ دَرْویشْ رَه دُشْنُومْ هَدا دَرْویشْ دَرْخَشْمْ بیَه وکَوشْ رَه بَقّالِ سَرْ
بَزُوءَ بَقّالْ داروغَهَ پَلِی بُورْدَه ونالِشْ هاکِرْدَه داروغَه دَرْویشْرَه بَطَلْبِیَه
وَبَه پرسِیَه کِه چه بَقّالْرَه بَزُوئی دَرْویشْ بُوِتَه که مَرَه دشْنُومْ هَدا داروغَه
بُوِتَه اِیْ دَرْویشْ گِتَه تَقْصیرْ هاکِرْدِی لیکِنْ فَقیرْ هَسّی ونه سَبَبْ تره
سیاسَتْ نَکَمَّه بورْهَشْتْ آنَه بَقّالْرَه هادِ کِه تِه تَقْصیرْ سَزا هَمینْ هَسَّه

پرسید چرا آمدی گفت دیروز وعدهٔ دادن غله کردید ازین سبب آمده
ام دولتمند گفت عجب احمق هستی تو از سخن مرا خوش کردی من نیز
ترا خوش کردم حالا غله چرا دهم شاعر شرمنده باز رفت

١٣ درویشی بر دکان بقالی رفت ودر خریدن شتابی کرد بقال
درویش را دشنام داد درویش در خشم شد وپاپوشی بر سر بقال زد
بقال پیش داروغه رفت ونالش نمود داروغه درویش را طلبید وبپرسید
که چرا بقال را بزدی درویش گفت که مرا دشنام داد داروغه گفت
ای درویش تقصیر بزرك کردی لیکن فقیر هستی ازین سبب ترا سیاست
نکنم برو هشت آنه به بقال بده که سزای تقصیر تو همین است

دَرویشْ اَتّا رُوپِیَه شِ جِیبِ جا دَرْ بِیارْدَه وَدَرْ دَسْتِ دارُوغَه هَداءَ
وَاَتّا کُوشْ دارُوغَهٔ سَرّ رَه بَزُوءَ وَبُوْتَه اَگَرْ چِنِین اِنْصافْ هَسَّه هَشْتْ آنَه
تِه بَیِرْ وَهَشْتْ آنه وِرَه هادِ *

درویش یك روپیه از جیب خود برآورد ودر دست کوتوال داد ویك
پاپوش بر سر داروغه بزد وکفت اکر چنین انصاف است هشت آنه
تو بکیر وهشت آنه آنرا بده

تم تمام شد ترجمهٔ اوّل وازینجا ترجمهٔ دیکر چاپ میشود

---

١ دَه‌تا زَنا دَرْ وَچَهٔ دَعْوا داشْتَنَه وَشاهِدْ ناشْتَنَه هَرْ دَه قاضِی پَلِی بُورْدَنَه
وَاَنْصافْ بَخْواسّنَه قاضِی جَلّادْرَه بَخْواسَّه وَبفرماءَ کِه اینَتّا وَچَه‌رَه دَه پارَه
هاکَنْ وَبهرْ دَه زَنا هادِ اُونَتّا زَنا چُونْ اینْحَرفْ بَشْنُوسَّه دَمْ نَداءَ وَزَناءِ
دیگَرْ دادْ وَجِرَه بَلَنْدْ هاکَرْدَه کِه خَدای واسِرْ مِه وَچَه رَه دَه نیمْ نَکَنین
اَگَرْ اَنْتَری اَنْصافْ هَسَّه وَچَه رَه نَخْوامَّه قاضِی یَقِینْ بَدُونَسَّه کِه وَچَهٔ
مارْ هَمِینْ هَسَّه وَچَه رَه بَو بَسْپارَسَّه وَزَناءِ دیگَرْ رَه قَمْچِی بَزُونَه وَبرانِینَه

۲ در شهری انبار پنبه‌ره دز بزو پنبه فروشون شکایت بپادشاه بوردنه پادشاه هر چند که جستجو بفرما دزره پیدا نکردنه سرداری عرض هاگرده که اگر فرمون دنی دزهاره بیرم پادشاه حکم هدا سردارش سره بورده وکته کچیک شهرره ببهانه مهمونی بطلبیه چون همه مردم جمع بینه وهنیشتنه سردار مجلس دریم بورده وهمه دیم مردمونره هارشیه وبوته چه حرامزاده وبیحیا واحمق مردمون هسنه که پنبه بدزینه وریزهاء پنبه وشون ریش دماسه ومه مجلس بیمونه همونوقت چندکس ش ریشهاره بدست پاك گردنه معلوم بیه که وشون دزوننه پادشاه حکمت سرداررره به پسنیه وآفرین بوته

۳ اتا دونا هزار روپیه عطاریره بسپارسه وبسفر بورده بعد مدت از سفر بیمو وروپیه‌ره عطارجا بخواسه عطار بوته درو کنی مره ندای دانشمند ونه جا دعوا هاگرده مردمون جمع بینه ودانشمندره مذمت هاگردنه وبوتنه این عطار زیاد امین هسه هیچوقتی نا امین نیه اگر ونه جا دعوا هاکنی سزا وینی دانشمند ناچار بیه واحوال‌ره بر کاغذی بنویشته بپادشاه هدا پادشاه بفرمسه که بور عطار دکون پلی سه روز هنیش وورره هچی نو روز چهارم انور شومه وتره سلوم کمه سوای جواب سلوم هچی مره نو چون ازونجه بوردمه ش نقدره عطار جا بخواه اونیکه وکنه مره خور هاکن دانشمند موافق حکم پادشاه عطار دکون هنیشته

روزِ چهارم پادشاه باطمطراقِ زیاد انور بورده انتریکه دانشمند ره بدیه اسبِ جلوره بکشیه وهرساء ودانشمند ره سلوم هاگرده دانشمند جوابِ سلوم بوته پادشاه بفرماء ای برار کاهی مه پلی چه نه نی وهچی شِ احوال ره نوئی دانشمند شِ سره اتا تیکه تکون هداء ودیگر هچی نوته عطار اینهمه ره بدیه وبه ترسیه چون پادشاه بورده عطار دانشمند ره بوته که اگر نقد مره بسپارسی کجه دویمه وکدوم شخص مه پلی حاضر بیه ای بو شاید فراموش هاگرد بوام دانشمند همه احوال ره ای بوته عطار بوته راست گنی اسا مه خاطر بیمو الِقصه هزار روپیه دانشمند ره هداء وعذر بسیار بخواسه

۴ غلومی شِ صاحبِ پلی جا بوریته بعدِ چند روز ونه صاحب در اتی شهر بورده غلومره بدیه وره بیته وبوته چِر فرار هاکردی غلوم دست بزوء ونه دامنره بیته آقا وره بوته غلوم من هسی خلِ مه نقدره بدزی وبوریتی اساکه تره پیدا هاکردمه تره سیاست ونه هاگنم الِقصه هرده قاضی پلی بوردنه وانصاف بخواسنه قاضی آن هردره بوته کلیکاء دریم هرسین وبفرماء که یک مرتبه هرده آز کلیکا شِ سرره بیرون هاکنین چون سر بیرون هاکردنه قاضی جلاد ره بفرماء که شمشیر جا غلومِ سره بزن غلوم چون این حرف بشنوسه زود شِ سره دریم بکشیه ونه صاحب اصلا جم نخرده قاضی غلومره سیاست هاکرده ونه صاحب ره بسپارسه

٥ شخصی مالِ بسیاری صرّافیره بسپارسّه وبسفر بورده چون دگرسّه مال ره بخواسّه صرّاف حاشا بزوءَ وقسم بخورده که مره نسپارسی آن شخص قاضی پلی بورده ش احوال ره بوّته قاضی تأمّل هاکرده بفرماء هچکس ره نوّ که فلون صرّاف تمالره ندنه فکری ته مالِ واسّر ونه هاکنم روزِ دیگر قاضی آن صرّافره بطلبیه وبوّته خلِ کارها مواسّر پیش بیموءَ نتومّه تنهار هاکنم خوامّه تره ش نایب هاکنم این واسّر که امین هسّی صرّاف قبول هاکرده وبسیار خشحال بیّه چون ش سرِه بورده قاضی آن شخص ره بطلبیه وبوّته اسا ش مالره صرّافِ جا بخواه الوتّه ونه هادِءَ شخصِ مذکور صرّافِ پیش بورده صرّاف چون ونه دیم ره بدیه بوّته برو برو خش بیموئی تمال ره فراموش هاکرد بیمه امشو مره یاد بیموءَ القصّه ماله بوِ هداءَ نیابتِ طمعِ واسّر قاضیِ پلی بورده قاضی بوّته امروز پادشـاهِ پیش بورد بیمه بشنوسّمه کته کاریره خوانه تره بسپارِ خداره شکر هاگن کته مرتبه تِواسّر پدا بیّه اسا نایبِ دیگر ونه شواسّر تلاش هاکنم القصّه قاضی وره باین مکر مرخّص هاکرده

٦ شخصی ره اتّا کیسه پول ونه سرِه گم بیّه و قاضی ره خور هاکرده قاضی همه مردمونِ سرِه ره بطلبیه وهرکس ره اتّا اتّا چوئی هداءَ که همه قد برابر بینه وبوّته هرکه دز هسّه ونِه چو بقدرِ یك انگوس دراز بونه چون همه ره رخصت هداءَ شخصی که دز بیّه بترسیه ش چوره یك انگوس

بتاشیه روز دیگر چون قاضی همه ره بطلبیه وچوها ره بدیه معلوم هاکرده
که دزکیه دینار کیسه ره ونه جا هیته وسیاست بنماء

۷ جوونی پیر مردیره صد دینار بسپارسه وبسفر بورده چون دگرسه ش
دینار بخواسه پیر مرد انکار هاکرده که مره ندائی جوون پیش قاضی
ظاهر هاکرده قاضی پیر مرد ره بطلبیه وبپرسیه که این جوون تره زر
بسپارسه بوته نا قاضی جوون ره بفرماء گواه دارنی باوته نا قاضی پیر
مردره بوته قسم بخر جوون برمه کلی بوته وره قسم جا هچی باک نیه
بارها قسم درو بخرده قاضی جوون ره بوته وقتی که زرره بو بسپارسی
کجه نیشت بهی بوته اتا دار بن بوته چه گنی گواه نارمه اون دار ته
گواه هسه بور دار پلی بو که قاضی تره طلب گنه پیر مردی خنده بکرده
جوون بوته ای قاضی ترسمه که دار شمه حکم جا نیه قاضی بوته مه
مهرره بور وبو که این قاضی مهره الوته ونه بیه جوون قاضی مهرره
بیته بورده قاضی بعد از ساعتی پیر مرد جا بپرسیه که آن جوون دار
پلی برسیه بوته نا چون جوون دار پیش بورده وقاضی مهرره بنماء وبوته
قاضی تره بطلبیه دار جا هچی نشنوسه غمکین دگرسه باز بیموء وبوته ته
مهرره بدار بنمامه هچی جواب نداء قاضی بوته دار بیموء وگواهی هداء
ای بورده پیر مرد بوته ای قاضی این چه سخن هسه که هچی دار اینجه
نیموء قاضی بوته راست گنی نیموء اما اونوقت که تجا بپرسیمه که جوون

دارِ پیش بَرَسِیَه جَوابْ هَدابی کِه نَرَسِیَه اَکَرْ تَه اُونْ دارِ بَنْ نَقْدِرَه
نَیتی چِه نَوْنی کِه کَدُومْ دارْ هَسَّه وَرَه نَشْناسَّه اَزِینْ مَعْلُومْ بُونَه کِه
جُوُنْ راسْتْ کَنَه پیرَ مَرْدِ جا اَلْتَزُومْ هایتَه وَزَرْ بَجَوُونْ هَداَ

۸ اَتّا مُولاَ هَمِیشَه دَرْیوءِ دَلَه جا ماهی کِیتَه وَبازارْ وَرْدَه رُوتَه رُوزی
اَتّا ماهی زَنْدَه بَیتَه وَاَنْتَری خارَ ماهی نَیتْ بَیَّه شِ دِلِ دَلَه بَوْتَه کِه
اَکَرْ اینْ ماهی رَه دَرْ بازارْ بَرُوشَمْ دَه سَه تا پیلْ وبِیشْتَرْ نَتُومَّه پِدا
هاکَنَمْ مَصْلَحَتْ اُونْ هَسَّه کِه پادشاهِ پَلی بَوَرَمْ اَلْوَتَّه خَلِ اِنْعُومْ وِنَه هادِه
اَلْقِصَّه ماهیرَه پادشاهِ پَلی بَورْدَه پادشاهْ چُونْ ماهیرَه بَدِیَه خَلِ بَپِسَنیه
وَخَشْنُودْ بَیَّه وحکمْ هاکَرْدْ کِه ماهی کیرِرَه صَدْ رُوپِیَه هادَنْ وَزیرْ
اَنْوَقْتْ حاضَرْ بِیَه پادشاهْ رَه عَرْضْ هاکَرْدَه کِه اَتّا ماهی واسِّرْ اَنِّ
نَقْدِرَه هَداانْ مَصْلَحَتْ نِیَه پادشاهْ جَوابْ هَداَ کِه اَکَرْ نَدِمْ شَرمِ جا
هَسَّه اینْ واسِّرْ کِه اَسا حَکمْ هاکَرْدَمَه وَزیرْ بَوْتَه مَصْلَحَتْ اَنْ هَسَّه
کِه اَزْ ماهی کیر بَپَرْسی کِه اِینَتّا ماهی نَرْ هَسَّه یا مادَه اَکَرْ بُوءِ کِه
نَرْ هَسَّه مادَه رَه بَخواهْ وَاَکَرْ بُووءِ مادَه هَسَّه نَرْرَه بَخواهْ ماهی کیرْ اِینَتّاءِ
واری نَتُونَّه بیارِه یَسْ اِنْعُومْ هَمْ نَتُونَّه بَخواهِ پادشاهْ وَزیرِ حَرْفرَه
بَپِسَنیه وَماهی کیرِ جا بَپَرْسِیَه کِه اینْ ماهی نَرْ هَسَّه یا مادَه ماهی کیرْ
جَوابْ هَداَ کِه اینْ ماهی خَنْثی هَسَّه پادشاهْ خَلِ بَخَنیه وَدوِیسْتْ
رُوپِیَه وَرَه بَبَخْشِیَه

۹ روزی شاعری تقصیری هاگرده پادشاه جلادره بفرماء که مه روبرو وره بکوش لرزه بر اندوم شاعر دکته هم صحبتی وره بوته این چه نامردی وبیجگری هسه مردون که انتری نترسننه شاعر بوته ای ندیم اگر ته مردی برو مه جا هنیش تا من بریسم پادشاه این لطیفه ره بپسنیه وبخنسه ووِنه تقصیرره معاف بفرماء

۱۰ شخصی هر روز شش تا نون خریه روزی دوستی ونه جا بپرسیه شش تا نون ره هر روز چه کنی بوته اتا ره نگاهدارمه اتاء دیگر ره دم دمه وده تا ره واپس گمه وده تا نون قرض دمه آن دوست بوته ته سخن ره هچی نفهممه صاف بو بوته اتا نون ره که دارمه ش خرمه نونیکه دم دمه ش خویشونره دمه وده نون دیگرره که واپس گمه پرو ماره دمه وده نون ره ش ریکا اونره دمه

۱۱ اتا روز اسکندر باحاضرون بوته که کاهی کسی ره محروم نکردمه هرکس هرچه مجا بخواسه ببخشیمه اونوقت اتا شخص عرض هاگرده که خداوند مره یکدرم ضرور هسه ببخش اسکندر بفرماء که پادشاهون جا چیز کم بخواسن بی ادبی هسه اونشخص بوته که اگر پادشاه ره یکدرم هدا آن شرم انه ملکی ببخش اسکندر بفرماء اول سوآل هاکردی مه مرتبه جا کمتر بیه ودیگر سوآل هاکردی ش مرتبه جا زیاد تر هرده سوآل بیجا هاکردی اون شخص لا جواب وشرمنده بیه

۱۲ رُوزی پادشاهِ ظالمی تَنْهار اَزْ شَهر بیرُونْ بُورْدَه اَتّا مَرْدیرَه دارِ بَنْ هَنیشْتِ بَدیَه بَپَرْسیَه کِه اینْ مَمْلَکَتِ پادشاهْ چِطْریَه ظالِمْ هَسَّه یا عادِلْ بَوُّتَه خَلِ ظالِمْ هَسَّه پادشاهْ بَوُّتَه مَرَه اَشْناسَنی بَوُّتَه نا پادشاهْ بَوُّتَه مَنْ هَسّیمَه اینْ مُلْكْ سُلْطُونْ آنْ مَرْدی بَتَرْسیَه وَبَپَرْسیَه مَرَه دُونی پادشاهْ بَوُّتَه نا بَوُّتَه پَسَرْ فَلُونْ سَوْداگَرْمَه هَرْ ماهْ سَه رُوزْ دِنَه بُومَّه اَمْرُوزْ اَتّا اَزُونْ سَه رُوزْ هَسَّه پادشاهْ بَخَنَسَّه وَوَرَه هَچّی نَوُّتَه

۱۳ شاعِری دُولَتْمَنْدِ پیشْ بُورْدَه وَوَرَه خَلِ مَدْحْ هاکَرْدَه دُولَتْمَنْدْ خَشْنُودْ بَیَّه وَبَوُّتَه مِه پَلِی نَقْدْ دَنیَه لیکَنْ گَنُمْ وجُو خَلِ مُوجُودْ هَسَّه اَگَرْ فَرْدا بی تی دِمَّه شاعِرْ شِ سَرِه بُورْدَه وَوَقْتِ طَلُوعِ تَوانْگَرِ پَلِی بِیمُوءْ دُولَتْمَنْدْ بَپَرْسیَه چِه بِیمُویی بَوُّتَه دیرُو وَعْدَه هِداانْ گَنُمْ وجُو هاکَرْدی اُونِه واسِرْ بِیمُومَه دُولَتْمَنْدْ بَوُّتَه عَجَبْ اَحْمَقْ هَسّی تُو سَخَنِ جا مَرَه خَشْنُودْ هاکَرْدی مَنْ نیزْ تَرَه خَشْ هاکَرْدَه مَه اَسا غَلَّه چِه هادِاَمْ شاعِرْ شَرْمَنْدَه دَکَرَسَّه

۱۴ اَتّا دَرْویشْ بَقّالِ دُکُونِ پیشْ بُورْدَه وَدَرْ بَخْرِیَنْ تَعْجیلِی گَرْدَه بَقّالْ دَرْویشْ رَه دَشْنُومْ هِداءَ دَرْویشْ دَرْ خَشْمْ بَیَّه وَکُوشْ پِه رَه بَقّالِ سَرْ بَزُوءَ بَقّالْ دارُغَهٔ پَلِی بُورْدَه وَنالَشْ هاکَرْدَه دارُغَه دَرْویشْرَه بَطَلْبیَه وَبَه پَرْسیَه کِه چِه بَقّالْرَه بَزُویی دَرْویشْ بَوُّتَه کِه مَرَه دَشْنُومْ هِداءَ دارُغَه بَوُّتَه اِی دَرْویشْ گَتِه تَقْصیرْ هاکَرْدی لیکَنْ فَقیرْ هَسّی اینِه واسِرْ تَرَه سیاسَتْ نَکَمَّه بُورْ هَشْتْ آنَه بَقّالْرَه هادِ کِه تِه تَقْصیرْ سَزا هَمینْ هَسَّه

دَرْوِیشْ اَتّا رُوپِیَه شِ جِیبِ جا دَرْ بِیارْدَه وَدَرْ دَسْتِ دارْغَه هَداءَ

وَاَتّا کُوشْ پِه دارْغَهٔ سَرْرَه بَزْوءَ وَبُوْتَه اَکَرْ اَنْصافْ اَنْتَرِیَهٔ هَسَّه هَشْتْ

آنَه تَه بِیرْ وَهَشْتْ آنَه وَزَه هادِ

١٥ اَتّا روزْ اَتّا اَمیر یَکْ مِخْرَه نَشْونَه زُوئَه وَنَشْونَه زَنْ اُونجَه خَلِ

حاضَرْ بِینَه هَچْکَسِی تیر مِخْرَه نَرَسِیَه اَتّا فَقیرْ اُونْجَه بُورْدَه اَمیرِ جا چِیزِی

بَخْواسَّه امیرْ شِ تیرْ گُمُونْ رَه فَقیرِ دَسْتْ هَداءَ وَبفَرْماءَ مِخْرَه بَزَنْ

فَقیرْ تیرْرَه مِخِ واسِّرْ داپَرْتُونیَّه رَدْها گَردی بَزْوءَ اَمیرْ خَلِ خُوشْنُودْ بَیَّه

وَصَدْ رُوپِیَه فَقیرْرَه بَبَخْشِیَه وَمَرَخَّصْ هاگَرْدَه فَقیرْ اَمیرْرَه بُوْتَه سَؤآلْ

هاگَرْدَمَه هَچّی پِدا نَکَرْدَمَه اَمیرْ دِیمَه دَرْهَمْ بَکَشِیَه وَبُوْتَه صَدْ رُوپِیَه تَرَه

بَبَخْشِیمَه گَنِی هَچّی پِدا نَکَرْدَمَه اینْ چِه سَخَنْ هَسَّه فَقیرْ بُوْتَه صَدْ رُوپِیَه رَه

---

١٥ روزی امیری بر میخ تیر می انداخت تیر اندازان بسیار

آنجا حاضر بودند تیر کسی بر میخ نمیرسید فقیری آنجا رفت واز

امیر چیزی سؤال کرد امیر تیر وکمان خودرا در دست فقیر داد

وفرمود میخ را بزن فقیر تیررا بر میخ پرتاب کرد اتفاقا بزد

امیر بسیار خوشنود کردید وصد روپیه فقیررا بخشید ورخصت کرد

فقیر امیررا کفت سؤال کردم هیچ نیافتم امیر روی درهم کشید وکفت

صد روپیه ترا بخشیده ام کویی هیچ پیدا نکردم این چه سخن

است فقیر کفت

مِنْ بزَنْوَانْ وَاسِرْ هِیْتَمِه سَوَآلِ جا چی پِدا هاگِرْدِمَه اَمیرْ بَخَنَسّه وَاَنْعُومْ دِیگَرْ هَمْ بَه بَخْشِیَه

١٦ شَبی قاضی دَرْ کِتابی بَدِیَه کِه هَرْکِه سَرِ کَچِیكْ دارْنَه وَرِیشِ دَرازْ اَحْمَقْ بُونَه قاضی سَرِ کَچِیكْ داشْتَه وَرِیشِ بَسْیارْ دَرازْ شِ جا بُوتَه کِه سَرْرَه نَتُومَه کَتْ هاگَنَمْ لیکَنْ رِیشْ‌رَه خَوامَه کِتاهْ هاگَنَمْ قِچی تَلاشْ هاکَرْدَه پِدا نِیَه ناچارْ نَصْفِ رِیشْ‌رَه شِ دَسْت جا بَیْتَه وَنَصْفْ‌رَه چَراغِ پیشْ بَوَرْدَه هَنْتِکه میرِه تَشْ بَیْتَه شَعْلَه وَنِه دَسْتْ رَه بَرِسِیَه رِیشْ رَه سَرْهَدا هَمَه رِیشْ وَنِ بَسُوتْ بَیَه قاضی بَسْیارْ خَجَلْ بَیَه اُونَه وَاسِرْ کِه هَرْچِه دَرْکِتابْ دَیَه ثابِتْ بَیَه

١٧ رُوزی پادَشاهی شِ قَصْرِ بُومِ سَرْنِیْشْتْ بِیَه شَخْصیْ‌رَه بَدِیَه کِه دیفارِ بَنْ

صد روپیه را مبغ زدن را کرفتم واز سؤال چه یافتم امیر بخندید وانعام دیکر هم ببخشید

١٦ شبی قاضی در کتابی دید که هر که سر خورد میدارد وریش دراز احمق میشود قاضی سر خورد داشت وریش بسیار دراز باخود کفت که سر را بزرك کردن نمیتوانم لیکن ریش را کوتاه خواهم کرد مقراض تلاش کرد نیافت ناچار نیم ریش را در دست کرفت ونیم را نزد چراغ برد چون موی را آتش کرفت شعله بر دست او رسید ریش را کذاشت همه ریش او سوخته شد قاضی بسیار خجل شد به سبب اینکه هر چه در کتاب بود باثبات رسید

١٧ روزی پادشاهی بر بام قصر خود نشسته بود شخصی را زیر دیوار

اسانه بدیه که مرغیره ش دست دارنه ونشون دنه پادشاه اونره بطلبیه
وبپرسیه چه مرغره مره نشون دنی بوته ای خداوند شخصی جا از طرف
حضرت شرط هاگردمه واین مرغره در بازی بوردمه خداوند واسر
بیاردمه پادشاه خشنود بیه ومرغره بمطبخ برسیه دهسه روز بعد ای
آن شخص پادشاه پلی بیموء ومیشی بیارده وبوته اینتاره هم شمهٔ نوم در
بازی بوردمه پادشاه اونتاره هم قبول هاگرده بار سیم پادشاه پلی بورده
وشخص دیگرره ش همراه بورده انطریکه پادشاه وره دست خالی بدیه
بپرسیه مه واسر هچی نیاردی عرض هاگرده که شمهٔ جانب این شخص جا
دو هزار روپیه نظر دوسمه بورده اسا آن شخص زر واسر شمهٔ خدمت

استاده بدید که مرغیرا در دست خود کرفته مینمود پادشاه اورا طلبید و پرسید
چرا مرغ را بمن مینمایی کفت ای خداوند باشخصی از طرف حضرت شرط
کردم واین مرغرا در بازی یافتم وبرای خداوند آورده ام پادشاه
خشنود کردید ومرغرا در مطبخ فرستاد بعد از دوسه روز باز آن شخص
پیش پادشاه آمد وکوسپندی آورد وکفت این هم از نام آنحضرت در بازی
یافته ام پادشاه آنرا نیز قبول کرد سیم بار پیش پادشاه رفت وشخص
دیکررا باخود برد چون پادشاه اورا دست خالی دید پرسید برای من
هیچ نه آوردهٔ عرض کرد که از طرف حضرت با این شخص دو هزار
روپیه را شرط نمودم وبازی نیافتم حالا این شخص برای زر پیش

بِیمُوءَ پادَشاهْ تَبَسَّمْ هاکَرْدَه وَوَنِه زَرْرَه بَبَخْشِیَه وَبَفَرْماءَ دیگَرْمِه عَوَض
باکَسی قَمارْ مَبازْ دیگَرْ تِه جا چیزی نَیبرمَه وَچیزی هَمْ نَدِمَّه
١٨ شَخْصی دَرْویشِ پَلی بُورْدَه وَسَه سَؤآلْ هاکَرْدَه اَوَّلْ اینکِه چِه گَنی
کِه خَدا هَمِهٔ جا حاضَرْ هَسَّه هیچجا نَوِیمَّه نَشُونْ هادِه کَجَه دَرَه دَوَّم اینکِه
اِنْسُونْرَه تَقْصیرِ واسِّرْ چِه سیاسَتْ گَنَّه هَرْ چِه کَنَّه خَدا کَنَّه اِنْسُونْرَه هَچّی
قُدْرَتْ نیَه وَبی اِذْنِ خَدا هَچّی نَتُونَّه هاگنی وَاَگَرْ اِنْسُونْرَه قُدْرَتْ بَوُءِ
هَمِهٔ کارْرَه شِ واسِّرْ خارْ کَنَّه سِیُّومْ اینکِه خَدا شَیطُونْ رَه دُوزَخِ
تَشِ دَلَه چِطْری عَذابْ بَتُونَّه هاگِنه وَنِه سَرِشْتْ تَشِ جا هَسَّه تَشْ دَرْ تَشْ
چِه اَثَرْ گَنَّه دَرْویشْ گَتِ کلوخی وَنِه سَرَّه بَزُوءَ آنْ شَخْصْ بَرْمَه کَنُونْ

حضرت آمده است پادشاه تبسم کرد وزر اورا بخشید وفرمود کاهی از طرف
من با کسی قمار مباز دیکر هیچ از تو نخواهم کرفت ونه ترا چیزی خواهم داد
١٨ شخصی پیش درویش رفت وسه سؤال کرد اوّل آنکه چرا میکویی که
خدا همه جا حاضر است هیچجا نمی بینم بنما کجاست دوّم آنکه انسانرا برای
تقصیری چرا سیاست میکنند هر چه میکند خدا میکند انسانرا هیچ قدرت
نیست وبی ارادت خدا هیچ نمیتواند کرد واکر انسانرا قدرت بودی همهٔ
کارها برای خود بهتر کردی سیّم آنکه خدا شیطان را در آتش دوزخ چکونه
عقوبت تواند کرد زیراکه سرشت او از آتش است وآتش در آتش
چرا اثر خواهد کرد درویش کلوخی بزرك بر سر او زد آن شخص کریان

قاضی پیش بورده وبوته فلون درویش جا سه سؤال هاگردمه مه سره انطری کلوخی بزوء که مه سر درد کنه وهچی جواب نداء قاضی درویش ره بطلبیه وبوته چه ونه سرره بزوی وونه سؤال جوابره ندایی درویش بوته که آن کلوخ ونه حرف جواب بیه گنه که درد در سر دارمه بنماء کجوء تا من خداره بو بنما ام وچه شمه خدمت مه جا نالش کنه هرچه هاگردمه خدا هاگرده بی ارادهٔ خدا وره نزومه مه‌ره چه قدرت هسه وونه سرشت خاك جا هسه چطری بونه وره اذیت برس آن مردی شرمنده بیه قاضی درویش جوابره پسند هاگرده

١٩ شخصی بخیل جا دوستی داشته آتا روز بخیل ره بوته که اسا سفر

پیش قاضی رفت وگفت از فلان درویش سه سؤال کردم بر سر من چنان کلوخی زد که سر من درد میکند وهیچ جواب نداد قاضی درویش را طلبید وگفت چرا کلوخ بر سر او زدی وجواب سؤال او ندادی درویش گفت که آن کلوخ جواب سخن اوست میگوید که درد در سر دارد بنماید کجاست تا من خدارا باو بنمایم وچرا پیش حضرت نالش بنمود هرچه کردم خدا کرد بی ارادت خدا اورا نزدم مرا چه قدرت است وسرشت او از خاك است چگونه اورا رنج رسید آن شخص شرمنده گردید قاضی جواب درویش را بسیار پسندید

١٩ شخصی بابخیلی دوستی داشت روزی بخیل را گفت که حالا بسفر

شُومَّه شِ اَنْگَشْتَرْرَه مَرَه هادِ شِ هَمْراه خوامَّه دارَم هَر وَقْت وَرَه بوینَم تَرَه یادْ هاگَنَمْ جوابْ هَدااَ کِه اَگَرْ مَرَه خانی یادْ هاگنی شِ اَنگوسْ رَه کِه خالی وِنّی مَرَه یادْ هاکَنْ کِه اَنْگَشْتَری فَلُونْ گسِ جا بَخواسَّه مَرَه نَدااَ

۲۰ پادَشاهی مَنَجّمِ جا بَپرسیَه کِه مِه عَمْرِ جا چَنْد سالْ بَمونَسَّه بَوُتَه دَهْ سالْ پادَشاهْ بَسْیارْ مُتَفَکَّرْ بَیَّه وَهَمْچو بیمارْ دُواجِ دَریم دَکَتَه وَزیرْ بَسْیارْ عاقِلْ بِیَه مَنَجّمْرَه دیمْ بَدیمْ پادَشاهْ بَطَلْبِیَه وَبَپرسِیَه کِه تِه عَمْرْ چَنْدْ سالْ باقی هَسَّه بَوُتَه بیسْتْ سالْ وَزیرْ هَمونْ وَقْتْ شَمْشیرِ جا مَنَجّمْ رَه دیمْ بَدیمْ پادَشاهْ بَکُوشْتَه پادشاه خَشْحالْ بَیَّه وَوَزیرِ تَدْبیررَه پَسَنْد هاکَرْدَه وَدیگَرْ هیچ مَنَجّمْ حَرْفرَه نَشْنوسَّه

میروم انکشتری خود بمن بده آنرا باخود خواهم داشت هرگاه اورا خواهم دید ترا یاد خواهم کرد جواب داد که اگر مرا یاد داشتن میخواهی هرگاه انکشت خود خالی بینی مرا یاد کن که انکشتری از فلان خواسته بودم مرا نداد

۲۰ پادشاهی از منجمی پرسید که چند سال از عمر من باقیست کفت ده سال پادشاه بسیار متفکر کردید وهمچو بیمار بر بستر افتاد وزیر بسیار عاقل بود منجم را رو بروی پادشاه طلبید وپرسید که چند سال عمر تو باقیست کفت بیست سال وزیر همان وقت باشمشیر منجم را رو بروی پادشاه بقتل رسانید پادشاه خوشحال کردید وحکمت وزیررا پسندید وباز سخن هیچ منجم نشنید

۲۱ دانشمندی در شهری بورده بشنوسه که درین شهر شخصی سخاوت بسیار دارنه ومسافرونره طعام دنه دانشمند با کثیف لباس کهنه ونه پلی بورده آن شخص هچی التفات نکرده وهنیشتن جا نداء دانشمند شرمنده بیه ودکرسه روز دیگر تازه لباس گرایه هاکرده وبپوشیه ونه پیش بورده سره صاحب وره تعظیم هاکرده وش پلی هنیشانیه ولذیذ پلا ونه واسر بخواسه دانشمند چون طعام واسر هنیشته لقمه ره اوسی دله دکرده صاحب سره بوته چه انطری کنی بوته دیرو باکهنه پارچه بیمومه هچی پلا پیدا نکردمه امروز که خار پارچه بپوشیمه انطری فهممه که این پلا پارچهٔ واسر هسه نه مه واسر آن شخص شرمنده بیه وعذر بخواسه

---

۲۱ دانشمندی در شهری رفت شنید که درین شهر شخصی سخاوت بسیار دارد ومسافرا نرا طعام میدهد دانشمند باپارچه کهنه وکثیف پیش او رفت آن شخص هیچ التفات نکرد وجای نشستن نداد دانشمند شرمنده شد وباز آمد روز دیکر پارچهٔ پاکیزه بکرایه کرفت وپوشیده پیش او رفت صاحب خانه تعظیم او کرد ونزد خود نشانید وطعام لذیذ برای او خواست دانشمند چون بر طعام نشست لقمه در پارچه خود نهادن کرفت صاحب خانه پرسید چرا اینچنین میکنی کفت دیروز باپارچه کهنه آمده بودم هیچ طعام نه یافتم امروز که پارچهٔ خوب دارم می پندارم این طعام برای پارچه است نه برای من آن شخص شرمنده کردیدوعذر نمود

۲۲ شَخْصی دَشْتِ جا راهْ شِیَه اَعْرابیرَه بَدِیَه کِه وَرْكِ کِنارْ طَعامْ خَرْدَه وَنِه پیشْ بورْدَه وَبوُتَه تِه سَرِه وَرْ اِمَّه اَعْرابی بَپَرْسِیَه کِه مِه زَنْ ووَچه وَشتَرْ هَمَه خارْ هَسَّنَه بوُتَه اَرِءْ اعْرابیرَه خاطَرْ جَمْعْ بَیَّه وَدیگَرْ وِرَه نَظَرْ نَکَرْدَه آنْ شَخْصْ وَنْكْ هاکَرْدَه کِه اِیْ اَعْرابی اینْ سَكْ کِه اَسا تِه پیش نیشْتَه اَکَرْ تِه سَكْ نَمَرْدْ بِیَه اَنْطَری بِیَه [یا اَنِّ بِیَه] اَعْرابی سَرَّه بلَنْدْ هاکَرْدَه وَبوُتَه مِه سَكْ چِه بمَرْدَه بوُتَه تِه شترِ گوشْتْ رَه خَلِ بَخَرْدَه بَپَرْسِیَه شَتَرْ چِه بَمَرْدَه بوُتَه آنِ واسِّرْ کِه تِه زَنْ بَمَرْدَه بِیَه کَسی وِرَه کاه ونَوالَه واوْ نَداءْ بَپَرْسِیَه مِه زَنا چِه بَمَرْدَه بوُتَه اَزْ غَمِ تِه ریکا بَسْیارْ بَرْمَه بَکَرْدَه وَسَنْگْ شِ سینَه وَسَرْ بَزوءْ بَپَرْسِیَه مِه ریکا چِطْری بَمَرْدَه بوُتَه خَنَهٔ بومْ وَنِه سَرْ دَکَتَه

---

۲۲ شخصی کرسنه میرفت اعرابیرا دید که در کنار برکه طعام میخورد نزد او رفت وکفت از طرف خانه تو میه آیم اعرابی پرسید که زن وفرزند وشتر من همه بخیریت اند کفت بلی اعرابیرا خاطر جع شد وباز بران شخص نظر نکرد آن شخص آغاز کرد که ای اعرابی این سک که حالا بحضور تو نشسته است اکر سك تو زنده میماند چنین میشد اعرابی سر بالا کرد وکفت سك من از چه سبب بمرد کفت کوشت شتر تو بسیار خورد پرسید شتر چکونه مرد کفت زن تو بمرد ازین سبب که کسی اورا کاه ودانه وآب نداد پرسید زن چکونه مرد کفت در غم پسر تو بسیار کریست وسنك بر سینه وسر زد پرسید پسر چکونه مرد کفت خانه بر او افتاد اعرابی چون این احوال

اَعْرابی چُونْ اِینْ اَحْوالْ خَنَهٔ خَرابی بَشْنُوسَّه خاكْ شِ سَرْ دِگَرْدَه پَلاَرَه
هَمُونْجَه بِهِشْتَه وشِ سَرِه طَرَفْ رَوُونَه بَیَّه آن مَرْدِی اَزْ اِینْ حِکْمَتْ طَعامْ بَخوردَه

۲۳ بَخیلِی دُوسْتِی رَه بَوُتَه یَكْ هَزارْ رُوپِیَه مِه پَلِی مُوجُودَه خوامَّه کِه اِینْ
رُوپِیَه هارَه بیرُونِ شَهْرْ دَفْن هاکَنَمْ وَسِوایِ تَه با کَسی اینْ رازْ رَه نَوُمَّه
اَلْقِصَّه هَرْدَه نَفَرْ بُورْدَنَه بیرُونْ شَهْرْ اَتّا دارِ بَنْ نَقْد مَذْکُورَه دَفْنْ
هاکَرْدَنَه بَعْدِ چَنْدْ رُوزْ بَخیلْ تَنْهارْ دارِبَنْ بُورْدَه نَقْدِ جا اَثَرِی نَدِیَه شِ جا
بَوُتَه کِه سَوایِ آنْ دُوسْتْ کَسی دِیگَرْ دَنِی بِهٔ لیکَنْ اَگَرْ وَنِه جا هَمْ بَپَرسَمْ
هَرگِزْ اَقْرارْ نَکَنَّه پَسْ وَنِه سَرِه بُورْدَه وَبَوُتَه نَقْدْ بَسْیارِی مِه دَسْتْ بِیمُوءَ
خوامَّه کِه هَمُونْجَه بِهِلیمْ لیکَنْ اَگَرْ فَرْدا بِی‌ئی باهَمْ بُورِیمْ دُوسْتِ مَذْکُورْ

خانه خرابی شنید خاك بر سر انداخت وطعامرا همانجا کذاشت و طرف
خانهٔ خود روانه شد آن شخص بدین حکمت طعام یافت

۲۳ بخیلی دوستی را کفت یك هزار روپیه نزد من است میخواهم که این
روپیها را بیرون شهر دفن کنم وسوای تو با کسی این راز نکویم القصه
هر دو کسان بیرون شهر رفته زیر درخت نقد مذکور را دفن کردند
بعد چند روز بخیل تنها زیر آن درخت رفت از نقد هیچ نشان نیافت
کفت که سوای آن دوست کسی دیکر نبرد لیکن اکر ازو بپرسم
هرکز اقرار نخواهد کرد پس بخانهٔ اورفت وکفت بسیار نقد بدست من
آمده است میخواهم که همانجا نهیم لیکن اکر فردا بیایی با هم برویم دوست

بَطَمعِ نَقْدِ زِیادْ آنْ نَقْدرَه بَوَرْدَه اُونْجَه بِهِشْتَه رُوزِ دیگَرْ کِه بَخیلْ تَنْهاَرْ اُونْجَه بُورْدَه شِ نَقْدرَه هیطَه وَشِ حِکْمَتْ رَه پَسَنْدْ هاگَرْدَه وَاَیْ دُوسْتی دُوسْتُونْرَه اعْتِمادْ نَکَرْدَه

٢٤ شَخْصی دَه هَزارْ رُوپِیَه کیسَهً دَلَه سَرْ بَمَهْر قاضیرَه بَسْپارَسَّه وَشِ بَسَفَرْ بُورْدَه چُونْ دَگِرَسَّه شِ کیسَه رَه هَمْچُنُونْ سَرْ بَمَهْرْ قاضی جا هَیْتَه وَبَکُشاءَ فُلُوسْ بَدِیَه قاضی جا مُؤاخِذَه هاگَرْدَه قاضی بَؤُتَه بُورْ دَرُو کَنی رُوپِیَهارَه مَرَه نَشُونْ نَدائی نَسْپارَسّی کیسَهً سَرْرَه هَمْچُو کِه مَهْرْ هاگَرْدْ بِیَه بَیِتی قاضی کَسُونْ وَرَه بَرانّیِنَه آن شَخْصْ پادَشاهِ پیشْ بُورْدَه وَشِ اَحْوالْرَه عَرْضْ هاگَرْدَه پادَشاهْ اَنْدَکی تَاَمُّلْ هاگَرْدَه وَبَفَرْماءَ کِه اَسا بُورْ

مذکور بطمع نقد بسیار آن نقدرا آنجا باز نهاد بخیل روز دیکر آنجا تنها رفت نقد خود یافت وحکمت خودرا پسندید وباز بر دوستی دوستان اعتماد نکرد

٢٤ شخصی دو هزار روپیه در کیسه سر بمهر بقاضی سپرد وخود بسفر رفت چون باز آمد کیسهٔ خود همچنان سر بمهر از قاضی کرفت وکشاد فلوس دید باقاضی مواخذه نمود قاضی کفت برو دروغ میکویی مرا روپیها را نموده نسپرده بودی کیسهٔ سر بمهر چنان که سپردی باز کرفتی مردمان قاضی اورا راندند آن شخص پیش پادشاه رفت واحوال خود عرض کرد سلطان اندکی تامل نموده فرمود که حالا برو وکیسه را نزد من

وگیسه ره مه پیش بیارته حکمره کمه روز دیکر پادشاه مسند که بر تخت
دیه اندکی پاره هاکرده وبشکار بورده فراش که آنروز ونه خدمت نوبه
بیه چون مسندره پاره بدیه بترسیه ولرزه ونه تن ره دکته وفراش
دیکرره بنماء وبوته اکر پادشاه بوینه مره کشنه بپرسیه که دیکری این
حرفره بشنوسه ویا مسندره بدیه بوته نا بوته خاطر جمعدار این شهر دله
رفوکری دره کامل مسندره ونه پیش بور انطری رفو کنه که کسی نفهمنه
فراش بونه دکون بورده ومسندره بو هداء وبوته هرچه بخواهی تره
دمه لیکن خار رفو هاکن رفوکر نیم دینار بخواسه فراش یکدینار وره
ببخشیه رفوکر اتا شو مسندره رفو هاکرده وهداء فراش روز دیکر

بیار انصاف تو خواهم داد روز دیکر پادشاه مسند نو که بر تخت بود اندکی
پاره نمود وبشکار رفت فراشی که آنروز نوبت خدمت او بود چون مسندرا
پاره دید ترسید ولرزه بر اندام او افتاد وفراش دیکررا نمود وکفت اکر
پادشاه خواهد دید مرا خواهد کشت بپرسید که دیکری این سخن شنیده است
یا مسندرا دیده کفت نه کفت خاطر جمعدار درین شهر رفوکری هست
کامل مسند پیش او ببر آنچنان رفو خواهد کرد که کسی نخواهد دریافت
فراش بدکان او رفت ومسند برفوکر داد وکفت هرچه بخواهی ترا بدهم
لیکن بخوبی رفو کن رفوکر نیم دینار خواست فراش یکدینار اورا بخشید
رفوکر در یك شب مسندرا رفو کرده داد فراش روز دیکر آنرا بر تخت

اُورَه تَخْتِ سَرْ فَرْش هٰاگَرْدَه پٰادَشٰاهْ اِینْکِه مَسْنَدْ رَه دُرِسْتْ هٰاگَرْدْ بَدِیَه
فَرّاشِ جٰا بَپَرْسِیَه کِه اِینْ مَسْنَدْرَه کی رَفُو هٰاگَرْدَه فَرّاشْ شِ رُوْ نِیٰارْدَه
پٰادَشٰاهْ بَفَرْمٰاءَ کِه هَچّی نَتَرْسْ مَصْلَحَتِ وٰاسِّرْ وَرَه پٰارَه هٰاگَرْدَه مَه فَرّاشْ
نَشُونْ هَدٰاءَ پٰادَشٰاهْ اُونْ رَفُوگَرْرَه بَطَلْبِیَه وَبَپَرْسِیَه کِه اینَتّاءِ واری هَچّی کِیسَه
رَفُو هٰاگَرْدی بَوُتَه اَرِءْ بَوُتَه اَگَرْ آن کِیسَه رَه بَوینی اَشْنٰاسنی بَوُتَه اَرِءْ
پٰادَشٰاهْ کِیسَه رَه بَنَمٰاءَ رَفُوگَرْ کِیسَه رَه بَشْنٰاسِیَه وَبَوُتَه اِینْ شَهْرْ قٰاضِی
مَرَه رَفُوءِ وٰاسِّرْ هَداءَ پٰادَشٰاهْ قٰاضِیرَه طَلَبْ هٰاگَرْدَه وَبَوُتَه تِه دِیٰانَتْ رَه
اِعْتِمٰادِ تَمُومْ داشْتَمَه بَنٰابَرینْ مَنْصَبْ قٰاضِی گَرِیرَه تَرَه هَدٰامَه نَوُنَسَّمَه
کِه دَزّی اِینْ شَخْصْ مٰالْرَه چِه بَدَزّی بَوُتَه اِی خَداوَنْد کی کَنَه بَوُتَه مَنْ

کسترد پادشاه چون مسند را درست دید از فراش پرسید که این مسندرا
که رفو کرد فراش تجاهل نمود پادشاه فرمود که هیچ مترس برای مصلحتی
این را پاره کرده بودم فراش نشان داد پادشاه آن رفوکر را طلبید
وبپرسید که مثل این کیسه رفو کردی کفت بلی کفت اکر آن کیسه را
بینی شناسی کفت آری پادشاه کیسه را نمود رفوکر کیسه را شناخت
وکفت قاضی این شهر مرا برای رفو داده بود پادشاه قاضیرا طلبید
وکفت بر دیانت تو اعتماد تمام داشتم بنابرین منصب قاضی کریرا
بتو دادم نمیدانستم که دزدی مال این شخص چرا دزدیدی کفت ای
خداوند که میکوید کفت من

کمّه پَسْ کیسه‌ره بَنَماءَ وَرَفوره نَشُونْ هَداءَ قاضی شَرْمَنْدَه بیَّه پادَشاهْ قاضیره زَنْدُونِ دَلَه دینْگوءِ وکیسَه مالِکْ‌ره بُوِّتَه که شِ نَقْدْره قاضی جا بَیرْ قاضی ناچارْ وَنه نَقْدْره هَداءَ روزِ دیگر پادَشاهْ قاضیره بَدارْ بَکَشیَه

۲۵ پادَشاهی وَزیرِ عاقِلْ داشْتَه اَزْ وَزارَتْ دَسْتْ بَکَشیَه وَبعِبادَتْ اَلّهی مَشْغُولْ بیَّه پادَشاهْ اَمیرُونِ جا بَپِرْسیَه که وَزیرْ کجَه دَرَه عَرْض هاکَرْدَنَه که اَزْ وَزارَتْ دَسْتْ بَکَشیَه وَبعِبادَتْ خَدا مَشْغُولْ هَسَّه پادَشاهْ وَزیرِ پَلی بُورْده وَبَپِرْسیَه اِیْ وزیرْ مِه جا چه خَطا بَدی که وَزارَتْ‌ره تَرْكْ هاکَرْدی بُوِّتَه پَنْج سَبَبْ دارْنَه اَوَّلْ اینْکه تَه نیشْتْ بی وَمَنْ تَه حضُورْ اَسّایِمَه اَکْنُونْ خَداره بَنْدِگی کَمَّه که نَمازِ وَقْتْ مَرَه نِشَسْتَنِ حَکْم

میکویم پس کیسه را نمود ورفورا نشان داد قاضی شرمنده شد پادشاه قاضی را در زندان فرستاد ومالك کیسه را فرمود که نقد خود از قاضی بکیر قاضی ناچار نقد اورا داد روز دیکر پادشاه قاضی را بدار کشید

۲۵ پادشاهی را وزیری عاقل بود دست از وزارت بر داشت وبعبادت خدا مشغول شد پادشاه از امیران پرسید که وزیر کجاست عرض کردند که از وزارت دست بر داشته وبعبادت الّهی مشغول است پادشاه پیش وزیر رفت وپرسید اوی زیر از من چه خطا دیدی که وزارت‌را ترك نمودی کفت از پنج سبب اول آنکه تو نشسته بودی ومن بحضور تو استاده میماندم اکنون بندکی خدای میکنم که در وقت نماز مرا حکم

هَداءَ دُوُمْ اِینْکِه تَه طَعامْ خَرْدِی وَمَنْ نَکاهْ کَرْدَمَه اَسا رَزّاقی پِدا
هاکَرْدَمَه کِه وِ نَخَرْنَه وَمَرَه خَرْنَه سِیُومْ اِینْکِه تَه باخَتْ بی وَمَنْ پاسْبانی
کَرْدَمَه اَکْنُونْ خَدائی دارْمَه کِه مَنْ خَصَّه وَوِ مِه پاسْبانی رَه کَنَّه چَهارَمْ
اِینْکِه هَمِیشَه تَرْسِیمَه کِه اَکَرْ تَه بَمِیرِی مَرَه دُشْمَنانِ جا آسِیبْ بَرَسی
اَکْنُونْ چِنُونْ خَدایی دارْمَه کِه هَرْکَزْ نَمِیرْنَه وَمَرَه دُشْمَنانِ
جا آسِیبْ نَرَسْنَه پَنْجَمْ اِینْکِه تِجا تَرْسِیمَه کِه اَکَرْ مِجَه کَناهی صادر بَوُء
نَکَذَرْنی اَکْنُونْ مِه خَدا چِنُونْ رَحِیمْ هَسَّه کِه هَرْ رُوزْ صَدْ کَناهْ کَمَّه
وَ وِ بَخْشَنَه

٢٦ بِیارْدَنَه کِه سَلْطُونْ مَحْمُودْ اَیازْرَه خَلِ دُوسْتْ داشْتَه اِینِ وَاسَرْ

نشستن داده است دوم آنکه تو طعام میخوردی ومن نکاه میکردم اکنون رزاقی
پیدا کرده ام که او نمیخورد ومرا میخوراند سیم آنکه تو خواب میکردی ومن
پاسبانی میکردم اکنون خدایی دارم که من خواب میکنم واو پاسبانی من
میکند چهارم آنکه همیشه بترسیدم که اکر تو بمیری مرا از دشمنان آسیب
برسد اکنون چنان خدای دارم که هرکز نخواهد مرد ومرا از دشمنان هیچ
آسیب نخواهد رسید پنجم آنکه از تو بترسیدم که اکر از من کناهی شود
عفو نکنی اکنون خدای من چنان رحیم است که هر روز صد کناه
میکنم ببخشد

٢٦ آورده اند که سلطان محمود ایازرا بسیار دوست داشتی ازین سبب

همهٔ اَرکُونْ دَوْلَتْ وره حَسَدْ وَرْدَنَه وَپادَشاهْره بَوُتَنَه کِه اَیازْ هَرْ رُوزْ
تَنْهارْ شُونَه بجَواهَرْ خانَه وَمَعْلُومْ بُونَه کِه چیزی دَزَّنَه وَگَرْنَه دَرْ جواهَرْ خانَه
چیکارْ دارْنَه پادَشاهْ بَوُتَه اَگَرْ شِ چَشْ جا بَوینَمْ باوَرْ گَمَّه رُوزِ دیگَرْ
پادَشاهْرَه خَبَرْ هَدانَه کِه اَیازْ بَه جَواهَرْ خانَه بُورْدَه پادَشاهْ اَزْ غُرْفَه
جَواهَرْ خانَهٔ دَریمْ رَه نَظَرْ هاگَرْدَه بَدِیَه کِه اَیازْ صَنْدُوقْرَه بَکُشاءَ کَهْنَه
پارْچَه ودرشت بَپُوشیَه تَشْریفْ بَوَرْدَه دَریمْ بَپَرْسیَه چِه اَنْطَری پارْچَه
بَپُوشی عَرْضْ هاگَرْدَه کِه اِی خَداوَنْدْ چُونْ دَرْ بَنْدَگی حَضْرَتْ دَنی بِمَه
اَنْطَری رَخْتْ داشْتَمَه اَسا کِه بَدَوْلَتْ خَداوَنْدی بَرسیمَه خارَه رَخْتْ دارْمَه
هَرْ رُوزْ شِ کَهْنَه رَخْتْرَه وِیمَه وَپُوشَمَّه تا قَدیمْ حالْ رَه فَراموشْ نَکَنَمْ وَقَدرِ

همه ارکان دولت بر او حسد بردند و پادشاه را کفتند که ایاز هر روز تنها
در جواهر خانه میرود معلوم میشود که چیزی مید زدد و اکر نه در جواهر
خانه چکار است پادشاه کفت اکر بچشم خود خواهم دید باور خواهم کرد
روز دیکر پادشاهرا خبر دادند که ایاز بجواهر خانه رفت پادشاه از غرفه
درون جواهر خانه نظر کرد چه می بیند که ایاز صندوق را کشاده پارچه
کهنه وغلیظ پوشیده است پادشاه درون تشریف برد پرسید چرا چنین پارچه
پوشیدهٔ عرض کرد که ای خداوند چون در بندکی حضرت نبودم چنین
رخت داشتم حالا که بدولت خداوندی پارچهای پاکیزه دارم جامهای
کهنهٔ خود هر روز بینم ومی پوشم تا حالت قدیم خودرا فراموش نکنم

نِعمتْ خداوندیره بشناسم پادشاه اَنطریکه این جوابره بشنوسه بپسنیه
وورَه شِ پلی بکشیه و ونِه مرتبه‌ره بالا بورده

۲۷ وقتی اَتا زرگر واَتا نجّار واَتا خیّاط وزاهد با هم سفر هاکردنه
اَتا شو در صحرا منزل هاکردنه وهم دیکرره بوُتنه که اَمشو درین صحرا
بمونیم وپاسبانی هاکنیم چهار کس هسّمی هر اَتا اَتا پاسِ شوره کشیك
کشمی همه این حرفره پسند هاکردنه کشیك اوّل ره نجّار بکشیه ورفعِ
خوُ واسرِ شِ تیشه ره در بیارده واَز چوُ صورتی بساته کشیكِ دویم
زرگرِ نوبه بیّه آن صورتْ چوره بدیه که زر وزیور جا خالی هسّه شِ
دِلره بوُتنه که نجّار اَتا صورت چو بساته وشِ هنرره بنماء من هم شِ

وقدر نعمت خداوندی شناسم پادشاه چون این جواب را شنید پسندید
واورا در کنار کشید ومرتبهٔ اورا بزرك کرد

۲۷ وقتی یک زرکر ویك نجار ویك خیاط وزاهد با هم سفر کردند شبی
در صحرایی مقام نمودند وباخود کفتند که امشب درین صحرا باشیم وپاسبانی
کنیم چهار کس هستیم هر یك یکپاس شب را نکهبانی کنیم همه این سخن
پسندیدند پاس اول نجار پاسبانی کردن کرفت وبرای دفع خواب
تیشه را برآورد واز چوب صورتی ساخت پاس دویم نوبت زرکر رسید
وآن صورت چوبرا دید که از زر وزیور خالی است بادل خود کفت که
نجار یك صورت چوب ساخته وهنر خود نموده من هم

هُنَرْرَه بَنَمِ اَمْ وَنِه كُوشْ وَكَرْدَنْ وَدَسْتْ وَلِپْنِكِ واسِرْ زِيوَرْ سازَمَّه
وَآنْ صُورَتْ رَه پُوشَمَّه كِه وَنِه حَسْن زِيادْ بُوءِ چُنْونْچَه زِيوَرْ بَسْيارْ بَساتَ
وآنْ لَعْبَتْ رَه بَپُوشانِيَه كَشِيكِ سَيَّمْ چُونْ خَيّاطِ نُوبَه بَرَسِيَه بيدار بَيَّه
زَنِي رَه بَدِيَه خَلِ خارْ صُورَتْ وخَشْ اَنْدُومْ وَزِيوَراتِ لَطِيفْ بَپُوشِيَ اَمَّا
بَرْهَنَه هَسَّه دَرْ حالْ پاكِيزَه رَخْتِ عارُوسانَه بَدُوتَه وَوَرَه بَپُوشانِيَه وَنِه
رُونَقْ زِيادْ بَيَّه كَشِيكِ چِهارَمْ زاهِدِ نُوبَه بَيَّه گَشِيكِ واسِّرْ پِرَسّاءَ وَآنْصُورَتْ
دَلاوِيزْرَه بَدِيَه زاهِدْ وَضُو بَساطَه وَنَمازْ اَدا بَكَرْدَه بَعْدْ اَزآنْ دُعا هاكَرْدَه
كِه خَدايا اِينْ صُورَتْرَه جانْ هادِ دَرْ حالْ آنْصُورَتْ بَجانْ بِيمُوءِ آدَمِ وارِي حَرْفْ
بَزُوءِ اَنْطَرِيكِه شُو بَاخَرْ بَرَسِيَه وَاَفْتابْ دَرْ بِيمُوءِ هَرْ چِهارْ نَفَرْ آنْصُورَتْرَه

هنر خود بنمايم وزيورات براى كوش وكردن ودست وپاى او بسازم وآن
صورترا بپوشانم كه حسن او زياده شود چنانچه زيور بسيار تيار ساخته آن
لعبترا پوشانيد پاس سيم چون نوبت خياط رسيد بيدار شد زنيرا ديد نهايت
خوب صورت وخوش اندام وزيورات لطيف پوشيده امّا برهنه است در حال
لباس پاكيزهٔ عروسانه دوخت واورا پوشانيده ازان رونق او افزود پاس
چهارم نوبت زاهد شد وجهت پاس برخاست وآن صورت دلاويزرا ديد
زاهد وضو كرد ونماز كذارد بعد ازان دعا كرد كه خدايا اين صورترا
جان بده در حال در آن صورت جان درآمد وهمچو مردم سخن كردن
كرفت چون شب آخر شد وآفتاب بر آمد هر چهار كس بر آن صورت

عاشِق وَمُبْتَلا بَیْنَه نَجّارْ بُؤْتَه زَنٰاءِ صٰاحَبْ مَنَمَه اُوْنِه وَاسِّرْ کِه مَنْ اَزْ خُودْ
بَتٰاشِیمَه وَبَسٰاتَمَه شِ وِنَه بُورَمْ زَرکَرْ بُؤْتَه کِه اِینْ عٰارُوسْ مَرَه وِنَه
اِینِ وَاسِّرْ کِه مَنْ شِ وَرَه زِیوَرْ بَپُوشّانِیمَه خَیّاطْ بُؤْتَه کِه اِینْ زَنْ مِشَه
اِینِ واسِّرْ کِه بَرهَنَه بِیَه وِنِه واسِّرْ پٰارْچَه بَدُوتَمَه وَبَپُوشٰانِیمَه زَاهِدْ بُؤْتَه کِه
اِینْ صُورَتْ چُوبِی بِیَه مِه دُعٰایْ جٰا جُونْ پِدا هاکَرْدَه مَنْ وِنَه بَیرَمْ اَلْقِصَّه
وَشُونِ قَضِیَّه طُولْ بکَشِیَه اِتِّفَاقًا شَخْصِی اُونْجَه بَرَسِیَه وَشُونْ اَزْ وِ اَنْصٰافْ
بَخْواسَّنَه آنْ شَخْصْ اَنْطَرِیکِه زَنٰاءِ مَذْکُورْ دِیمْ رَه بَدِیَه بُؤْتَه کِه وِ مِهْ مَنْکُوحَه
هَسَّه شَمٰا اِینْ زَنٰارَه فَرِیبْ هَدٰانِی مِه سَرِه جٰا دَرْ بِیٰارْدَنِی وَمِهْ جٰا سِوٰا
هٰاکَرْدَنِی چَنُونْچَه وَشُونْرَه شَخْصْ مَذْکُورْ بَیْتَه دَارْغَهٔ پَلِی بَوِرْدَه دَارْغَه

عاشق ومبتلا شدند نجار کفت والی این زن منم زیراکه من از خود
تراشیده وساخته ام من خواهم کرفت زرکر کفت که این عروس مرا شاید
زیرا که من زیور اورا پوشانیده ام خیاط کفت که این زن از آن منست
زیراکه برهنه بود پارچه برای او من دوخته وپوشانیده ام زاهد کفت که
این صورت چوبی بود از دعای من جان یافته من خواهم کرفت القصه
قضیّهٔ ایشان طول کشت اتفاقا شخصی آنجا رسید وابنها ازو انصاف
خواستند آن شخص چون روی زن مذکور دید کفت که این منکوحهٔ من
است شمایان این زنرا فریب داده از خانهٔ من آوردید وازمن جدا
کردید چنانچه آنهارا شخص مذکور کرفته پیش کونوال برد کونوال

چُونْ زَنَاءِ دیم رَه بَدِیَه بُوتَه کِه اینْ زَنَا مِه بَرارْ زَنْ هَسَّه مِه بَرارْ وَرَه
شِ هَمْراهْ سَفَرْ بَوَرْدْ بِیَه شَمَا مِه بَرارْ رَه بَکُوشْتَنی اینْ زَناره بَیْتَنی بَعْدْ
اَزُونْ دَارْغَه وَشُونْ هَمَه رَه بَیْتَه قَاضی پیش بَوَرْدَه قَاضی چُونْ زَنْرَه
هَارِشِیَه بُوتَه شَمَا کِیسَّتنی مَدَّتی هَسَّه کِه اینْ زَنارَه مَنْ تَلاشْ کَمَّه
وِءِ کَنیزِ مَنْ هَسَّه مِه خَلِ نَقْدُو جِنْسْ رَه بَوَرْدَه بُورِیْتْ بِیَه اَسَا مِه مَالْ
وَاَسْبابْ کَجَه دَرَه جَوابْ بَوْ چُونْ اینْ دَعْوا وَقَضِیَّه خَلِ دَرازْ بَکَشِیَه
وَطُولْ اَنْجُومْ بَیَّه مَرْدَمُونْ خَلِ تَمَاشَاءِ وَاسِرْ جَمْعْ بَیْنَه وَدَرُنْ مَجْمَعْ وَاَنْبُوهْ
پیری حَاضَرْ بِیَه بُوتَه اینْ قَضِیَّه اَزینْ مَرْدَمُونْ اِصْلاحْ پَذیر نَوُونَه وَدَرْ
فَلُونْ شَهْرْ گَتَه دَاری هَسَّه کَهَنْ وَنِه نُومْ دَارِ شَجَرَةُ الْحَکْمْ هَسَّه هَرْ قَضِیَّه

چون روی زن دید کفت که این زن برادر من است برادر من این‌را
همراه خود بسفر برده بود شما برادر مرا کشته این زن کرفته اید بعد
ازان کوتوال این همه را کرفته پیش قاضی برد قاضی چون برزن نظر
کرد کفت که شما کیستید مدتی است که این زنرا من تلاش میکنم
این کنیز من است بسیار نقد وجنس من کرفته وکریخته بود حالا مال
واجناس من کجاست جواب بکویید چون این خصومت وقضیه بسیار دراز
کشید وبطول انجامید مردمان بسیار برای تماشا جمع شدند ودران مجمع
وانبوه پیری حاضر بود کفت این قضیه از کسی مردم فیصل نخواهد شد ودر
فلان شهر درختی است بزرك وکهنه نام آن درخت شجرة الحکم است هر قضیه

کِه اَزْ مَرْدُمُونْ سِوٰا نَوُونَه اُونْ دٰارِ پیشْ وَرْنَنَه اَزُونْ دٰارْ صَدٰا اِنَه

کِه حَقْ کِنَه شَ حَرْفِ رٰاسْتُ وِدَرُو گُدُومْ هَسَّه اَلْقِصَّه اُونْ هَفْتْ مَرْدُمُونْ

دٰارِ مَزْبُورِ بَنْ بُورْدَنَه وَزَنٰارَه هَمْ شِ هَمْرٰاهْ بُورْدَنَه وَهَمَهٔ اَحْوٰالْرَه دٰارِ پیشْ

عَرْضْ هٰاگَرْدَنَه هَمُونْ سٰاعَتْ دٰارِ تَنَه بَشْکٰافْتَه وَاُونْ زَنٰا بَتَتَه دٰارِی تَنَه و

شَکٰافِ دَرِبِمْ وٰارِتَنَه پیوَنْدْ وَکَمْ بَیَّه وَاَزُونْ دٰارْ وَنْگْ دَرْ بیمُوءِ کِه هَرْ چیزْ

شِ اَصْلْ وَرْشُونَه وَآنْ هَفْتْ عٰاشِقِ زَنٰا خَجِلْ بَیْمَه

۲۸ وَقْتِی دَرْ شَهْرِ بَلْخ چِهٰارْ رَفیقْ دَیْنَه هَرْ چِهٰارْتٰا مٰالْدٰارْ وَصٰاحَبْ دُوْلَتْ

بینَه وَبٰاهَمْ دُوسْتِی دٰاشْتَنَه اِتِّفٰاقٰا هَمَه مُفْلِسْ بَیْنَه وَهَرْ چِهٰارْ کَسْ دٰانٰاءِ پَلِی

بُورْدَنَه وَشِ مُفْلِسِی حٰالْرَه بَیُونْ هٰاگَرْدَنَه دٰانٰارَه رَحْمْ بوشُونْ بیمُوءِ وَهَرْیَکْرَه

که از مردمان انفصال نمیشود پیش آن درخت می برند ازان درخت صدا

وآواز میآید که حق کیست ودعوی وسخن باطل کدام است القصه آن هفت

مردم زیر درخت مذکور رفتند وزن را نیز همراه بردند وهمه احوال خودها

پیش آن درخت عرض کردند در حال تنهٔ درخت شکافت وآن زن دوباره

دران شکاف وتنهٔ درخت پیوست وکم شد وازان درخت آواز برآمد که

هرچیز بطرف اصل خود میرود وهفت عاشق آن زن خجل شدند

۲۸ وقتی در شهر بلخ چهار یار بودند هر چهار کس مالدار وصاحب کالا بودند

باهم دوستی میداشتند اتفاقا همه مفلس کردیدند وهر چهار کس پیش فیلسوفی

رفتند واحوال مفلسی خودها بیان نمودند فیلسوف بر ایشان رحم آورد وهریك را

اَتّا اَتّا مُهرِ حِکْمَتْ هَدٰاءَ وَبفَرَماءَ کِه اینْ مَهْرَه شِ سَرْ بِهِلِینْ وَرَوُنَه
بُوُّوینْ هَرجٰا کِه مَهْرَه شَمِهٔ سَرْ بکَتَه هَمُونجَه رَه بکَنّینْ وَهَرْچِه شَمِهٔ قِسْمَتْ
هَسَّه زَمینِ جٰا دَرْ اِینَه بَیَرینْ هَرْ چَهٰارْ رَفیقْ اَزْ قَرارِ حَکیمِ فَرمٰایَشْ
رَوانَه بَیْنَه چُونْ قَدْرِی رَاهْ بُورْدَنَه اَتّاءِ مَهْرَه سَرِجٰا بَکَتَه اُونْجَه زَمینْ رَه
بَکَنَسَّه مِسْ دَرْ بِیمُوءَ رَفیقُونِ دِیکَرْرَه بُوُّتَه کِه مَنْ اینْ مِسْ رَه اَزْ زَرْ
خٰارْتَرْ دُومَّه اَکَرْ شَمٰا هَمْ بَخَواهینْ اینْجَه بَمُونِینْ وَشُونْ قَبُولْ نَکَرْدَنَه
وَراهِی بَیْنَه چُونْ قَدْرِی رَاهْ بُورْدَنَه مَهْرِ شَخْصِ دُویْمْ اَزْ سَرْ بَزَمینْ بَکَتَه
وَاُونْجَه مَعْدَنِ نَقْرَه پِدا بَیَّه وِ بُوُّتَه اَکَرْ بَخْواهینْ اینْجَه دَوُّینْ اینْ سیمْ
شَمِشَّه وَشُونْ رَاضِی نَیْنَه چُونْ پیشْتَرْ بُورْدَنَه مَهْرَه اَزْ سَرِ اُونْتاءِ دِیکَرْ بَکَتَه

یکیک مهرهٔ حکمت داد وفرمود که این مهره بر سر خودها نهید وروانه
شوید هرجا که مهرهٔ شمایان از سر بیفتاد همانجارا بکاوید وهرچه از نصیب
شمایان از زمین بر آید بکیرید هر چهار یار بموجب فرمودهٔ حکیم روانه
شدند چون چند کروه رفتند مهرهٔ یکی از سر بیفتاد آنجا کاوید مس
ظاهر شد دیکر یارانرا کفت که من این مس را از زر بهتر می پندارم
اکر شمایان هم بخواهید اینجا باشید آنها قبول نکردند وپیشتر روان
شدند چون قدری راه رفتند مهرهٔ دویم شخص از سر افتاد وآنجا کان
نقره ظاهر شد او کفت اکر بخواهید اینجا باشید این سیم از شماست
آنها راضی نشدند چون پیشتر رفتند مهرهٔ دیکر کس از سر افتاد

اُونْجَه رَه بَكَنِيَّه زَرْكَانْ پِدَا بَيَّه رَفِيقِ چِهَارَمْرَه بُوُتَه هِيچْ نَقْدْ خَارْتَرْ اَزْ زَرْ نِيَه خُوامَّه كِه مَنْ وِنَه اينْجَه دَوْيِمْ وِ بُوُتَه كِه پِيشْتَرْ جواهِرِ كَانْ وِنَه بَوُ چِه اينْجَه بَمُونِمْ اَتَّا پِرِيكْ رَاهْ بُورْدَه مُهْرَه وِنِه سَرِ جَا بَكَتَه چُونْ اُونْ زَمِينْ رَه بَكَنِيَّه آهَنِ كَانْ بَدِيَه پَشِيمُونْ بَيَّه وبُوُتَه كِه چِه كَانِ زَرْرَه بَهِشْتَمَه وَدُوسْتِ حَرْفْرَه نَشْنُوسَّمَه اَلْقِصَّه اَيْ دَكَرَسَّه نَه آنْ دُوسْتْ رَه بَدِيَه نَه كَانِ زَرْرَه شِ خُودْرَه بُوُتَه كِه زِيَادَه اَزْ نَصِيبْ كَسِي پِدَا نَكَنَّه اَيْ بَطَرَفِ كَانِ آهَنْ رَوُونَه بَيَّه وَهَرْ چَنْدْ بَكَرَسَّه پِدَا نَيَّه نَاچَارْ حَكِيمِ پَلِي بُورْدَه وَرَه هَمْ اُونْجَه نَدِيَه فَقِيرْ خَلِ پَشِيمُونْ دَكَرَسَّه

٢٩ دَرْ شَهْرِي سُودَاگَرِي دَيَّه مَالْدَارْ اَوْلَادْ نَاشْتَه رُوزِي شِ جَا بُوُتَه

وآنجارا كاويد كان زر پيدا شد يار چهارم را كفت هيچ نقد خوبتر از زر نيست ميخواهم كه من وتو اينجا باشيم او كفت كه پيشتر كان جواهر خواهد بود چرا اينجا خواهم بود چون يك كروه راه رفت مهرهٔ او از سر افتاد چون آن زمين را كاويد كان آهن ديد پشيمان كرديد وكفت كه چرا كان زر كذاشتم وسخن دوست نشنيدم القصّه آنجا باز رفت نه آن دوست را بديد نه كان زررا يافت باخود كفت كه زياده از نصيب كسى نمى يابد باز بطرف كان آهن روانه شد وهر چند جست نيافت ناچار نزديك فيلسوف رفت اورا آنجا نديد مسكين نهايت پشيمان كرديد

٢٩ در شهرى بازركانى بود مالدار فرزندى نداشت روزى باخود كفت

کِه مَنْ دَرْ دَنْیٰا خَلِ دُولَتْ جَمْع هٰا کَرْدَمَه اَمَّا فَرْزَنْدْ نٰارْمَه کِه بَعْدْ اَزْ
بَمَرْدَنِ مَنْ مِه دُوْلَتْ رَه نِگٰاهْ دٰارِءِ وَجَمْع آوَرِی هٰا کَنِه مَصْلَحَتْ اُونْ هَسَّه
کِه هَمَهٔ مٰالْرَه دَرْوِیشُونْ وَمُفْلِسُونْ وَیَتِیمُونْ رَه هٰادِاَمْ اَلْقِصَّه هَمَهٔ مٰالْرَه
خِیرٰاتْ هٰا کَرْدَه هَمُونْ شُوْ شَخْصِی رَه دَرْ خُو بَدِیَه بَپَرْسِیَه کِیَسَی بَوُتَه کِه
مَنْ صُورَتِ اَصْلِ بَخْتِ تَه هَسَّمَه چُونْ اَمْرُوزْ هَمَهٔ مٰالْرَه بَدَرْوِیشُونْ
هَدٰایِی وَهَچِّی شِ‌وٰاسِرْ نِهِشْتِی مَنْ فَرْدٰا بَشَکْلِ بَرَهْمَنْ تِه پِیشْ اِمَّه اُونْوَقْتْ
چَنْدْ بٰارْ چُو مِه سَرَه زَنِّی وَمَنْ بَزَمِینْ گَفَمَّه وَطَلاٰ بُومَّه هَرْ عَضْوِی رَه کِه
بَخْواهِی بَتٰاشِی هَمُونْسٰاعَتْ اَتّی عَضْوِ اُونْجَه دَرَسْتْ بُونَه رُوزِ دِیگَرْ حَجُّومِی
اُونْ مٰالْدٰارْرَه حَجُومَتْ کَرْدَه دَراُونْ وَقْتْ بَرَهْمَنْ بَرَسِیَه مٰالْدٰارْ بِرَسَّاءَ وَچَنْدْ

که من در جهان مال بسیار جمع کرده ام امّا فرزندی ندارم که بعد از
مردن من دولت بگیرد وجمع آوری کند مصلحت آنست که همهٔ مال خود
بدرویشان ومفلسان ویتیمان دهم القصّه همهٔ مال خیرات کرد همان شب
شخصی را بخواب دید پرسید کیستی گفت که من صورت اصل بخت تو ام
چون امروز همه مال خود بدرویشان دادی وهیچ برای خود نداشتی من
فردا بصورت برهمن پیش تو خواهم آمد آن وقت چند بار چوب بر سر من
خواهی زد ومن برزمین خواهم افتاد وزر خواهم شد هر عضوی که بخواهی
تراشید در حال عضوی دیگر آنجا درست خواهد شد روز دیگر حجامی
بازرگانرا حجامت میکرد آن وقت برهمن رسید بازرگان برخاست وچند بار

چو برهمنِ سرره بزوء وِ بنه بخرده وزر بیه دولتمند حجومره چند روپیه

هداء وبؤته اینره بکسی نؤ حجوم پنداشته که هر که برهمن‌ره چو بزنه برهمن

زر بونه حجوم شِ سرِه بورده چند برهمن‌ره شِ سرِه بطلبیه ومهمونی هاکرده

بعد ازون گته چو بیته برهمنونِ سرره چنون بزوء که وشونِ سر بشکسّه

وخون روون بیه برهمنون شور وجره بلند هاکردنه مردمونِ بسیار جمع

بینه وحجومره حاکِم پیش بوردنه حاکِم ونه جا بپرسیه که چه برهمنون

بزوی بؤته من فلون بازرکانِ سرِه بوردبیمه برهمنی ونه پیش بیموء بازرکان

چند چو ونه سره بزوء برهمن زر بیه پنداشتمه که اگر کسی برهمن‌ره چو

بزنِ زر بونه اینْ طمعِ واسّر من هم برهمنون‌ره بزومه کسی زر نیّه

چوب بر سر برهمن زد او بر زمین افتاد وزر کردید دولتمند حجام‌را چند روپیه

داد وکفت این با کسی مکو حجام پنداشت که هر که برهمن‌را چوب میزند

برهمن زر میکردد حجام در خانه خود رفت وچند برهمن‌را بخانه خود طلبید

وضیافت کرد بعد ازان چوبی کران برکرفت وبر سر برهمنان چنان زد که

سر های آنها شکست وخون روان شد برهمنان شور وفریاد آغاز کردند مردمان

بسیار جمع شدند وحجام‌را پیش حاکم بردند حاکم اورا پرسید که چرا برهمنانرا

زدی کفت من خانه فلان بازرکان رفته بودم برهمنی پیش اودر آمد بازرکان

چند چوب برسر او بزد برهمن زر کردید پنداشتم که اکر کسی برهمنی‌را چوب

بزند برهمن زر میشود ازین طمع من هم برهمنانرا زدم کسی زر نکردید

سَهْلَه فِتْنَه واقِعْ بَیَّه حاکِمْ اُونْ دُولَتْمَنْدْرَه بَطَلْبِیَه وَبُؤْتَه اِینْ حَجُّومْ چِی گَنَه دُولَتْمَنْدْ بَؤْتَه وِ مِه نُوکَرْ بِیَه چَنْدْ رُوزْ هَسَّه کِه دِیوُنَه بَیَّه حاکِمْ دُولَتْمَنْدِ حرفْرَه باوَرْ هاکَرْدَه وَحَجُّومْرَه بَرانِیَّه

۳۰ دَرْ شَهْرِی زَرْکَرِی دَیَّه مالْدارْ اَتّا نُوکَرْ بابْ وَرَه شِ دُوسْتْ دُونَسَّه وَوِنَه دُوسْتِی‌رَه اِعْتِمادْ داشْتَه رُوزِی نُوکَرْ بابِ مَذْکُورْ دَرْ راهْ کِیسَهٔ مَشْتْ اَزْ زَرْ پِدا هاکَرْدَه وَوَرَه واها کَرْدَه وَبِشْمارَسَّه دَوِیسْتْ وَپَنْجاهْ اَشْرَفِی بِیَه نُوکَرْ بابْ اَشْرَفِی‌رَه شِ هَمْراهْ هِیتَه زَرْکَرِ پَلِی بُورْدَه شادُونْ وَبَؤْتَه خارْ بَخْتْ دارْمَه کِه بی زَحْمَتْ اَنِّ زَرْ دَرْ راهْ پِدا هاکَرْدَمَه پَسْ هَمَه اُونْ زَرْرَه بَزَرْکَرْ بَسْپارَسَّه چَنْدْ رُوزِ بَعْدْ شِ زَرْرَه

بلکه فتنه واقع شد حاکم آن بازرکان را طلبید وکفت این حجّام چه میکوید بازرکان کفت این نوکر من بود چند رور است که دیوانه کردید حاکم سخن دولتمند را باور کرد وحجام را راند

۳۰ در شهری زرکری بود مالدار یك سپاهی اورا دوست خود می پنداشت وبه دوستی او اعتماد داشت روزی سپاهی مذکور در راه کیسهٔ پر از زر یافت واورا کشاد وشمرد دو صد وپنجاه اشرفی بود سپاهی مع اشرفی پیش زرکر شادان رفت وکفت بخت نیکو دارم که بی محنت این قدر زر در راه یافتم پس آن همه زر بزرکر سپرد بعد چند روز سپاهی

نُوكَرْ بٰابْ بَخٰواسَّه زَرْكَرْ بُؤْتَه دَرُو كَنِي كِيْ مَرَهْ بَسْپٰارَسِّي تَرَه شِ
دُوسْتْ دُونَسَّمَه وَنُؤْنَسَّمَه كِه اَنْطَرِي دُشْمَنْ هَسِّي خٰوانِي كِه بَدَرُو مِه جٰا
زَرْ هَيْرِي نُوكَرْ بٰابْ نٰاچٰارْ بَيَّه قٰاضِي يَلِي بُورْدَه وَشِ اَحْوٰالْرَه ظٰاهِرْ
هٰاكَرْدَه قٰاضِي بَپَرْسِيَه كَسِي رَه كَواهْ دٰارْنِي بُؤْتَه نٰا قٰاضِي شِ دَلِ دَرِيمْ
بُؤْتَه كِه زَرْگَرُونْ خَلِ بِي اِيمُونْ وَدَزْ بُونَنَه هِيچْ دُورْ نِيَه كِه وِ
بَدَزِّي بُوِ اَلْقِصَّه قٰاضِي زَرْكَرْ وَوِنه زَنٰا هَرْ دَه رَه بَطَلْبِيَه وَهَرْ قَدْرْ بَپَرْسِيَه
وَشُونْ اِقْرٰارْ نَكَرْدَنَه قٰاضِي وِرَه بُؤْتَه كِه مَنْ خُوبْ دُومَّه كِه وِنِه زَرْرَه بَيْتِي
اَكَرْ نَدِنِي تَرَه بَجَهَنَّمْ رَسَّمَه پَسْ قٰاضِي شِ سَرِه دَرِيمْ بُورْدَه وَصَنْدُوقِ دَلَه
دَ نَفَرْ هَنِشٰانِيَّه وَاُونْ صَنْدُوقْ رَه اَتَّا حَجْرِه بِهِشْتَه بَعْدْ اَزْ اُونْ بِيرُونْ بِيمُوِ

زر خود خواست زركر كفت دروغ ميكويى مرا كى حواله كردى ترا دوست
خود دانستم ونميدانستم كه اين چنين دشمن هستى ميخواهى كه بدروغ زر
از من بكيرى سپاهى ناچار شده نزد قاضى رفت واحوال خود ظاهر كرد
قاضى پرسيد كسى كواه دارى كفت نه قاضى بادل خود كفت كه زركران
بسيار بى ايمان ودزد ميشوند هيچ عجب نيست كه او دزديده باشد
القصّه قاضى زركر وزن زركررا طلبيد وهر چند پرسيد آنها اقرار
نكردند قاضى اورا كفت كه من خوب ميدانم كه زر او كرفتهٔ اكر نميدهى
ترا بجهنم خواهم فرستاد پس قاضى درون خانه رفت ودر صندوقى دو
شخص را نشاند وآن صندوق را در يك حجره نهاد بعد ازان بيرون آمد

وَاَیْ زَرْگَرْرَه بُوُتَه کِه اَگَرْ وَنِه زَرْ هَدااَنْرَه قَبُولْ نَکَنّی فَرْدا تَرَه کَشَمّه
پَسْ وَرَه باوَنِه زَنا حَجْرَهٔ دَلَه حَبْسْ هاکَرْدَه نیمْ شُو زَنا زَرْگَرْرَه بُوُتَه
کِه تَه اَگَرْ وَنِه زَرْرَه بَیْتی مَرَه بُوُ کِه کَجَه بِهِشْتی زَرْگَرْ بُوُتَه دَرْ فَلُونْ
جا زیرْ زَمینْ بِهِشْتَمَه اَلْقِصَّه چُونْ شُو بَکَذِشْتَه وَآفتاب بَزُوءَ قاضی زَرْگَرْ
وَزَنا هَرْدَه رَه بَطَلْبِیَه وَدیمْ بَدیم وِءِ اَزُونْ دَءِ نَفَرْ کِه صَنْدُوقِ دَلَه
دَیْنَه بَپَرْسِیَه کِه زَرْگَرْ سِ زَناءِ جا شُو چی بُوُتَه وَشُونْ هَرْچی بَشْنُوسْ بِیْنَه
قاضیرَه بُوُتَنَه قاضی شِ آدَمْهارَه زَرْگَرِ سَرِه بَرِسِیَه وَاُونْجَه کِه زَرْ کیسَه رَه بِهِشْتْ
بِیَه نَشُونْ هَداءَ چُونْ زَمینْ رَه بَکَنَسْنَه زَرْ کیسَه رَه پِیدا هاگَرْدَنَه وَقاضی
پیشْ بَوَرْدَنَه قاضی اُونْ زَرْ کیسَه رَه نُوکَرْ بابْ رَه هَداءَ وَزَرْگَرْرَه دارْ بَکَشِیَه

وباز زرکررا کفت که اکر زر اورا دادن قبول نمیکنی فردا ترا خواهم کشت پس اورا بازن او در آن حجره بند فرمود زن وقت نیم شب زرکررا کفت که تو اکر زر او کرفتهٔ مرا بکو که کجا نهادهٔ زرکر کفت در فلان جای زیر زمین نهاده ام القصّه چون شب کذشت وآفتاب برآمد قاضی زرکر وزن هر دورا طلبید ورو بروی او ازان دو شخص که در صندوق بودند پرسید که زرکر بازن خود بشب چه کفت آنها هرچه شنیده بودند باقاضی کفتند قاضی مردمان خودرا بخانهٔ زرکر فرستاد وآنجای که کیسهٔ زر نهاده بود نشان داد چون زمین‌را کندیدند کیسهٔ زررا یافتند وپیش قاضی بردند قاضی آن کیسهٔ زررا بسپاهی داد وزرکررا بدار کشید

۳۱ دَرْ شَهْرِی تاجَرِی خَلِ مٰالْ وَاَسْبٰابْ وَاَشْیٰا وَاَسْبْ وَفِیلْ شِ پَلِی
دَاشْتَه وکِیجٰائی دَاشْتَه خَلِ خٰارْ دِیمْ وَنِ حَسْنِ آوٰازَه دَرْ مَلْکهٰا
وَشَهْرهٰا بُورْدْ بِیَه اَنِّکه دُوْلَتْمَنْدُونْ وَتٰاجَرُونِ اُونْ مَلْک تٰاجِرِ کِیجٰاره
بَخْواسَّنَه وَخَواسْتْکٰارِی هٰاکَرْدَنَه تٰاجَرْ قَبُولْ نَکَرْدَه تٰا وَقْتِیکه کِیجٰاءِ مَزْبُورْ
قٰابِلِ عٰارُوسِی بَیَّه رُوزِی بٰازَرْکُونْ خَطّی بَپٰادَشٰاهِ اُونْ مَلْکْ بَنوِشْتَه
بَرَسِیَّه بَدِینْ مَضْمُونْ کِه مَنْ کِیجٰائی دَارْمَه کِه هَنْتَه مٰاهْ دِیمْ دَارْنَه وَوَنِ رَاهْ
بُورْدَنْ تَذَرْوِ کُوهِسٰارِ وارِیَ وَکُفْتٰارْ چُونْ بَلْبَلِ هَزارْ دَسَّتُونْ جٰانوَرانِیکه
پَرْکِیرْنَنَه بَذُوقِ بَشْنُوسَّنِ سَخنْهٰائی وِء اَزْ هَوٰا گَفَنَّنَ وَمَسْ وَبِهُوشْ بُونَنَه
اُمِیدْوَارْ هَسَّمَه کِه اَکَر پٰادَشٰاهْ قَبُولْ بَفَرْمِه لٰایِقِ حَضْرَتْ هَسَّه وَمِه قَدْرْ

---

۳۱ در شهری بازرکانی بسیار مال واشیا واسپ وفیل پیش خود
میداشت اورا دختری بود نهایت خوب رو آوازهٔ حسن او در ملکها
وشهرها رفته هر چند بازرکانان وتاجران آن ملك بادختر تاجر شادی
کردن خواستند بازرکان قبول نکرد وقتیکه دختر مذکوره لایق شادی
شد روزی بازرکان خطّی بپادشاه آن ملك نوشته فرستاد بدین
مضمون که من دختری دارم همچو ماه صورت دارد ورفتار همچون
تذرو کوهسار وکفتار چون بلبل هزار داستان جانوران پرنده بذوق شنیدن
سخنها از هوا می در آیند ومست وبیهوش میشوند امیدوارم که اکر
پادشاه قبول فرمایند لایق حضرت است وقدر من

زِیادَه بُونَه پادَشاهْ چُونْ وَنِه خَطْرَه بَخُونَسَّه خَلِ خَرَّمْ وَخُورْسَنْدْ بَیَّه وَشِ
خُودْرَه بَوُّتَه کِه هَرْکِه خارَ بَخْتْ دارْنَه هَمَه چی شِ خُودْ وَنِه پیشْ رَسَنَه
پادَشاهْ چَهارْ وَزیرْ داشْتَه هَرْ چَهارْرَه بَفَرْماءَ کِه بازَرْکُونِ سَرِه بُورینْ
وَوَنِه کیجارَه بَوینینْ اَگَرْ مِه لایِقْ هَسَّه دَرْ حالْ بیارینْ وَزیرُونْ
بازَرْکُونِ سَرِه بُورْدَنَه چُونْ کیجاءِ دیمْرَه بَدینَه بِهُوشْ بَیْنَه وَهَمْ دیگَرِ جا
مَصْلَحَتْ ها کَرْدَنَه وَبَوُّتَنَه کِه اَگَرْ پادَشاهْ اَنْطَری خارَ صُورَتْ رَه بَوینِه
دِنَه بُونَه وَرُوزْ وَشُو وَنِه یَلی مُونَّه کارِ مَلْکْ رَه دیگَرْ نَرَسَّنَه وَهَمَهٔ
اُمُورِ نَخَشْ بُونَه پَسْ هَرْ چَهارْ وَزیرْ پادَشاهِ پَلی بُورْدَنَه وَعَرْضْ ها کَرْدَنَه
کِه اُونْ کیجا خارَ حَسَنْ نارْنَه اُونِ واری وَالّاءِ سَرِه دَلَه خَلِ دَرَنَه پادَشاهْ

زیاده کردد پادشاه چون خط او خواند بسیار خرم وخورسند کردید وباخود
کفت که هر که بخت نیکو میدارد هر چیز از خود پیش او میرسد پادشاه
چهار وزیر داشت هر چهاررا فرمود که بخانهٔ بازرکان بروید ودختر
اورا ببینید اکر لایق من باشد در حال بیآرید وزیران در خانهٔ بازرکان
رفتند وچون روی دختر اورا دیدند بیهوش کردیدند و بایکدیکر مشورت
کردند وکفتند که اکر پادشاه چنین زن خوب صورترا خواهد دید دیوانه
خواهد کردید وشب وروز نزد او خواهد ماند بکار ملك توجه نخواهد کرد
وهمهٔ امورات تباه خواهد شد پس هر چهار وزیر پیش پادشاه رفتند وعرض
کردند که آن دختر حسن خوب ندارد همچو او در خانهٔ والا بسیار هستند پادشاه

بَؤْتَه کِه اَکَرْ اَنْطَرِی کِه شَمٰا کَنَنِی هَسَّه پَسْ وَرَه نَخوٰامَّه اَلْقِصَّه پٰادَشٰاهْ تٰاجَرِ کِیجٰارَه بَشِ زَنِی نَخوٰاسَّه تٰاجَرْ مَٰاْیُوسْ بَیَّه وکِیجٰارَه بَدارْغَهً آنْ شَهْرْ عارُوسِی هٰاکَرْدَه هَداءَ اَدّٰا رُوزْ اُونْ کِیجٰا شِ خُودْرَه بَؤْتَه کِه مَنْ اَنِّه خٰارَ رُو هَسَّمَه عَجَبْ هَسَّه کِه پٰادَشٰاهْ مَرَه قَبُولْ نَکَرْدَه اَتّٰا رُوزْ خُودْرَه بَپٰادَشٰاهْ نَشُونْ دِمَّه اَلْقِصَّه اَتّٰا رُوزْ پٰادَشٰاهْ دٰارْغَهً سَرِه وَرْ شِیَه اُونْ زَنٰا بُورْدَه دَرْ بٰالاٰخَنَه هَرَسّٰاءَ وَخُودْرَه بَپٰادَشٰاهْ بَنَمٰاءَ چُونْ پٰادَشٰاهْ وَرَه بَدِیَه عٰاشَقْ بَیَّه وَزِیرُونْ رَه بَطَلْبِیَه وَبَؤْتَه کِه چِه فَلُونْ حَرْفَرَه دَرُو بَؤْتَنِی وَشُونْ عَرْضْ هٰاکَرْدَنَه کِه اَمٰا شِ مِیُونْ مَشْوَرَتْ هٰاکَرْدَمِی کِه اَکَرْ پٰادَشٰاهْ اِینْ زَنٰارَه بَوِینِه اَزْ مَلْكْ غٰافِلْ بُونَه وَزِیرُونِ عُذْرَه پَسَنْدْ هٰاکَرْدَه وَاَزْ

کفت که اکر چنین است چنانکه شما میکویید پس اورا نمیخواهم القصّه پادشاه دختر تاجر را بزنی خود نخواست تاجر مایوس شد ودختررا باکوتوال آن شهر شادی کرده داد روزی آن دختر باخود کفت که من چنین خوبرو هستم عجب است که پادشاه مرا قبول نکرد روزی خودرا بپادشاه خواهم نمود القصّه یکروز پادشاه طرف خانهً کوتوال میرفت آن زن بر بالاخانه ایستاده شد وخودرا بپادشاه نمود پادشاه چون اورا دید عاشق شد وزیران را طلب کرد وکفت که چرا فلان سخن بامن دروغ کفتید آنها عرض کردند که مایان میان خودها مشورت کردیم که اکر پادشاه این زنرا خواهد دید ازکار ملك غافل خواهد شد پادشاه عذر وزیران پسندید واز

زَناءِ عِشْقْ وِیمارْ بَیَّه اَرْکُونِ دُوْلَتْ مَصْلَحَتْ بَدِینَه وَاِذْنْ هَدانَه کِه اُونْ
زَنارَه دارْغَهٔ جا بَخْواهِینْ اَگَرْ بِخَوشی نَدائَ بَزُورْ بَیِّرِینْ پادَشاهْ
بَوُّتَه کِه مَنْ پادَشاهِ اینْ مُلْكْ هَسَّه زِینْهارْ اَنْطَری نَخْواهَمْ هاکَرْدَنْ
اینِ واسِّرْ کِه اینْ کارْ اَزْ اَنْصافْ دُورْ هَسَّه پادَشاهُونْ نَوِنَه کِه اَنْطَری
ظُلْمْ بَرَعِیَّتْ وَنُوکَرُونْ هاکَنَنْ اَلْقِصَّه پادَشاهْ بَعْدِ چَنْدِ رُوزْ اَزْ غُصَّهٔ اُونْ
زَنا وِیمارْ وَبَسْتَری بَیَّه وَاَزْ هَمِینْ غَمْ جانْ هَدائَ وَبَمَرْدَه

۳۲ دَرْ شَهْری زَرْگَری بانَجّارْ اَنِّه مَحَبَّتْ وَدُوسْتی داشْتَنَه کِه هَرْکَسْ
وَشُونْرَه دِینَه اَنْطَری دُونَسَّه کِه وَشُونْ بَرارْ هَسَّنَه وَقْتی زَرْگَرْ وَنَجّارْ
باهَمْدِیگَرْ بَه سَفَرْ بُورْدَنَه وَدَرْ شَهْری بَرَسِینَه اُونْجَه خَلِ کَمْ خَرْجی بَیْنَه

عشق آن زن بیمار شد ارکان دولت پادشاه‌را مصلحت دادند که آن زن‌را از کوتوال بخواهید اگر بخوشی ندهد بزور بگیرید پادشاه گفت که من پادشاه این ملك هستم زینهار اینچنین نخواهم کرد زیرا که این کار از انصاف دور است پادشاهانرا نباید که اینچنین ظلم بر رعایا ونوکران بکنند القصّه پادشاه بعد چند روز در غم آن زن بیمار وحقیر گردید واز آن غم جان داد ومرد

۳۲ در شهری بازرگری ونجار آنچنان محبت ودوستی بود که هر کس که ایشانرا دیدی برادر پنداشتی وقتی زرگر ونجار باهم به سفر رفتند ودر شهری رسیدند آنجا بسیار بیخرج شدند

شِ خُودْرَه بُؤُتَنَه کِه دَرِینْ شَهْرْ بَتْخَانَهٔ هَسَّه کِه اُونْجَه بَتُونِ طَلَا بَسْیَارْ
کَتَه مَصْلَحَتْ اُونَه کِه اَمَا شِ خُودْرَه بَصُورَتِ عَابِدْ بَسَازِیمْ وَ بَتْخَانَهٔ دَلَه
بُورِیمْ وَعَبَادَتْ هَاکَنِیمْ اَگَرْ وَقْتِ فُرْصَتْ بَیَّه چَنْدْ بَتْ رَه اَزُونْجَه بَدَزِّیمْ
پَسْ هَرْدَه بَتْخَانَهٔ دَرِیمْ بُورْدَنَه وَبَنَاءِ عَبَادَتْ بِهِشْتَنَه عَابِدُونِ دِیگَرْ چُونْ
وَشُونِ عَبَادَتْ رَه بَدِینَه شَرْمَنْدَه بَیْنَه دَء عَابِدْ هَرْ رُوزْ اَزُونْ بَتْخَانَه
بیرُونْ شِینَه وَنِیمُونَه اَگَرْ کَسِی وَشُونِ جَا بَپَرْسِیَه بُوءِ کِه چِرْ بَتْخَانَه رَه
بِهِشْتَنِی گَتَنَه کِه اَمَا مَرْدَمُونْ نَتُومِّی عَبَادَتْرَه اُونْ دَء تَا مَرْدِ وَارِی
هَاکَنِیمْ اَزِینْ سَبَبْ شَرْمْ کَمِّی بَعْدْ چَنْدْ رُوزْ بَتْخَانَهٔ مَذْکُورْ اَزْ هَمَهٔ
عَابِدُونْ خَالِی بَیَّه وَدَرُونْجَه غَیْرِ زَرْگَرْ وَنَجَّارْ کَسِی دِیگَرْ نَمُونَسَّه اَتَّا شُو

باخودها کفتند که درین شهر بتخانهٔ است آنجا بتان زرین بسیار
هستند مصلحت آنست که ما خودهارا برهمن سازیم ودران بتخانه برویم
وعبادت کنیم هر کاه وقت فرصت بیابیم چند بت را از آنجا دزدی کنیم
پس هردو دران بتخانه رفته عبادت آغاز کردند وشروع نمودند برهمنان
دیکر چون عبادت آنهارا دیدند شرمنده شدند یك دو برهمن هر روز ازان
بتخانه بیرون رفتندی وباز نیامدندی اکر کسی از آنها بپرسید که چرا
بتخانه را کذاشتید کفتندی که ما مردمان عبادت کردن نمیتوانیم چنانکه
آن دو کسان میکنند ازین سبب شرم میکنیم بعد چند روز بتخانهٔ مسطور
از همه برهمنان خالی شد در آنجا غیر زرکر ونجّار کسی دیکر نماند شبی

زَرْگَرْ وَنَجّارْ آنْهَمَه بَتُونْرَه بَيْتَنَه وَشِ شَهْرِ طَرَفْ رَوُونْ بَيْنَه چُونْ شِ
شَهْرْ نَزْدِيكْ بَرَسِينَه بَتُونْرَه دارِبَنْ دَفْنْ هاگَرْدَنَه وَبَيمُونَه اَتّا شُو زَرْگَرْ
تَنْهارْ اُونْجَه بُورْدَه وَهَمَهٔ بَتُونْ رَه دَرْ بِيارْدَه شِ سَرِه بُورْدَه وَدَرْ وَقْتِ
طَلُوعِ صُبْحْ نَجّارْ سَرِه بُورْدَه بَوُوتَه كِه اِيْ دَزْ مُحَبَّتِ قَدِيمْ رَه خاطَرْ
هُگَرْدِي وَمِه حَصَّه رَه هَمْ بَدَزِّي اُونْ زَرْهارَه چَنْدْ رُوزْ خانِي بَخَورِي نَجّارْ
حَيْرُونْ بَيَّه وَشِ دَلِ دَلَه بَوُتَه كِه وِء چِي كَنَه وَجَوابْ هَداءَ كِه اِيْ زَرْگَرْ
هَرْ چِه هاگَرْدِي هاگَرْدِي اَمّا خَداءِ خاطِرِ وَاسِّرْ تُهْمَتْ نَوَنْ نَجّارْ عاقِلْ بِيَه
وَنِه جا دَعْوا وَفَسادْ نَكَرْدَه وَبِيفايِدَه بَه دُونَسَّه وَسُكُوتْ هاكَرْدَه بَعْدِ چَنْدِي
نَجّارْ زَرْگَرِ وارِي اَتّا صُورَتْ چُوءِ جا بَساتَه وَرَخْتِ زَرْگَرِي وَرَه بَپُوشَنِيَّه

زرکر ونجار آن همه بتانرا کرفتند وطرف شهر خودها روان شدند چون
نزدیك شهر خودها رسیدند بتان‌را زیر درخت دفن کردند وبخانهٔ خودها
آمدند شبی زرکر تنها آنجا رفت وهمهٔ بتان‌را در خانهٔ خود آورد ودر وقت
فجر وصبح نجاررا کفت که ای دزد محبت قدیم فراموش کردی وحصّهٔ
من هم دزدیدی آن زر چند روز خواهی خورد نجار حیران شد وبادل
خود کفت که این چه میکوید وجواب داد که ای زرکر هرچه کردهٔ
پنداشته ام برای خدا بر من تهمت منه نجار عاقل بود بااو قضیه
وفساد نمودن هیچ فایده ندید وخاموش ماند بعد چندی نجار همچون
زرکر صورتی از چوب ساخت ولباس زرکری اورا پوشانید

وَدَء تا اَشْ کَتَه اَزْ جائی بیارْدَه وَوَشونِ خوراکْرَه اونْ صورَتِ دامَنْ
واوسّی دلَه اِهِشْتَه هَرْ وَقْتْ کِه اَشْ کَتَه‌ها وَشْنا بینَه خوراکْرَه دَرْ
دامَنْ واوسّی اونْ صورَتْ خَرْدَنَه چونْ اَشْ کَتَه هارَه باونْ صورَتْ اَلْفَتْ
وَمَحَبَّتْ زِیادْ بَیَّه نَجّارِ مَذْکورْ زَرْکَرِ زَنا وَزَرْکَرْ وَهَمْسایکونِ زَنارَه
مِهْمونی بَطَلْبِیَه زَرْگَرِ زَنا باشِ پَسَرونْ نَجّارِ سَرِه بورْدَنَه نَجّارْ آنْ
دَء تا رِیکارَه اَتّا مَکانِ جا بَداءَ وَاونْ دَء تا اَشْ کَتَه‌رَه بِیارْدَه وَشورْ وَغَوْغا
بَلَنْدْ هاکَرْدَه کِه زَرْکَرِ پَسَرونْ اَشْ کَتَه بَیْنَه زَرْکَرْ اینْ شورْ بَشْنوسَّه
اونْجَه بَرَسِیَه وَنَجّارْرَه بَؤْتَه کِه دَرو گَنی آدَمی هَرْکَزْ اَشْ نَوونَه آخَرْ
اینْ قَضِیَّه اونْجَهٔ حاکَمْ وَقاضی پَلی بورْدَه وَرْجوعْ بَیَّه قاضی نَجّارِ جا

ودو خرس بچّه از کسی جا آورد وطعمهٔ ایشان را در دامن وآستین آن
صورت می نهاد هر وقت که خرس بچکان گرسنه میشدند طعمه از دامن
وآستین آن صورت میخوردند چون بچکان خرس‌را بان صورت الفتی ومحبتی
بسیار شد نجار مذکور زن زرکر را وزرکر وزنان همسایکان‌را ضیافت
کرد زن زرکر بادو پسران خود در خانهٔ نجار رفت نجار آن پسران را
جایی پنهان کرده آن دو خرس بچکان را آورد وشور وغوغا آغاز کرد
که پسران زرکر همچو بچکان خرس شدند زرکر این شور بشنید آنجا
رسید وبانجار کفت که دروغ میکویی آدمی کاهی همچو خرس نشده آخرش
این قضیّه پیش حاکم وقاضی آنجا رفت ورجوع شد قاضی از نجار

بَپَرْسِیَه کِه اِینْ اَحْوالْ چِطْرِی بَیَّه نَجَّارْ بُؤْتَه زَرْکَرِ رِیکَاُونْ هَمْ
دِیکَرْ جَا بَازِّی گَرْدَنَه یَکْبَارْ زَمِینْ بَخَوردَنَه اَشْ گَتَه مَسْخْ بَیْنَه قَاضِی
بَفَرْمَاءَ کِه تِه حَرْفَرَه چِطْرِی قَبُولْ هَاگَنَمْ نَجَّارْ بُؤْتَه دَرْ کَتَابْهَا بَدِیمَه کِه
طَایِفَهٔ مَسْخْ بَیْنَه وَشُونِ صُورَتْ عَوَضْ بَیَّه اَمَّا وَشُونِ عَقْلْ دَرَسْتْ
پَا بَرْ جَا بِیَه پَسْ اَکَرْ اِینْ کَتَه هَا شِ کَسُونْ وَدُوسْتُونْرَه بَشْنَاسِینَه
مِه حَرْفْ یَقِینْ وِنَه دَرْ بِیَه اَسَا اِینْ وَچَکُونْرَه اِینْ هَمَهٔ خَلَایِقْ وَجَمْعِیَّتِ
دَرِیمْ اِهِلَّ مِی اَکَرْ زَرْکَرْرَه بَشْنَاسِینَه وَنِه وَچُونْ هَسَّنَه قَاضِی نَجَّارِ
حَرْفَرَه بَشْنُوسَّه وَبَپَسَنِیَه ووَچُونْرَه زَمِینْ بِهِشْتَه چُونْ زَرْکَرِ صُورَتْرَه چُوءِ
صُورَتِ وارِی بَدِینَه بَاوُجُودِ اُونْ جَمْعِیَّتْ بُورْدَنَه زَرْکَرِ پَلِی شِ سَرهَارَه

پرسید که این احوال چگونه شد نجار کفت پسران زرکر باهم بازی
میکردند اتفاقا بر زمین افتادند وهمچو بچکان خرس مسخ شدند قاضی
فرمود که سخن تو چکونه باور کنم نجار کفت در کتب دیده ام که قومی
مسخ شده بودند صورت آنها تبدیل شده امّا عقل آنها همچنان بر قرار
ماند پس اکر این بچکان کسان ودوستان خودرا شناختن توانند سخن من
یقین خواهد در آمد حالا این بچکانرا در میان کچهری وتمامی خلایق
بکذارم اکر زرکررا بشناسند بچکان اویند قاضی سخن نجار شنید
وپسندید وبچکان را فروکذاشت چون زرکررا صورت همچو صورت چوب
دیدند بچکان باوجود آن مجمع نزد زرکر رفتند ودر پایش سر خودما

ونه لینك بمالسنه وناز هاکردنه قاضی اینهمه احوالره بدیه زرکرره بوته که ای زرکر اسا مره معلوم بیه که وشون ته وچکون هستنه وشونره بور ش سره چه ناحق نجارره تهمت بزوئی وجنک هاکردی زرکر ناچار بیه سرره نجار لینک بهشته عذر خواهی هاکرده ومعذرت بخواسه وبوته اکر ته این حکمت ره زر رصد بیتن واسر هاکردی اسا زرره بیر ومه پسرون ره مره هاد نجار بوته که ته خیانت هاکردی وخیانت کناه عظیم دارنه اکر توبه هاکنی تعجب نیه که ته وچون ش اول صورت دکردن زرکر زر مذکور رصدره نجارره هداء ونجار هم وچونره زرکر پیش بیارده هداء

مالیدند وبازی ولعب کردن کرفتند قاضی آن همه احوال دیده بازرکر کفت که ای زرکر الحال مرا باور شد که این بچکان تو هستند اینهارا بخانهٔ خود ببر ناحق بشرارت بانجار چرا قضیّه میکنی زرکر ناچار شده سر بر پای نجار انداخت ومعذرت خواهی کرد وکفت اکر تو این حکمت برای کرفتن حصّهٔ آن زر کردهٔ اکنون زر بکیر وپسران من بمن بده نجار کفت که تو خیانت کردهٔ وخیانت کناه عظیم دارد اکر توبه کنی تعجب نیست که بچکان تو بصورت اصلی شوند زرکر حصّهٔ زر مذکور به نجار داد ونجار نیز بچکان را پیش زرکر آورده داد

٣٣ یَکِی اَزْ مَلُوکْرَه مَرَضِی عَارِضْ بَیَّه کِه اَزْ بُؤْتَنْ مَعْلُومْ نَیَّه طَایِفهٔ حَکِیمُونِ یُونُونْ مُتَفِقْ بَیْنَه کِه اِینْ دَرْدْرَه دَوَا نِیَه مَگَرْ آدَمِی زَهْرَه که بَچَنْدِینْ صِفَتْ مَوصُوفْ بُوءِ پَادَشَاهْ بَفَرْمَاءَ کِه پِدا هَاکَنَنْ رِعَیَّتْ وَچَهٔ پِدا هَاکَرْدَنَه بَاوُنْ صِفَتْ کِه حَکِیمُونْ بَوُتْ بِیْنَه پَادَشَاهْ رِیکَاءِ پِرْ وَمَارْرَه بَخْواسَّه وَبَنِعْمَتِ بِیگَرُونْ خَوشْنُودْ هَاگَرْدَه وَقَاضِی فَتْوا هَدَاءَ کِه خُونْ اَتَّا اَزْ رَعِیَّتْ بَشْنِینْ کِه پَادَشَاهِ نَفْسِ سَلاَمَتِ وَاسِّرْ رَوَا هَسَّه جَلاَّدْ قَصْدْ بَکُوشْتَنْ هَاگَرْدَه رِیکَا شِ دِیمْ رَه آسَمُونِ طَرَفْ دَکَارْدِنَیَّه وَبَخَنَسَّه پَادَشَاهْ بُؤْتَه کِه دَرِینْ حَالَتْ چِه جَای خَنَّه هَسَّه رِیکَا بُؤْتَه فَرْزَنْدُونْ نَازْ پِرُو مَارْرَه رَسَنَه وَدَعْوَا قَاضِی پَلِی وَرْنَنَه وَدَادْخواهِی پَادَشَاهُونِ جَا خوانَنَه

---

٣٣ یکی‌را از ملوك مرضی عارض بود که اعادهٔ ذکر آن موجّه نبود طایفهٔ حکمای یونان متفق شدند که مر این دردرا دوای نیست مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود ملك بفرمود طلب کردند دهقان پسری یافتند بدان صفت که حکما کفته اند ملك پدر ومادر پسررا بخواند وبنعمت بیکران خوشنود کردانید وقاضی فتوی داد که خون یکی از رعیّت ریختن برای سلامتی نفس پادشاه روا باشد جلاد قصد کشتنش کرد پسر روی بسوی آسمان کرد وبخندید ملك کفت که درین حالت چه جای خنده است پسر کفت ناز فرزندان بر پدر ومادر باشد ودعوی پیش قاضی برند وداد از پادشاه خواهند

اَسا مارْ وپِرْ بطَمَعِ جیفَهٔ دَنْیا مَرَه بَخونْ بَسْپارَسَّه وَقاضی مِه بَکوشْتَنْ رَه فَتْوا هَداءَ وَپادَشاهْ شِ خارْ بَیِّنْ رَه دَرْ مِه بَمَرْدَنْ بَدِیَه غَیْرِ خَدای تَعالی پَناهی نارْمَه * کِنه پیشْ بَوَرَمْ تِه دَسْتِ جا دادْ * هَمْ تِه پیشْ اِمَّه تِه دَسْتِ جا دادْ * پادَشاهِ دَلْ اَزینْ حَرْفْ دَرْدْ بِیمُوءَ وَاُو چَشِ دَلـَه بَکارْدَنیَّه وَبُوتَه مِه بَمَرْدَنْ خارْتَرْ هَسَّه اَزْ بَرِیخْتَنِ بیکَناهِ خونْ وَنِه چَشْ رَه خَشْ هَداءَ وَ شِ کَنارْ بَیْتَه وَنَعْمَتْ زِیادْ وَرَه بَبَخْشیَه وَازادْ هاکَرْدَه کَنَنَه کِه پادَشاهْ هَمونْ هَفْتَه بَدَلَه شَفا پِدا هاکَرْدَه هَمْچَنونْ دَرْ فِکْرِ آنْ شِعْرَمَ کِه بُوتَه * فیلْبونی بَرْلَبِ دَرْیُوئی نیلْ * لینْگِ بَنْ رَه کَرْ نَدونی مَلیجَهٔ حالْ * تِه حالْ واری پیلِ لینْگِ بَنْ *

اکنون پدر ومادر بعلت حطام دنیا مرا بخون در سپردند وقاضی بکشتنم فتوی داد وسلطان صحت خودرا در هلاك من بیند بجز خدای تعالی پناهی ندارم * پیش که برآورم زدستت فریاد * هم پیش تو از دست تو می خواهم داد * پادشاهرا دل ازین سخن بهم برآمد وآب در دیده بکردانید وکفت هلاك من اولیتر است از خون بیکناهی ریختن سر وچشمش را ببوسید ودر کنار کرفت ونعمت بیکران بخشید وآزاد کرد کویند که ملك هم دران هفته شفا یافت همچنان در فکر آن بیتم که کفت * پیلبانی بر لب دریای نیل * زیر پایت کر ندانی حال مور * همچو حال تست زیر پای پیل *

۳۴ پادشاهزادهٔ کَنج فَراوون اَز وِنه پِر بِمونَسّه دَست کَرَم بَکشاءَ وَدادِ سَخاوَت هَداءَ وَنِعمَت بی اَندازه بَر سِپاه وَرَعیَّت بَشَنیّه دَماغ طَبلَهٔ عودِ جا آرام نَیرنَه * تَشِ دَریم بِهِل که عَنبَر واری بو هادِء * بَزَرکی وِنه تَره بَخشَندَکی هاکَن * که تا تیم نپاشی دَرنِنَه * اَتّا اَز هَمنَشینونِ بی تَدبیر وَره نَصیحَت هاکَردَه که پادشاهونِ گذِشتَه این دولَت وَنعمَت رَه بَزحمَت جَمع هاکَردَنَه وَمَصلَحَت واسِر بِهِشتَنَه شِ دَست رَه اَزین حَرکَت کوتاه هاکَن کَه واقِعها دَر پیش هَسَّه وَدَشمَنون دَر دَمّال نَه وِنَه کِه دَر وَقتِ حاجَت دَر بَمونی * اَکَر گَنجی گَنی بَر عامیون بَخش * هَر کَدخدایره دونهٔ رَسَنَه * چِر نَیری هَر اَتّاءِ جا جوی نَقره * کِه جَمع

---

۳۴ ملکزادهٔ کنج فراوان از پدر میرات یافت دست کرم برکشاد وداد سخاوت بداد ونعمت بیقیاس بر سپاه ورعیت بریخت * نیاساید مشام از طبلهٔ عود * بر آتش نه که چون عنبر ببوید * بزرکی بایدت بخشندکی کن * که دانه تا نیفشانی نروید * یکی از جلسای بی تدبیر نصیحتش آغاز کرد که پادشاهان پیشین این دولت ونعمت را به سعی اندوخته اند وبرای مصلحت نهاده دست ازین حرکت کوتاه کن که واقعها در پیش است ودشمنان در پس نباید که در وقت حاجت در مانی * اکر کنجی کنی بر عامیان بخش * رسد هر کدخدایرا برنجی * چرا نستانی از هر یك جوی سیم * که کرد

بَوُءِ تِه وٰاسِّرْ هَرْ رُوزْ گَنْجِي * پٰادَشٰاهْزٰادَه شِ دِيمْ رَه اَزِين حَرْفْ دَرْ هَمْ بَگَشِيَه كِه مَوٰافِقِ وِنِه راى نَيَّه وَبُوُّتَه كِه خَدٰاى عَزَّ وَجَلْ مَرَه مٰالِكِ اِينْ مَمْلَكَتْ هٰاكَرْدَه كِه بَخَرَمْ وَبَخْشْ هٰاكَنَمْ نَه پَاسْبُونَمَه كِه نِگٰاهْ دٰارَمْ * قٰارُونْ بَمَرْدَه كِه چِهِلْ خٰانَه گَنْجْ دٰاشْتَه * نُوشِيرَوُونْ نَمَرْدَه كِه نُومِ نِيكْ بِهِشْتَه * پِرِ مِيرٰاثْ رَه خُوٰانِي پِرِ عِلْمَه يادِ بَيِّرِ * پِرِ مٰالْرَه بَتُونِّ دِه رُوزِ دَلَه خَرْجِ هٰاكَرْدَنْ *

٣٥ اَتَّا اَزْ فُضَلا پٰادَشٰاهْزٰادَه رَه تَعْلِيمْ كَرْدَه وَضَرْبِ بِيبٰاكُونَه زُوءْ وَزَجْرِ بِي اَنْدٰازَه كَرْدَه رِيكٰا اَزْ بِيطٰاقَتِي شَكٰايَتْ پِرِ پَلِي بُورْدَه وَجَمَه شِ دَرْدَمَنْدْ تَنِ جٰا دَرْ بِيٰارْدَه پِرِ دَلْ پَشْتْ وَپَلِي بَيَّه مَعَلَّمْ رَه بَخْوٰاسَّه وَبُوُّتَه كِه

آيد ترا هر روز كنجى * ملك زاده روى ازين سخن در هم كشيد كه موافق رايش نيامد وكفت خداى عز وجل مرا مالك اين مملكت كردانيده است تا بخورم وببخشم نه پاسبانم كه نكهدارم * قارون هلاك شد كه چهل خانه كنج داشت * نوشيروان نمرد كه نام نكو كذاشت * ميراث پدر خواهى علم پدر آموز * كاين مال پدر خرج توان كردن بده روز *

٣٥ يكى از فضلا تعليم ملكزادهٔ كردى وضرب بيمحابا زدى وزجر بى قياس كردى پسر از بيطاقتى شكايت پيش پدر برد وجامه از تن دردمند برداشت پدررا دل بهم برآمد استادرا بخواند وكفت كه

پسرون هیچیك رعیّت ره انّه آزار وسرزنش روا ندارنی که مه ریکاره
دارنی سبب چیه بؤته حرفره ونه بافکر بزوئن وبجا حرکت ونه هاکردن
همه خلق خاصّه پادشاهون ره که هرجه وشون دست وزوون جا بیرون
دکف هر آینه در دهون بؤت بونه وقول وفعل عوم ره انّه اعتبار نیه
اگر درویش جا صد تا ناپسند صادر بوء ونه رفیقون از صد تا اتّاره
ندوننه واگر اتّا ناپسند پادشاه جا پیدا بوء از اقلیمی باقلیمی ورننه
ونه در پاکیزه بیّن خلقهای خداوند زادکون اجتهاد پیش ازون هاکردن
که در حقّ عوم * هرکس که در کچیکی وره ادب نکنند * گت بی په
راستی ونه جا پرسّاء * شیر چوره انطریکه خوانی دپیچ * نوونه خشك جز

بر پسران آحاد رعیت چندین جفا وتوبیخ روا نمیداری که پسر مرا
سبب چیست کفت سخن باندیشه باید کفتن وحرکت پسندیده باید کردن
همه خلق را خاصّه پادشاهان را که هرچه بر دست وزبان آنها رفته شود
هر آینه در افواه کفته شود وقول وفعل عوام را چندان اعتبار نباشد *
اکر صد ناپسند آید زدرویش * رفیقانش یکی از صد ندانند * وکر
یک ناپسند آید زسلطان * زاقلیمی باقلیمی رسانند * پس در تهذیب
اخلاق خداوندزادکان اجتهاد پیش از آن باید کرد که در حق عوام *
هرکه در خوردیش ادب نکند * در بزرکی فلاح ازو برخاست *
چوب تررا چنانکه خواهی پیچ * نشود خشك جز

تَشِ جا راسْتْ * پادَشاهْرَه حَسَنِ تَدبیرِ اَدیبْ ووَنِه گَفتارْ مُوافِقِ رایْ بیمُوءِ خَلْعَتْ وَنِعْمَتْ بَبَخْشیه وَرتَبَهْ وِرَه بالاتَر بَیَرْدَه

٣٦ اَتّا اَزْ عابِدُونِ شامْ دَرْ وِشَهْ سالْها عَبادَتْ گِرْدَه وَدارْهای وَلْگْ رَه خورْدَه پادَشاهِ اُونُورْ بعَزْمِ زِیارَتْ وَنِه پَلی بُورْدَه وبَوُتَه اَگَرْ مَصْلَحَتْ وِنی شَهْرِ دَلَه نِه وِاِسْرْ مَقامی بَسازیمْ کِه آسُودگی خَدا پَرَسّی اینجَه جا بِهتَرْ مُمکِنْ بُوءِ وَدیگَرُونْ اَزْ بَرَکَتِ شَمِهْ نَفَسْ بَفیضْ بَرَسَنْ وَشَمِهْ اَعْمالِ صالحْرَه اِقتدا هاکَنَنْ عابِدْ اینْ حَرفْرَه قَبُولْ نَکَرْدَه اَرْکُونِ دُولَتْ بَوُتَنَه پادَشاهِ خاطِرِ طَرَفْرَه مَنظُورْ دارْ مَصْلَحَتْ اُونْ هَسَّه کِه چَنْدْ رُوزی بَشَهْرْ بی بی وکَیفیَّتِ مَقُومْرَه مَعْلُومْ هاکَنی پَسْ اَگَرْ

باتَش راست * ملك را حسن تدبیر ادیب وتقریر سخن او موافق رای آمد خلعت ونعمت بخشید وپایگاه از آنچه بود برتر کردانید

٣٦ یکی از عابدان شام در بیشه سالها عبادت کردی وبرك درختان خوردی پادشاه آن طرف بعزم زیارت بنزدیك او رفت وکفت اکر مصلحت بینی در شهر از برای تو مقامی سازیم که فراغت عبادت ازین به میسر شود ودیکران ببرکت انفاس شما مستفید شوند وبر اعمال صالح شما اقتدا کنند زاهد این سخن قبول نکرد ارکان دولت کفتند پاس خاطر ملك را مصلحت آن است که چند روزی بشهر درآیی وکیفیت مقام معلوم کنی پس اکر

تره خوش نیموء وکدورتی یارون صحبت جا تره برسیه اختیار
باقی هسه بیاردنه که عابد بشهر بیموء بسنون سره خاص پادشاهره
ونه واسر درست هاکردنه مقومی دلکشا وروون * سرخ کل هنته دیم
مقبولون * ون سنبل هنته زلف محبوبون * همچنون از نهیب برد عجوز *
وچه دایهٔ شیر نخورده هنوز * پادشاه همونحال کنیزی خوش دیم ونه پیش
برسی * انطری ماه پارهٔ عابد فریبی * ملایك صورتی طاوس زیبی * که
وره بدی په صورت نونه * پارسایون وجودره شکیبی * ای ونه دمال غلومی
تازه حسن نازك ومیان بالا * چش از بدین وء سیر نونه * هنطه که فرات جا
مستسقی * عابد لذیذ لقمه بخورده ونازك رخت بپوشیه واز میوه ها

صفای وقت عزیز از صحبت اغیار کدورتی پذیرد اختیار باقی است
آورده اند که عابد بشهر درآمد بستان سرای خاص پادشاهرا از
برای او پرداختند مقامی دلکشای وروان آسای * کل سرخش چو عارض
خوبان * سنبلش همچو زلف محبوبان * همچنان از نهیب برد عجوز *
شیر ناخورده طفل دایه هنوز * ملك در حال کنیزکی خوب روی پیشش
فرستاد * چنین مهپارهٔ عابد فریبی * ملایك صورتی طاوس زیبی * که بعد
از دیدنش صورت نه بندد * وجود پارسایان را شکیبی * همچنان در عقبش
غلامی بدیع الجمال لطیف الاعتدال * دیده از دیدنش نکشتی سیر * همچنان
کز فرات مستسقی * عابد لقمهٔ لذید خوردن کرفت وکسوت لطیف پوشیدن

وبوکرها طعم لذت حاصل هاکرده وغلوم وکنیز جال‌ره هارشیه ودانایون وتنه خوبون زلف عقل لینک‌ره زنجیل هسه ومرغ زیرک‌ره تله * باهمهٔ دونایی دل ودین‌ره ته واسر بواختم * امروز زیرک مرغ من هسمه وته اون دوم هسی * فی الجمله دولت وقت مجموع وء زایل بیه انطریکه بوتنه * هرکه هست از فقیه وپیرو مرید * وززوون آورون پاک نفس * هنتکه بدنیای دنی پاین بیمونه * مکس لینک عسل دله در بمونس * باری پادشاه به بدین وء میل هاکرده عابدره بدیه اول حال جا دکرسه وسرخ واسبه وچاق بیه وزری متکاره تکیه هداء وغلوم پری پیکر وازن بر طاوسی جا ونه سر بالا اساء از جهت خوشی احوال وء شادمون بیه واز

واز میوها وعطریات حلاوت تمتع یافتن ودر جال غلام وکنیزک نظر کردن وخردمندان کفته اند زلف خوبان زنجیر پای عقل است ودام مرغ زیرک * درسرکار تو کردم دل ودین باهمه دانش * مرغ زیرک بحقیقت منم امروز تو دامی * فی الجمله دولت وقت مجموعش بزوال آمد چنان که کفته اند * هرکه هست از فقیه وپیر ومرید * وز زبان آوران پاک نفس * چون بدنیای دون فرود آمد * بعسل در بماند پای مکس * باری بادشاه بدیدن او میل کرد عابدرا دید از هیات نخستین بکردیده وسرخ وسفید وفربه شده وبر پالش دیبا تکیه زده وغلام پری پیکر بامروحهٔ طاوسی بالای سرش ایستاده بر سلامت حالش شادمانی کرد واز

هَرْ قِسْمِی حَرْفْ بَزْونَه تَا اینْکِه پَادَشَاهْ دَرْ آخَرِ حَرْفْ بَؤْتَه مَنْ اینْ
دَء طَایِفَه رَه دَرْ دَنْیَا دُوسْتْ دَارْمَه عُلَمَا وَزَاهِدُونْرَه وَزِیرِ فِیلْسُوفْ دَنْیَا
بَدِی حَاضِرْ بِیَه بَؤْتَه اِیْ پَادَشَاهْ دُوسْتِی شَرْطْ اینْ هَسَّه کِه بَاهَرْ دَء
طَایِفَه خَارِی هَاکَنِی عُلَمَارَه پِیلْ هَادِی کِه اَیْ بَخْوِنَنْ وَزَاهِدُونْرَه چِیزِی
نَدِ تَا زَاهِدْ بَمُونَنْ * نَه زَاهِدْرَه دِرَمْ وِنَه وَنَه دِینَارْ * چِه بَیْتَه زَاهِدِ دِیگَرْ
بَدَسْتْ بِیَارْ * اُونِیکِه خَارْ تِیْنَتْ وَسِرّی شِ خَدَایِ جَا دَارْنَه * وَقْفِ نُونْ
نَخَرْنَ وَگَدَایِی هَمْ نَکَنَّه اَیْ زَاهِدْ هَسَّه * خَارْدِیمْ اَنْگُوسْ وَدِلْفَرِیبِ
بِنَاگُوشْ * بِه کُوشْبَالْ وبِه اَنْگَشْتَر فِیرُوزَه شِه مَقْبُولْ هَسَّه * دَرْوِیشِ خَارْرَاهْ
وَخَارْ فِکْرْرَه * لَزُومْ نَکَرْدَه گَدَایِی نُونْ بَخْرِءْ * خَارْ رُو وَپَاکِیزَه زَنَا

هر دری سخن کفتند تا ملك در انجام سخن کفت من این دو طایفه را
در دنیا دوست میدارم علما وزهاد را وزیری فیلسوف جهان دیده
حاضر بود کفت ای ملك شرط دوستی آنست که باهر دو طایفه نیکویی
کنی علمارا زر بده تا دیکر بخوانند وزهادرا چیزی مده تا زاهد بمانند *
نه زاهدرا درم باید نه دینار * چو بستد زاهدی دیکر بدست آر * آنرا که
سیرت خوش وسریست باخدای * بی نان وقف ولقمهٔ دریوزه زاهد است *
انکشت خوبروی وبناکوش دلفریب * بی کوشوار وخاتم فیروزه شاهد
است * درویش نیك سیرت فرخنده رایرا * نان رباط ولقمه دریوزه
کو مباش * خاتون خوب وپاکیزه

نَقْش ونِگارْ وَانگُشْتَرْ نَخوانَه * تا مَنْ دارمَه اَیْ بَخواهَمْ نوِنَه مره زاهِدْ بَوونْ *

٣٧ پادَشاهْزادهٔ رَه بَشْنوسَّمَه کِه کلَه وَمحجوبْ بِیَه وَونِه دیگر برارونْ بَلَنْدْ وَخارْدیمْ بارِی وَنِه پِرْ بکَراهِیَتْ وَسَوَكْ وِرَه هارشِیَه رِیکا هَواپِه بَفَهْمَسَّه وَبَوُتَه اِیْ جانْ پِرْ کَتاهِ خَردمَنْد بَلَنْدِ نادونِ جا بهترْهَسَّه انطرِی نیَه کِه هَرچِی بَقَدْ کَتْ تَرْ بَقامَتْ بِهتَرْ بوءِ وَنِه قِمَتْ وِیشتَرْ بوءِ * آنْ بَشْنوسّی کِه لاغرِ دونا * بَوُتَه روزِی بابلِه فَرْبَه * اَسْبِ پَرْدُو اَگَرْ ضَعیفْ بوءِ * انطرِی طَویلهٔ خرِجا بِه * پِرْ بَخَنَسَّه وَارکونِ دولَتْ بَپَسِنِیَّه وَبَرارونْ بَجانْ رَنْجَش پِدا هاگَرْدَنَه * تا مَرْدْ حَرفْ نَوُتَه بوءِ * وَنِه عَیْبْ

رویرا * نقش ونکار وخاتم فیروزه کو مباش * تا مرا هست ودیکرم باید * کر نخوانند زاهدم شاید *

٣٧ ملكزادهٔ شنیدم که کوتاه وحقیر بود ودیکر برادرانش بلند وخوبروی باری پدرش بکراهیت واستخفاف دروی نظر کرد پسر به فراست دریافت وکفت ای پدر کوتاه خردمند به از نادان بلند نه هرچه بقامت مهتر به قیمت بهتر * آن شنیدی که لاغر دانا * کفت روزی بابله فربه * اسپ تازی اکر ضعیف بود * همچنان از طویلهٔ خر به * پدر بخندید وارکان دولت پسندیدند وبرادران بجان برنجیدند * تا مرد سخن نکفته باشد * عیب

وهَنَرْ پِنْهُونْ بُوْءِ * هَرْ وِشَه كَمُونْ نَوَرْ كِـه خٰالي هَسَّه * بُونَه كِه پَلَنْكْ

بٰاخَتْ بُوْءِ * بَشْنُوسَّمَه كِه اُونْ اَوْقٰاتْ پٰادَشٰاهْرَه پُرْ قُوَّه دَشْمَنِي رُو هَدٰاءِ

اَنْطَرِيكه دَءِ لَشْكَرْ رُو بَهَمْ بِيٰارْدَنَه اَوَّلْ كَسِي كِه اَسْبْ مَيْدُونِ دَلَه

بَجِهَنِيَّه اُونْ پَسَرْ بِيَه وَبُؤُتَه * اُونْ نَه مَنْ هَسَّمَه كِه رُوزِ جَنْكْ بَوِينِي

مِه پَشْتْ رَه * اُونْ مَنَمْ كِـه خٰاكْ وخُونِ دَلَه بَوِينِّي سَرِي * اُونْكِه جَنْكْ

اِيٰارْنَـه شِ خُونِ جٰا بٰازِي كَنَّه * رُوزِ مَيْدُونْ وِ رِيجَنَه بَخُونِ لَشْكَرِي *

اِينْ بَؤُتَـه وَخُودْرَه بَدَشْمَنِ لَشْكَرْ بَزُوءِ چَنْدْ اَزْ مَرْدُونِ كٰارْ بَدِيرَه بَنَه

دِينْكُوءَ چُونْ پِرِ پِيشْ بِيَمُوءَ زَمِينِ اَدَبْ خَشَه هَدٰاءَ وَبُؤُتَه * اِيكِه مَنِ شَخْص

تَرَه حَقِيرْ بَنَمٰاءَ * تٰا دَرَشْتِي هَنَرْ نَپَنْدٰارِي * اَسْبِ بٰارِيكْ مِيُونْ بَكٰارْ اِنَه *

وهنرش نهفته باشد * هر بيشه كمان مبر كه خاليست * شايد كه پلنك خفته

باشد * شنيدم كه آن مدّت ملكرا دشمن صعب روى نمود چون دو لشكر

روى بهم آوردند اوّل كسى كه اسپ در ميدان جهانيد آن پسر بود

وكفت * آن نه من باشم كه روز جنك بينى پشت من * آن منم كاندر

ميان خاك وخون بينى سرى * كانكه جنك آرد بخون خويش بازى

ميكند * روز ميدان آنكه بكريزد بخون لشكرى * اين بكفت وبر سپاه

دشمن زد چند از مردان كار ديده بينداخت چون پيش پدر آمد

زمين خدمت ببوسيد وكفت * اى كه شخص منت حقير نمود * تا درشتى

هنر نه پندارى * اسپ لاغر ميان بكار آيد *

رُوزِ مَیْدُونْ نَه پَرْوارِی گُو * بِیارْدَنَه کِه دَشْمَنِ لَشْکَرْ خَلِ بِیَه وَوُشُونْ
کَمْ وَطایِفَه بُورِیتَنِ بِنارَه بَهِشْتَنَه پِسَرْ نَعْرَه بَزُوءَ وَبُوتَه اِیْ مَرْدُونْ
بَکُوشِینْ تا زَنُونِ جَمَه نَپُوشِینْ سَوارُونْ رَه وَنِه بُوتَنِ واسَّرْ جَراتْ زِیادَه
بَیَّه اَتَّا وارْ حَمْلَه هاکَرْدَنَه بَشْنُوسَّمَه کِه هَمُونْ رُوزْ دَشْمَنْ رَه بَشْکَنّینَه
پادَشاهْ وَنِه سَرْ وَچَشْ رَه خَشْ هَداءَ وَشِ کَنارْ بَیْتَه وَهَرْ رُوزْ نَظَرْ وَپِشْتَرْ
هاکَرْدَه تا شِ وَلِیعَهْد هاکَرْدَه بَرارُونْ حَسَدْ بُورْدَنَه وَزَهْرْ وَنِه پَلاءِ
دَلَه دَکَرْدَنَه وَنِه خواهَرْ اَزْ غَرفَه بَدِیَه وَدَرُوچَه رَه بَهَمْ بَزُوءَ پِسَرْ بَفَهمَسَّه
وَدَسْتْ طَعامِ جا بَکَشِیَه وَبُوتَه کِه مَحالْ هَسَّه کِه هَنَرْمَنْدُونْ بَمِیرَنْدْ
وَبِیهَنَرُونْ وَشُونِ جارَه بَیْرَنْدْ * گَسْ نَه اِنَه بُومِ سایَهٔ بَنْ * گَرْ هُما بُوءِ

روز میدان نه گاو پرواری * آورده اند که سپاه دشمن بسیار بود
واینان اندك طایفه آهنك کریز کردند پسر نعره زنان کفت ای مردان
بکوشید تا جامهٔ زنان نپوشید سوارانرا به کفتن او تهور زیاده کشت
ویکبار حمله کردند شنیدم که دران روز بر دشمن ظفر یافتند ملك
سر وچشمش را ببوسید ودر کنارش کرفت وهر روز نظر پیش کرد
تا ولی عهد خویش کرد برادران حسد بردند وزهر در طعامش کردند
خواهرش از غرفه بدید ودریچه برهم زد پسر دریافت ودست از
طعام باز کشید وکفت محال است که هنرمندان بمیرند وبیهنران جای
ایشان بکیرند * کس نیاید بزیر سایه بوم * ور هما از

جهونِ جا ناپدا * پرره از این احوال خبر هدانه ونه برارونره بخونسّه وکوشمالِ واجبی هداء پس هر اتّا اتّا وشونره از اطرافِ بلاد حِصّه ورسدی معیّن هاگرده تا فتنه هنیشته ودعوا پرسّاء وبوّتنه که دِه درویش اتّا کلیم دله خسنّنه ودء پادشاه اتّا اِقلیم دله جا نیرِننه * نیم نونی کر بخرِ مردِ خدا * بذلِ درویشون کنّه نیم دیگر * ملکِ اِقلیمی کر بیرِ پادشاه * انطری در بندِ اقلیمی دیگر *

۳۸ حکیمی شِ پسرونره پند یاد داءِ که جان پر هنر یاد بیرین که دنیاءِ ملك ودولت ره اِعتبار نشنه هاکردن جاه وجلال از دروازه در شونه وسیم وزر در سفر محلِ خطر هسّه یا اتّا وار دز ورنه ویا مالدار

جهان شود معدوم * پدررا ازین حالت آکهی دادند برادرانش را بخواند وکوشمالی بواجبی بداد پس هریك را از اطراف بلاد حصهٔ مرضیه معین کرد تا فتنه بنشست ونزاع برخواست وکفته اند ده درویش در کلیمی بخسپند ودو پادشاه در اقلیمی در نکنجند * نیم نانی کر خورد مرد خدا * بذل درویشان کند نیم دکر * ملك اقلیمی بکیرد پادشاه * همچنان در بند اقلیمی دکر *

۳۸ حکیمی پسران را پند همی داد که جان پدر هنر آموزید که ملك ودولت دنیا اعتماد را نشاید وجاه وجلال از دروازه بدر برود وسیم وزر در سفر محل خطر است یا دزد بیکبار ببرد ویا خواجه

بَمَرُورْ خورْنَه اَمَّا هَنَرْ چَشْمَهٔ هَسَّه کِه زِنَه وَدُوْلَتِی هَسّه کِه مُونَّه اَکَرْ هَنَرْمَنْدْ اَزْ دُوْلَتْ بکَفِ غَمْ نارْنَه کِه هَنَرْ بَخُودِی خُودْ دُوْلَتْ هَسّه هَنَرْمَنْدْ هَرْجا کِه بُورِ قَدْرْ وِینَّه وَدَرْ صَدْرْ نَشیرْنَه وَبیهَنَرْ هَرْجا کِه بُورِ لَقْمَهٔ گَدایِی کَنَّه وَسَخْتِی وِینَّه * سَخْتْ هَسّه پَسْ اَزْ جاهْ تَحَکُّمْ بورْدَنْ * عادَتْ هاکَرْدَه بَنازْ جَوْرِ مَرْدَمْ بورْدَنْ * وَقْتِی فِتْنَه دَکِتَه دَرْ شامْ * هَرْکَسْ بَکُوشَهٔ بُورْدَنَه * رَعِیَّتْ وَچُونِ دانَشْمَنْدْ * بَوَزیرِی پادَشاهْ بُورْدَنَه * پَسَرُونِ وَزیرِ ناقِصْ عَقْلْ * بَکَدائی رَعِیَّتُونِ پَلِی بُورْدَنَه * پِرِ میراثْرَه خوانی پِرِ عِلْمْرَه یادْ بَیْرْ * پِرِ مالْرَه بَشِنَه دِه رُوزِ دَلَه خَرْجْ هاگَرْدَنْ *

٣٩ دَزْدُونِ طایِفَهٔ عَرَبْ اَتّا کُوهْ سَرْنِیشْتْ بینَه وَکارُوونِ راهْرَه دَوَسْتْ

بتفاریق بخورد امّا هنر چشمهٔ زاینده است ودولت پاینده واکر هنرمند از دولت بیفتد غم نباشد که هنر در نفس خود دولت است هنرمند هرجا که رود قدر بیند ودر صدر نشیند وبیهنر هرجا که رود لقمه کدائی چیند وسختی بیند * سختست پس از جاه تحکم بردن * خو کرده بناز جور مردم بردن * وقتی افتاد فتنهٔ در شام * هرکس از کوشهٔ فرا رفتند * روستا زادکان دانشمند * بوزیری پادشاه رفتند * پسران وزیر ناقص عقل * بکدائی بروستا رفتند * میراث پدر خواهی علم پدر آموز * کاین مال پدر خرج توان کرد بده روز *

٣٩ طایفهٔ دزدان عرب بر سر کوهی نشسته بودند ومنفذ کاروان

بِینَه وَرَعیَّتونِ اونْ شَهرْ وَشونِ حیلَه جا تَرسْ داشْتَنَه وَپادشاهِ لَشْگَرْ شِکَسْتْ خورْدَه اینِ واسِرْ کِه پَناهْ کاهی مُحْکَمْ اَتّا کوهِ سَرْرَه بَدَسْتْ بِیارْدْ بِینَه وَسِ مَنْزَلْ وَماوا بَساتَنَه مَدَبّرونِ مَمالِكِ آنْوَرْ دَرْ دَفْعِ مَضَرَّتْ مَشْوَرَتْ هاگَرْدَنَه کِه اَگَرْ اینطایِفَه باینْقَرارْ روزْکاری بَمونَّنْ وَشونِ قُوَّتْ خَلِ بونَه وَنَشَنَه دَفْعْ هاکَرْدَنْ * داری کِه اَسا دَکاشْتَنَه * اَتّا مَرْدْ بَتونَّه دَرْ بِیارْدَنْ * وَاَگَرْ روزْکاری بَمونِه * چَرْخِ جا هَمْ نَشَنَه دَرْ بِیارْدَنْ * حَرْفْ اینْجَه بَرَسِیَه کِه اَتّا جاسوسْ بَرَسّینَه وَصَبْرْ هاکَرْدَنَه تا وَقْتیکِه اَتّا قَوْمِ سَرْ حَمْلَه بَوَرْدَنَه وَوَشونِ سَرِه خالی بَمونَسَّه چَنْدْ نَفَری مَرْدونِ کارْدونْ وَجَنْكْ بَدیرَه بَرَسّینَه کِه دَرْ دَرَّه هاءِ کوهْ پَنْهونْ بَینَه شو

بسته ورعیت بلدان از مکاید ایشان مرعوب ولشکر سلطان مغلوب بحکم آنکه ملاذی منیع از قلهٔ کوهی بدست آورده بودند وملجأ وماوای خود ساخته مدبران ممالك آن طرف در دفع مضرت ایشان مشورت کردند که اکر آن طایفه برین نسق روزکاری مداومت نمایند مقاومت ایشان ممتنع کردد * درختی که اکنون کرفتست پای * بنیروی مردی برآید زجای * ورش همچنان روزکاری هلی * بکردونش از بیخ در نکسلی * سخن برین مقرر شد که یکیرا به تجسّس ایشان بر کماشتند وفرصت نکاه داشتند تا وقتی که بر سر قومی رانده بودند وبقعه خالی مانده تنی چند از مردمان واقعه دیده وجنك آزموده را بفرستادند تا در شعب جبل پنهان شدند شبانکاه

کِه دَزْدُونْ دَکَرِسَّنَه اَزْ سَفَرْ غارَتْ بِیارْدَنَه واَسْلَحَه واها کَرْدَنَه وَاوْلجَه بَنَه بِهِشْتَنَه اَوَّلْ دَشْمَنِی کِه وَشْونِ سَرْ تاخْتْ بِیارْدَه خْو بِیَه اَکِه قَدْرِی شْو بَکَذَشْتَه * قَرْصِ خْورْشِیدْ دَرْ سِیاهِی بْورْدَه * یْونَسْ اَنْدَرْ دَهْونِ ماهِی بْورْدَه * مَرْدَمْونْ کَمِینْگاهِ جا دَرْ بِیَمْونَه هَمَهٔ بالْرَه. اَتّا اَتّا دَرْ پِشْتْ دَوَسَّنَه صَبْحْ کِه بَیَّه پادَشاهِ حَضْورْ بِیارْدَنَه بَه بَکْوشْتَنِ وَشْونْ اَشارَه بَفَرْماءَ اِتِّفاقا وَشْونِ مِیْونْ جَوْونِی دَیَّه کِه اَوَّلْ بَرَسِیَنْ مِیوَهٔ شَبابَشْ بِیَه وَسَبْزَهٔ کَلَسْتْونِ وَنَه دِیم تازَه دَرْ بِیَمْوءَ اَتّا اَزْ وُزَرا پادَشاهِ تَخْتِ لِینْگْ رَه خَشْ هَداءَ وَدِیمِ شَفاعَتْ بَنَه بِهِشْتَه وَبْوتَه اِینْتّا رِیکا زَنْدَه کْونِی باغِ جا مِیوَه نَخْورْدَه وَاَزْ اَوَّلِ جَوْونِی لَذَّتْ نَوَرْدَه تَوَقَّعْ کَرَمْ وَاَخْلاقِ خَداوَنْدِی

که دزدان باز آمدند سفر کرده وغارت آورده سلاح بکشادند وغنایم بنهادند نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت خواب بود چندانکه پاسی از شب بگذشت * قرص خورشید در سیاهی رفت * یونس اندر دهان ماهی رفت * مردان دلاوران از کمین بدر جستند ودست همه یکان یکان بر کتف بستند بامدادان بدرگاه ملك حاضر آوردند همه را بکشتن اشارت فرمود اتفاقا در میان ایشان جوانی بود که میوهٔ عنفوان شبابش نورسیده وسبزهٔ گلستان عذارش نو دمیده یکی از وزرا پای تخت ملك را بوسه داد وروی شفاعت بر زمین نهاد وگفت این پسر همچنان از باغ زندگانی بر نخورده واز ریعان جوانی تمتع نیافته توقع بکرم واخلاق خداوندی

جا اون هسه که ونه خون جا بگذر ومره منت بهل پادشاه دیم ازین حرف در هم بکشیه وموافق ونه بلن رای نیمو وبوته * پرتو نیکون نیرنه هرکس که ونه پابه نحش * تربیت نااهل ره هنطره آغوز بر گنبد هسه * نسل فساد وشونره بورین خارتر هسه وریشه بنیاد وشونره در بیاردن بهتر تش خاموش هاکردن وسلیك بهشتن وافعی بکوشتن ووچه نگاه داشتن عاقلون کار نیه * ابر اکر زنده‌کی او بوار * هرگز شاخ بید جا میوه نخورنی * پس فطرت جا هرگز بسر نور * بوریاء لله جا شکر نخورنی * وزیر اینحرف ره باکراه ولا بدی بپسنیه وبر خاری رای پادشاه آفرین بخونسه وبوته اونجه خداوند دام ملکه بفرماء عین

آنست که به بخشیدن خون او بر بنده منت نهد ملك روی ازین سخن در هم کشید وموافق رای بلندش نیامد وگفت * پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است * تربیت نااهل را چون گردکان بر گنبد است * نسل وتبار اینان منقطع کردن اولیتر است وبیخ بنیاد ایشان بر آوردن بهتر که آتش نشاندن واخگر گذاشتن وافعی کشتن وبچه نگاه داشتن کار خردمندان نیست * ابر اگر آب زندگی بارد * هرگز از شاخ بید بر نخوری * بافرومایه روزگار مبر * کز نی بوریا شکر نخوری * وزیر بشنید آن سخن طوعا وکرها به پسندید وبر حسن رای ملك آفرین خواند وگفت آنچه خداوند دام ملکه فرمود عین

حقیقت هسه که اگر در سلك تربیت وشونکه نحش هسنه دی بو
انّا ازیشون بیه امّا بنده امیدوار هسمه که نیکون صحبت جا تربیت
بیر وخوء خارون بیر که هنوز وچه هسه وصفت طغیون وعداوت اون
طایفه ونه نهاد دله بر قرار نیه ودر حدیث هسه که وچه نیه که ش
مار جا بزه مکر انکه ونه سرشت مسلمون هسه وونه پر ومار وره یهود
کننه ونصارا ومجوس کننه * بدون جا یار بیه لوط زنا * خاندون
نبوت وء گم بیه * اصحاب کهف سك چند روزی * نیکون عقب بورده
آدم بیه * این بوّته وگروهی از شاه ندیمون وره کومك هاکردته که
شاه ون خون سر بکذشته وبوّته ببخشیمه امّا مصلحت ندیمه * دونی

حقیقت است که اکر در سلك صحبت آن بدان تربیت یافتی یکی
از ایشان شدی امّا بنده امیدوار است که به صحبت صالحان تربیت
پذیرد وخوی خردمندان کیرد که هنوز طفلست وسیرت بغی وعناد آن
طایفه در نهاد وی متمکن نکردیده است ودر حدیث است که ما من مولود
الّا وقد یولد علی فطرة الأسلام ثم ابواه یهودانه ویمجسانه وینصرانه * بابدان
یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد * سك اصحاب کهف
روزی چند * پی نیکان کرفت ومردم شد * این بکفت وطایفه از
ندمای ملك باو بشفاعت یار شدند تا ملك از سر خون او درکذشت
وکفت بخشیدم اکر چه مصلحت ندیدم * دانی

کِه چِی بُوُتَه زالْ بَه رَسْتَمْ کَرْدْ * نَشْنَه دَشْمَنْ رَه حَقیرْ وبیچارَه بَشْمارَسَّنْ * خَلِ بَدِیمِی کِه اُو چَشْمَهٔ سَرْ کَمْ اینَه * چُونْ خَلِ بِیمُوءَ شَتَرُو بارْرَه بَوَرْدَه * فِی اَلْجَمْلَه وَزیرْ ریکارَه شِ سَرِه بُورْدَه وبَنازْ وَنِعْمَتْ بَپَرْوَرْنیه لَلَه وَمَعَلِّمْ بَوَنِه تَرْبِیَتْ بِهِشْتَه تا خارْ سَوٰالْ هاگَرْدَنْ وَجَوابْ هَدائَنْ وَسایِرْ آدابِ پادَشاهُونْرَه بَوِ مُوخْتَه هاگَرْدَنَه تا دَرْ نَظَرِ هَمْسَرُونْ پَسَنْدْ بیمُوءَ باری وَزیرْ وَنِه اَحْوالْ وَاَخْلاقِ جا پادَشاهِ خِدْمَتْ شَمَّهٔ کَتَه کِه عاقِلُونِ تَرْبِیَتْ دَرْ وِءْ اَثَرْ هاکَرْدَه وَ نادُونِی قدیم وَنِه ذاتِ جا دَرْ بَوَرْدَه پادَشاهْرَه اَزینْ حَرْفْ لَبْ خَنْدَ بیمُوءَ وَبُوُتَه * عاقِبَتْ وَرْکَ بَزاءَ وَرْکْ بُونَه * اَکَرْ چِه با آدَمی بَزَرْکْ بَوُوءِ * دَءِ سالی بَکْذَشْتَه طایِفَهٔ یَرْماز

که چه کفت زال بارستم کرد * دشمن نتوان حقیر وبیچاره شمرد * دیدیم بسی آب زسر چشمهٔ خورد * چون پیشتر آمد شتر وبار ببرد * فی الجمله وزیر پسررا بخانه برد وبناز ونعمت بپرورد واستاد وادیب به تربیتش نصب کرد تا حسن خطاب ورد جواب وسایر آداب ملوکش بیاموختند تا در نظر همکنان پسندیده آمد باری وزیر از شمایل واخلاق او در حضرت ملك شمّهٔ میکفت که تربیت عاقلان دروی اثر کرده است وجهل قدیم از جبلت او بدر برده ملك را از این سخن تبسّم آمد وکفت * عاقبت کرک زاده کرك شود * کرچه با آدمی بزرك شود * سالی دو برین برآمد طایفه اوباش

مَحَلَّه بٰاوِء جُورْ بَیْنَه وَرَفٰاقَتِ عَقْدرَه دَوَسَّنَه تٰا بَوَقْتِ فُرْصَتْ وَزِیرْرَه بٰادَه رِیکٰاوُنِ وِء بَکُوشْتَنَه وَخَلِ دُولَتْ هَیْتَنَه بَمَغَّارهٔ دَزْدُونْ پِرِ جٰا هَنِشْتَه وَیٰاقِی بَیَّه پٰادَشٰاه‌رَه خَبَرْ هٰاگَرْدَنَه تَعَجَّبِ اَنْگُوسْ بَدَنْدُونْ بَیتَه وَبُؤتَه * گِسِی نَخَشْ آهَنِ جٰا خٰارَ شَمْشِیرْ چِطَرِی سٰازَنَه * نٰاگَسْ بَتَرْبِیَتْ نَوُونَه اِیْ حَکِیمْ کَسْ * وٰارَشْ کِه اَزْ نٰازُکِی وَنِه ذٰاتْ خَلاٰفْ نِیَه * بٰاغِ دَلَه لاٰلَه رُوِینَه شُورَه زٰارِ دَلَه تَلِی * شُورَه زَمِینْ سَنْبَلْ دَرْ نِیٰارْنَه * تَخْمِ عَمَلْ رَه وَنِه دَلَه ضٰایِعْ نَکَنْ * بَدُونِ جَه خٰارِی هٰاگَرْدَنْ اَنْطَرِیَ * کِه خٰارَ مَرْدُمُونِ جَه بَدِی هٰاگَرْدَنْ *

٤٠ مَلَکِ زُوزَنْ خَواجَه دٰاشْتَه بَلَنْدْ طَبْعْ وَخٰارْ مَحْضَرْ کِه هَمَسَرُونْرَه

محلّه باو پیوستند وعقد مرافقت بستند تا بوقت فرصت وزیررا بادو پسرش بکشتند ونعمت ودولت بیقیاس برداشتند ودر مغارهٔ دزدان بجای پدر نشست وعاصی شد ملك را خبر کردند دست تحیر بدندان گرفت وگفت * شمشیر نیك زآهن بد چون کند کسی * ناکس به تربیت نشود ای حکیم کس * باران که در لطافت طبعش خلاف نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس * زمین شوار سنبل در نیارد * درو تخم عمل ضایع مگردان * نکویی بابدان کردن چنان است * که بد کردن بجای نیك مردان *

٤٠ ملك زوزن را خواجهٔ بود کریم النفس ونیك محضر که همگنانرا

رُوبَرُو خِدْمَتْ كَرْدَه وَدَرْ دَمّالْ خارْ كَتَه اِتّفاقْ وَنِه جا حَرْكَتِي دَرْ نَظَرِ پادَشاهْ بَدْ بِيمُوءِ جَرِيمَه هاكَرْدَه وَعَقُوبَتْ بَفَرْماءَ سَرْهَنْكُون شاهْ خُوبِيهاي پيشْ رَه اِقْرارْ داشْتَنَه وَدَرْ شُكْرْ كَذارِي وِءِ كَرَوْ دِيْنَه دَرْ كَشِيكْ بَكَشِيَنِ وِءِ مَدارا وَنَرْمِي كَرْدَنَه وَزَجْرِ وَعَتابْ رَوا ناشْتَنَه * صُلْحْ بادَشْمَنْ اَكَرْ خوانِي هَرْوَقْتْ كِه تَرَه * پَشْتِ سَرْ عَيْبْ كَنَّه پيشْ رُوي وِءِ تَحْسِينْ هاكَنْ * سَخَنْ آخَرْ مُوذِي دَهُونِ جا كَذَرْنَه * اَكَرْ وَنِه سَخَنْ رَه تَلْخْ نَخْوانِي وَنِه دَهُونْ رَه شِيرِينْ هاكَنْ * هَرْ چِي مَدّعاي خَطابِ پادَشاهْ بِيَه اَزْ عُهْدَةً بَعْضِي بَرْ بِيمُوءِ وَباقِي واسِرْ زَنْدُونِ دَلَه بَمُونَسَّه اَمّا اَزْ پادَشاهِ اُونْ دَورْ پَنْهُونْ وَرَه پِغُومْ هَداءَ كِه

در مواجهه خدمت كردی ودر غيبت نيكو كفتی اتفاق ازو حركتی در نظر ملك ناپسند آمد مصادره كرد وعقوبت فرمود سرهنكان ملك بسوابق نعمت معترف بودند وبشكر آن مرتهن پس در مدت توكيل او رفق وملاطفت كردندی وزجر ومعاتبت روا نداشتندی * صلح بادشمن اكر خواهی هركه كه ترا * در قفا عيب كند در نظرش تحسين كن * سخن آخر بدهن ميكذرد موذيرا * سخنش تلخ نخواهی دهنش شيرين كن * آنچه مضمون خطاب ملك بود از عهدهٔ بعضی بيرون آمد وبه بقيتی در زندان بماند يكی از ملوك آن نواحی در خفيه پيغامش فرستاد كه

پادَشاهِ اُونُورْ چِنِینْ بَزَرْكْ آدَمِ قَدْرْرَه نَدُونَسَّنَه وَبِیعِزَتِی هاكَرْدَنَه اَكَرْ
خاطَرِ عَزِیزِ فَلُونْ اَحْسَنَ اللّهُ عَواقِبَهُ اَمه وَرْ اِلْتَفاتْ هاكَنه دَرْ رَعایَتِ
خاطَرِ وِءِ هَرْچِه تَماْمْتَرْ كُوشَشْ هاگَرْدْ بُونَه كِه اِینْجَهٔ بَزَرْكُونْ
وَنِه بَدِیَنِ جا سَرْفَرازِی كَنَّنَه وكاغَذِ جَوابْرَه اِنْتَظارْ گَشَّنَه
خَواجَه بَرِینْ خَبَرْ بَیَّه اَزْ تَرْسْ وبِیمْ اَنْدِیشَه هاگَرْدَه جَوابِ مُخْتَصَرْ
اَنْطَرِی كِه پَسَنْدِیدَهْ بَدِیَه كاغَذِ پَشْتْ بَنَوِشْتَه وَراهی هاگَرْدَه
اَتَّا اَزْ كَماشْتَكُونِ پادَشاهْ اِینْ واقِعَه رَه بَشْنُوسَّه وَپادَشاهْرَه خَبَرْ
هاگَرْدَه وَبُوْتَه فَلُونْرَه كِه دَساقْ بَفَرْمانِی دَورْ وَرِ پادَشاهِ جا كاغَذْ
نَوِیسِی دارْنَه پادَشاهْ بَهَمْ بَرْ بِیمُوءِ وَكَشْفِ اِینْ خَبَرْ بَفَرْماءَ قاصِدْرَه

ملوك آنطرف قدر چنان بزرکواری ندانستند وبیعزتی کردند اکر
خاطر عزیز فلان احسن الله عواقبه بجانب ما التفات کند در
رعایت خاطرش هرچه تمامتر سعی کرده شود که اعیان این
مملکت بدیدار او مفتخرند وجواب کاغذرا منتظر خواجه برین وقوف
یافت از خطر اندیشید جواب مختصر چنانکه مصلحت دید بر ظهر
ورق نوشت وروان کرد یکی از متعلقان ملك بر این واقعه مطلع
شد وملك را اعلام کرد وکفت فلانرا که حبس فرمودهٔ باملوك
نواحی مراسلت دارد ملك بهم برآمد وکشف این خبر فرمود
قاصد را

بیتنه ورساله ره بخونسنه بنوشت بیه که حسن گمونِ بزرکون مه
فضیلتِ جا وپیشتر هسه وقبولِ سرفرازی که بفرمانی اجابتِ اون
بنده ره ممکن نیه اونِ واسر که این خانوادهٔ نعمتِ جا پرورش بیافتمه
برای چیزِ کمی که مایهٔ کدورتِ خاطر بووء ولی نعمتِ جه بیوفایی نشنه
هاکردن که بووتنه * اونره که بجای تست هردم کرمی * عذرش بهل ار
کند بعمری ستمی * پادشاهره ونه حق شناسی پسند بیموء نعمت وخلعت
ببخشیه وعذر بخواسه که خطا هاکردمه وتره بیکناه برنجنیمه بووته
ای خداوند بنده درینحالت شماره گناهی نوینه بلکه تقدیرِ خدایی
انطری بیه که مرین بنده ره مکروهی برس پس ته دست سزاوار

بکرفتند ورساله را بخواندند نوشته بود که حسن ظن بزرکان پیش
از فضیلت بنده است وتشریف قبولی که فرموده اند بنده را امکان
اجابت آن نیست بحکم آنکه پروردهٔ نعمت این خاندانم وباندك مایه
تغیر خاطر باولی نعمت خود بیوفایی نتوان کردن که کفته اند * آنرا
که بجای تست هردم کرمی * عذرش بنه ار کند بـه عمری ستمی *
ملك را حقشناسی او پسند آمد نعمت وخلعت بخشید وعذر خواست که
خطا کردم وترا بیکناه بیازردم کفت ای خداوند بنده درین حالت شمارا
کناهی نمی بیند بلکه تقدیر خدای چنین بود که مرین بنده را مکروهی
برسد پس به دست تو

تَرْ بِیَه کِه حَقِّ نِعْمَتْ وَدَسْتْ مِنَّتْ بَرِینْ بَنْدَه دارْنی * اَگَرْ آزاری خَلْقِ
جا تَرَه بَرِس نَرَنْجْ * کِه خَلْقِ جا نَراحَتْ رَسَنَه نَه رَنْجْ * خَلافْ هاکَرْدَنِ
دُوسْتْ وَدَشْمَنْ رَه خَدائِ جا بَدُونْ * کِه هَرْدَء دَلْ دَرْ وِنِه تَصَرُّفْ هَسَّه *
اَگَرْچَه تیرْ اَزْ کَمُونْ کَذَرْنَه * دانَشْمَنْدْ اَزْ کَمُونْ دارْ وینَّه *

۱۴ اَتّا اَزْ پادَشاهُونْ رَه بَشْنُوسَّمَه کِه دَرْ شادی رُوزْ هاکَرْدْ بِیَه وَدَرْ
کَرْمِ مَسْتی گَتَه * اَمارَه دَرْ جَهُونْ خُوشْتَرْ اَزینْ یَکْدَمْ نِیَه * خارْ وَنَخَشِ
جا اَنْدیشَه وَکَسِ جا غَمْ نِیَه * اَتّا بَرَهْنَه دَرْوِیشْ بیرُونْ سَرْمائِ دَلَه
باخَتْ نِیمَّیَه وَبَوُتَه * اِیْ اُونْکِه تِه طالِعِ واری دَرْ جَهُونْ دَنِیَه * کِیرَمْ کِه
تَرَه غَمْ دَنِیَه غَمِ اَما هَمْ دَنِیَه * پادَشاهْرَه اینْ سَخَنْ خُوشْ بِیمُوء کِیسَهٔ

اولیتر که سوابق نعمت برین بنده داری وایادی منت * کر کزندت
رسد زخلق مرنج * که نه راحت رسد زخلق نه رنج * از خدا دان خلاف
دشمن ودوست * که دل هر دو در تصرف اوست * کرچه تیر از کمان
همیکذرد * از کماندار بیند اهل خرد *

۱۴ یکیرا از ملوك شنیدم که شبی در عشرت روز کرده بود ودر پایان
مستی میکفت * مارا بجهان خوشتر ازین یکدم نیست * کز نیك وبد
اندیشه واز کس غم نیست * درویشی برهنه بیرون بسرما خفته بود
وکفت * ای آنکه باقبال تو در عالم نیست * کیرم که غمت نیست غم
ما هم نیست * ملك را این کلام خوش آمد صرهٔ

هَزارْ تَمَنْ سُوراخِ جٰا بِیرُونْ هٰاکَرْدَه وَبَوُّتَه اِیْ دَرْوِیشْ شِ دٰامَنْرَه بَیِر بَوُّتَـه دٰامَنْ کَجَـهٔ جٰا بِیارَمْ کِه جَمَه نٰارْمَه پٰادَشٰاهْرَه بَرْ بِیچٰارَه‌کِی حٰالِ وِءِ رَحْمْ زِیٰادْ بَیَّه خَلْعَتی هَمْ بِیفْزٰاءَ وَدَرِیَّا بَرْسِیَّه دَرْوِیشْ اُونْ نَقْدْرَه بٰانْدَکْ مَدَّتْ بَخَوْرْدَه وَتَلَفْ هٰاکَرْدَه وَاَیْ بِیَمُوءِ * آزٰادَه کُونِ کَفِ دَلَه مٰالْ قَرٰارْ نَگِیرْنَه * اَنْطَرِیکه عٰاشَقِ دَلِ دَلَه صَبْرْ وَغَلْبٰالِ دَلَه اُوْ * دَرْ حٰالَتِی کِه پٰادَشٰاهْ دَرْ خِیٰالْ وِءِ دَنِی بِیَه وَنِه اَحْوٰالْرَه بَوُّتَنَه اَخْمْ هٰاکَرْدَه وَشِ دِیمْرَه وَنِـه جٰا دَرْهَمْ بَکَشِیَـه اَزْ اِینْجُوءِ کِـه اَصْحٰابِ اِمْتَهُونْ وَزِیرَکْ بَوُّتَنَه کِه پٰادَشٰاهُونِ تَنْدِی جٰا وِنَه خَلِ بَتَرْسِینْ کِه وِیشْتَرِ وقتها وَشُونِ هِمَّتْ بَکٰارْهٰای بَزَرْکِ مَمْلَکَتْ تَعَلَّقْ دٰارْنَـه وَمَتَحَمِّلِ جَمِیَّتِ عَوْمْ

هزار دینار از روزن بیرون داشت وگفت ای درویش دامن بدار گفت دامن از کجا آرم که جامه ندارم پادشاه‌را بر ضعف حال او رحمت زیادت گشت خلعتی برآن مزید کرد وبیرون فرستاد درویش آن نقدرا باندك مدت بخورد وتلف کرد وباز آمد * قرار بر کف آزادکان نگیرد مال * نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال * در حالتی که ملك‌را پروای او نبود حالش را بگفتند بهم برآمد وروی ازوی در هم کشید واز اینجا گفته اند اصحاب فطنت وخبرت که از حدت پادشاهان بر حذر باید بود که غالب همت ایشان بر معضلات امور مملکت متعلق باشد وتحمل جمعیت عوام

نوونَنَه * پادشاهِ نعمت اونکس‌ره حروم بوء * که هنکومِ فرصت نکاه نارنه *
مجالِ سخن تا نه وینی زپیش * بیهوده بوتنِ جا نور قدرِ خویش * بوته
برانین این گدای مبرم مسرف‌ره که اَنِّ دولت ره باندك مدت
توم هاکرده ندونَّ که بیت المالِ خزونه فقیرونِ لقمه هسه نه خوراكِ
شیطون هائی برارون * ابلهی کو روزِ روشن شمعِ کافوری بهله * زود
وینی که بشو راغون ونه چراغِ دله نمونه * اَتّا از وزراءِ نصیحت کن
بوته ای خداوند مصلحت اون وینمه که انطری کسونره پیلی که
رسی هاکنِ کم کم هادان تا در خرجِ اسراف نکنن امّا اونچه بفرمانی
از زجرو منع مناسبِ حالِ اربابِ همت نیه اَتّاره بلطف امیدوار

نکنند * حرامش بود نعمت پادشاه * که هنکام فرصت ندارد نکاه * مجال
سخن تا نبینی زپیش * به بیهوده کفتن مبر قدر خویش * کفت برانید
این کدای شوخ مبذررا که چندین دولت ونعمت را باندك مدت بر
انداخت نداند که خزینهٔ بیت المال لقمهٔ فقراست نه طعمهٔ اخوان
شیاطین * ابلهی کو روز روشن شمع کافوری نهد * زود بینی کش به شب
روغن نماند در چراغ * یکی از وزرای ناصح کفت ای خداوند مصلحت آن
می بینم که چنین کسانرا وجه کفاف بتفاریق مجری دارند تا در نفقه
اسراف نکنند اما آنچه فرمودی از زجر ومنع مناسب سیرت ارباب
همت نیست یکی را بلطف امیدوار

هٰاگَرْدَنْ وَاَیْ بَنٰااُمیدِی وَنِه خٰاطِرْرَه بَرَنْجَنِّیَنْ * طَمَعِ دَرَّه نَتْوِنَّنَه بَشِ دِیمْ وٰاهٰاگَرْدَنْ * چَه وٰابیَه نَتْوِنَّنَه دَرَشْتی جٰا دُوسَّنْ * کَسْ نَوینَّه کِه حِجٰازِ تَشْنَکُونْ شُورْ اُوءِ دُورْ جَمْعِ بَوْوَاَنْ * هَرْ گَجَه چَشْمَهٔ شیرِینْ بَوُوءِ مَرْدُمْ وَمَرْغْ وَمُورْ جَمْعْ بُونَنَه *

۴۲ اَتّٰا اَزْ رَفیقُونْ رُوزَه کٰارِ کَجْ رَوی‌رَه مِه پَلی شَکٰایَتْ بِیٰارْدَه کِه مَدٰاخِلْ کَمْ دٰارْمَه وَعَیٰالْ خَلِ وَطٰاقَتِ بیچیزی نٰارْمَه بٰارْهٰا مِه دَلْ دَکَتَه کِه اَتّی وَلاٰیَتْ بُورَمْ کِه دَرْ هَرْ طَورْ کِه زَنْدَکُونی هٰاکَنَمْ کَسْ رَه مِه خٰاری وَنَخٰاری جٰا خَبَرْ نَوُءِ * وَشْنٰا بٰاخَتْرَه کَسی نَدُونَسَّه کِه کِیَه * اَنِّ جُونْ بَلَبْ بِیَمُوءِ کِه بَوِءِ کَسی بَرْمَه نَکَرْدَه * اَیْ شَمٰاتَتِ دَشْمَنِ جٰا تَرْسیمَه کِه مِه عَقَبْ سَرْکُو وَخَنْدَه

کردن وباز بنومیدی خسته خاطر کردن * بروی خود در اطماع باز نتوان کرد * چو باز شد بدرشتی فراز نتوان کرد * کس نبیند که تشنکان حجاز * بلب آب شور کرد آیند * هر کجا چشمه بود شیرین * مردم ومرغ ومور کرد آیند *

۴۲ یکی از رفیقان شکایت روزکار نامساعد بنزدیك من آورد که کفاف اندك دارم وعیال بسیار وطاقت فاقه ندارم بارها در دلم آمد که بولایت دیکر روم تا در هر صورت که زندکانی کنم کسی را بر نیك وبد من اطلاع نباشد * بس کرسنه خفت وکس ندانست که کیست * بس جان بلب آمد که برو کس نکریست * باز از شماتت اعدای اندیشم که به طعنه در قفای من بخندند

بزَنَنْ وَمِه سَعْیِ رَه دَرْ بٰارَهٔ عَیٰالْ بَه بِیمَرَوَّتِی حَسٰابْ هٰاکَنَنْ وَبوٰان
اُونْ بِی عِزَّتْ رَه بَوِینْ کِه هَرگِزْ * نَخوٰانَه خوشْ بَخْتی رُورَه بَوِینِ * شِ
تَنِ وٰاسِّرْ آرامی اِخْتِیٰارْ کَنَّه * زَنْ ووَچِهرَه سَخْتی دَلَه بِهِلَه * ودر دُونَسْتَنِ
حَسٰابْ اَنْطَرِیکِه مَعْلُومْ هَسَّه اَتّٰا چی دُومّه اَگَرْ بَه بَزَرگْواری شَمٰا
کٰاری مَعَیَّنْ بَوُوءِ کِه سَبَبِ خٰاطِرْ جَمْعی بَوِءِ بٰاقی عُمْرِ رَه وَنِه شُکرِ عُهْدَه
نَتُومَّه بَرْ بِیمْ بَوُّتَه اِیْ بَرارْ پٰادَشٰاهِ کٰارْ دَءِ طَرَفْ دٰارنَه نُونِ اُمِیدْ
وَجُونِ تَرْسْ وَخَلٰافِ خِرَدْمَنْدُونْ رٰایْ هَسَّه اینْ اُمِیدِ وٰاسِّرْ اُونْ تَرْسِ دَلَه
دَکَتَنْ * کَسْ دَرْوِیشِ سِرِه نِنَه * کِه زَمِینْ وَبٰاغِ خَرٰاجْرَه هٰادِ * یٰا بَتَشْوِیشْ
وغَصَّه رٰاضی بَوٰاشْ * یٰا دَلْبَنْدْ جِیگَرْ کَلاٰجِ پیشْ بِهِلْ * بَوُّتَه اینْ حَرفْرَه مِه

وسعی مرا در حق عیال بر عدم مروت حمل کنند وکویند * ببین آن
بی حمیت را که هرکز * نخواهد دید روی نیکبختی * تن آسانی کزیند
خویشتن را * زن وفرزند بکذارد به سختی * ودر علم محاسبه چنانچه معلوم
است چیزی دانم اکر بجاه شما جهتی معین کردد که موجب جمعیت خاطر
باشد بقیه عمر از عهدهٔ شکر آن نتوانم بیرون آمدن کفتم ای یار
عمل پادشاه دو طرف دارد امید نان وبیم جان وخلاف رای عاقلان
است بدین امید دران بیم افتادن * کس نیاید بخانه درویش * که
خراج زمین وباغ بده * یا به تشویش وغصّه راضی شو * یا جکر بند پیش
زاغ بنه * کفت این سخن را

حالْ مُوٰافِقْ نَه اُوتِی وَمِه سَؤٰالِ جَوٰابْرَه نِیٰارْدِی نَشْنُوسّی کِه بُوٓتَنَه هَرْ
کِه خِیٰانَتْ هٰاکَنَه وَنِه دَسْتْ لَرْزَنَه خَدٰاءِ رَضٰا دَرْ رٰاسْتِی هَسَّه کَسْ رَه
نَدِیمَه کِه رٰاسْتْ رٰاهِ جٰا کُمْ بُوٓءِ وَحَکِیمُونْ بُوٓوتَنَه چَهٰارْ کَسْ چَهٰارْ کَسِ
جٰا دَلِ دَلَه تَرْسَنَّنَه حَرٰامِی سَلْطُونِ جٰا وَدُزْدْ پٰاسْبُونِ جٰا وَفٰاسَقْ عِشْوَه کَرِ جٰا
وَقَهْبَه دٰارْغَهٔ جٰا اُونْرَه کِه حَسٰابْ پٰاکَه مُحٰاسِبَهٔ جٰا چِی بٰاکَه * دَرْکٰارْ زِیٰادْ رَوِی
نَکَنْ اَکَرْ خوانِی * کِه دَشْمَنِ مَجٰالِ دَلَه تِه وَقْتْ دَنِی بُوْءِ * پٰاكْ بٰاشْ نَدٰارْ
اِیْ بَرٰارْ کَسِ جٰا بٰاكْ * نٰاپٰاكْ جَه‌رَه رَخْتْشُورُونْ سَنْكْ زَنَّنَه * بُوٓتَمَه
حَکٰایَتِ اُونْ شٰالْ مَنٰاسِبِ تِه حٰالْ هَسَّه کِه وَرَه بَدِینَه اَفْتٰانْ وَخِیزٰانْ
وَرِیتَه کَسِی وَرَه بُوٓتَه چِی بَلٰا هَسَّه کِه بٰاعِثِ اَنّ تَرْسْ هَسَّه بُوٓتَه بَشْنُوسَّمَه

موافق حال من نکفتی وجواب سؤال من نیاوردی نشنیدهٔ که کفته اند هر که
خیانت ورزد دستش از حساب بلرزد * راستی موجب رضای خداست *
کس ندیدم که کم شد از ره راست * وحکما کفته اند چهار کس از چهار کس
بجان برنجد حرامی از سلطان ودزد از پاسبان وفاسق از غماز وروسپی
از محتسب وآنرا که حساب پاکست از محاسبه چه باك است * مکن فراخروی
در عمل اکر خواهی * که وقت رفع تو کردد مجال دشمن تنك * تو پاك باش
ومدار ای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك کازران بر سنك * کفتم
حکایت آن روباه مناسب حال تست که دیدندش کریزان وافتان
وخیزان کسی کفتش چه آفتست که باعث چندین مخافتست کفت شنیدم

شَتَرْرَه بِغارْ کیرِنَنَه بُوتْنَه اِیْ بیعَقْل شَتَرْرَه باتَه چی نِسْبَتْ هَسَّه وَتَرَه باوِء
چی شَباهَتْ بُوئْتَه حَرْف نَزَنْ کِه اَگَرْ حَسُودُونْ بَغَرَضْ بُوَانْ کِه اینْ
شَتَرْ هَسَّه وِگِرِفْتارْ بَوَّامْ کیرَه مِه خَلاصْ هاگَرْدَنْ غَمْ بُوْءِ تا جَسْتُجُوءِ مِه
اَحْوالْ هاکَنَنْ وَتا تَرْیاكْ عَراقِ جا بِیارَنْ مارْ بَکَزِی میرْنَه وَتَرَه هَمْچَنُونْ
فَضیلَتْ وَدِیُونَتْ هَسَّه اَمَّا حَسُودُونْ دَرْ کَمینْ هَسَّنَه وَمَدَّعِیُونْ دَرْ کُوشَه
نِشْتَنَه اَگَرْ اُونْجَه تِه حَسَنِ سیرَتْ هَسَّه وَنِه خَلافْرَه تَقْریرْ هاکَنَنْ وَدَرْ مَقامِ
خَطابِ پادَشاهْ بی ئی وَمَحَلِّ شَکَنْجَه دَکَفی اُونْ حالَتِ دَلَه کَرَه حَرْف
بَزُوانْ مَجالْ بُونَه مَصْلَحَتْ اُونْ وینَمَّه کِه مَلْكِ قَناعَتْرَه نِگاهْ داری هاکَنی
وَتَرْكِ رِیاسَتْ بُوئی کِه عاقِلُونْ بُوئْتَنَه دَرْیُوءِ سَفَرِ دَلَه مَنافِعْ خَلِ دارْنَه

که شتررا به سخره میکیرند کفتند ای سفیه شتررا باتو چه مناسبتست
وترا با او چه مشابهت کفت خاموش که اکر حسودان بغرض کویند
که این شتر است وکرفتار آیم کرا غم تخلیص من باشد تا تفتیش
حال من کنند وتا تریاق از عراق آورده شود مار کزیده بمیرد وترا
همچنان فضیلت ودیانت است امّا حسودان در کمین اند ومدّعیان
کوشه نشین اکر آنچه حسن سیرت تست بخلاف آن تقریر کنند ودر
معرض خطاب پادشاه آیی ومحل عتاب افتی دران حالت کرا مجال مقالت
باشد مصلحت آن می بینم که ملک قناعت را حراست کنی وترک
ریاست کویی که عاقلان کفته اند * بدریا در منافع بیشمارست *

اَكَرْ سَلاٰمتي خَواني دَرْ كَناٰرْ هَسَّه رَفيقْ اينْ حَرْفِرَه بَشْنوسَّه آشَفْتَه بيَه وَديمْ دَرْ هَمْ بَكَشيَه وَحَرْفهاٰي رَنْجَشْ آميزْ بَوُّتَنْ بَناٰ هاٰگَرْدَه كِه اينْ چِه عَقْلْ وَفَهْمْ وَدوناٰئي هَسَّه حَكيمونِ سَخَنْ دَرَسْتْ بيمو كِه بَوُّتَنَه دوسْتونْ زَنْدونِ دَلَه بَكاٰرْ اِنَنَه صَفْرِه سَرْ هَمَه دَشْمَنونْ دوسْتْ نَمِنَّنَه * دوسْتْ نَشْماٰرْ اونْكِه دَرْ نِعْمَتْ زَنَّه * لاٰفِ ياٰري وَبَراٰرْ خونَه‌كي * دوسْتْ اونَه كِه دوسْتِ دَسْتْ * پَريشونْ حاٰلي وَدَرْمونَكي دَلَه بَيِّرِ * بَديمَه كِه مَتَغَيِّرْ بونَه وَمِه نَصيحَتْ رَه بَغَرَضْ اَشْنونَه صاٰحَبْ ديوونِ پَلي بوردَمَه ساٰبِقَهٔ اَشْناٰئي جاٰ كِه اَمِهٔ ميونْ دَيَّه وَنِه اَحْواٰلْرَه بَوُّتَمَه تاٰ بَكاٰرِ مَخْتَصَرْ وِرَه مَنْصوبْ هاٰگَرْدَنَه چَنْدْ روزي اَزينْ بَكْذِشْتَه وَنِه قاٰبِلِيَّتِ طَبْعِرَه بَدينَه وَحَسَنِ

اكر خواهى سلامت در كنارست * رفيق اين سخن بشنيد بهم برآمد وروى در هم كشيد وسخنهاى رنجش آميز كفتن كرفت كه اين چه عقل وفهم ودرايتست وقول حكما درست آمد كه كفته اند دوستان در زندان بكار آيند كه بر سفره همه دشمنان دوست نمايند * دوست مشمار آنكه در نعمت زند * لاف يارى وبرادر خواندكى * دوست آن دانم كه كيرد دست دوست * در پريشان حالى ودرماندكى * ديدم كه متغير ميشود ونصيحت من بغرض ميشنود بنزديك صاحب ديوان رفتم بسابقه معرفتى كه ميان ما بود صورت حالش بكفتم تا بكارى مختصرش نصب كردند چند روز برين برآمد لطف طبعش را بديدند وحسن

تَدْبیرْ رَه بَپِسَنْنِیَه اَزُونْ مَرْتَبَه تَرَقی هٰاکَرْدَه وَبَگَتَه مَرْتَبَه بَرَسِبَه وَهَمْچَنینْ سَتٰارَهٔ سَعٰادَتِ وِءِ دَرْ تَرَقی بِیَه تٰا بٰاوْجِ اَرٰادَتْ بَرَسِیَه وَمَقَرَّبِ حَضُورِ سَلْطُونْ بَیَّه کَتَ مَنْشی وَبَزَرْکُونِ پیشْ اَمینْ بَیَّه وَنِ سَلاٰمَتی حٰالْرَه شٰادی هٰاکَرْدَمَه وَبُوْتَمَه * اَزْ دَوَسَّه کٰارْ اَنْدیشَه نَکَنْ وَدَلْ شِکَسْتَه نَدٰارْ * کِه اُوءِ چِشْمَهٔ حَیْوُونْ تٰاریکی دَرِیْمْ هَسَّه * اَزْ گَرْدَشِ رُوزکٰارْ اَخْمْ هٰاکَرْدْ نَنَشینْ * کِه صَبرْ تَلْخْ هَسَّه اَمَّا شیرِینَ حٰاصَلْ دٰارْنَه * دَرُونْ مَدَّتْ مَرَه بٰاجَمْعی یٰارُونْ مَکَّهٔ سَفَرْ اِتَّفٰاقْ دَکَتَه چُونْ مَکَّهٔ زِیٰارَتِ جٰا دَگَرَسَّمَه دَءِ مَنْزِلْ پیشْ بٰازْ بِیَمُوءِ وَنِه ظٰاهَرِ حٰالْ رَه بَدیمَه پَریشُونْ وَزِنْدَگی دَرْویشُونْ بُوْتَمَه حٰالْ چِطْرِیَه بُوْتَه اَنْطَریکِه تَه بُوْتی طٰایِفَهٔ حَسَدْ بُورْدَنَه

تدبیرش به پسندیدند کارش از آن درگذشت وبمرتبه برتر از آن متمکن گشت وهمچنین نجم سعادتش در ترقی بود تا باوج ارادت رسید ومقرب حضرت سلطان شد ومشار الیه بالبنان ومعتمد علیه عند الاعیان بر سلامت حالش شادمانی کردم وگفتم * زکار بسته میندیش ودل شکسته مدار * که آب چشمهٔ حیوان درون تاریکیست * منشین ترش از گردش ایّام که صبر * تلخست ولیکن بر شیرین دارد * در آن مدت مرا باجمع یاران اتفاق سفر مکه افتاد چون از زیارت مکه باز آمدم دو منزلم استقبال کرد ظاهر حالش را دیدم پریشان ودر هیات درویشان گفتم حال چیست گفت چنانکه تو گفتی طایفه حسد بردند

وَبَخِیانَتَمْ نِسْبَتْ هٰاکَرْدَنَه وَپٰادَشٰاهْ کَشْفِ حَقیقَتِ وِءرَه نَفَرْمٰاءَ قَدیمْ یٰارُونْ وَحَمِیَّتْ دٰارَ دُوسْتُونْ حَرْفِ حَقّ بَوُّتَنِ جٰا خٰامُوشْ بَئِینَه وَحَقِّ قَدیمْ صُحْبَتْ رَه یٰادْ بَکَرْدَنَه * بَه صُنْعِ خَدٰا چُونْ کَسی بَنَه بَخُورْدَه * هَمَهٔ عٰالَمْ لِینْگْ رَه وِنَه سَرْ اِهِلَّنَه * اَگَرْ بَوینَنْدْ کِه اِقْبٰالْ وِنِه دَسْتْ رَه بَئیتَه * سَرْ فَرُوزْ اِیٰارْنَنَه دَسْتْ بَرْ سینَه اِهِلَّنَه * فِی الْجُمْلَه بٰاَنْوٰاعِ شَکَنْجَه گِرِفْتٰارْ بَئِیمَه تٰا اینْ هَفْتَهٔ دَلَه کِه مَژْدَهِ سَلاٰمَتیِ حَجٰاجْ بَرْسیَه بَنْدِ گِرُونِ جٰا مَرَه رَهٰا هٰاگَرْدَنَه وَمِه مُلْکِ اِرْثیِ خٰاصْ بَیَّه بَوُّتَمَه اُونْوَقْتْ مِه حَرْفْرَه قَبُولْ نَکَرْدی کِه عَمَلِ پٰادَشٰاهُونْ مِثْلِ دَرْیُوءِ سَفَرْ هَسَّه سُودْمَنْدْ وَخَطَرْنٰاکْ یٰا گَنْجْ گیرْنی یٰا دَرْ تَلاٰطُمْ میرْنی * یٰا زَرْ بَهَرْ دَء دَسْتْ گَنَّه خَواجَه

وبخیانتم منسوب کردند وملك در کشف حقیقت آن استقصا نفرمود ویاران قدیم ودوستان صمیم از کلمهٔ حق خاموش شدند وصحبت دیرینه فراموش کردند * بصنع خدا چون کسی افتاد * همه عالمش پای بر سر نهند * چو بینند کاقبال دستش کرفت * ستایش کنان دست بر بر نهند * فی الجمله بانواع عقوبت کرفتار بودم تا درین هفته که مژده سلامتی حجاج برسید از بند کرانم خلاص کردند وملك موروثم خاص کفتم آن نوبت اشارت من قبول نکردی که عمل پادشاه چون سفر دریاست سودمند وخطرناك یا کنج برکیری یا در تلاطم بمیری * یا زر بهر دو دست کند خواجه

دَرْ گِنارْ * یا موج اَتّا روزْ وَرَه پرتونَّه مَرْدَه دَرْ گِنارْ * مَصْلَحَتْ نَدِیمَه وِیشْتَرْ اَزِینْ وَنِه زَخْمِ دَرِیم رَه بَکْوَأَمْ وَنَمَكْ بَپاشَمْ بَرِینْ دَه بِیتْ اِخْتَصارْ هاگَرْدَمَه وَبَوُتَمَه * نَدونَسّی کِه اَگَرْ پَنْدِ مَرْدَم رَه گوش نَکَنی * لِینْگْ رَه بَنْدِ دَلَه وِینّی * دَفْعَهٔ دِیگَرْ اَگَرْ نِیشِ طاقَتْ نارْنی * اَنْگوسْ رَه گَژْدَمِ سوراخِ دَلَه نَکَنْ *

۴۳ نوشیروونِ وَزِیرونْ دَرْیَكْ کارْ اَزْ خوبیهایِ مَمْلَكَتْ فِكْرْ گَرْدَنَه وَهَرْ یَکی بَقَدْرْ شِ دونائی حَرْفْ زونَه شاهْ نِیزْ فِكْرْ هاگَرْدَه پادَشاهِ رایْرَه بوزَرْجَمْهَرْ قَبولْ هاکَرْدَه وَزِیرونْ پَنْهونی بَوُتَنَه پادَشاهِ فِكْرْ رَه چی زِیادَتی بَرْ تَدْبِیرِ چَنْدِینْ حَکِیمْ بَدِی بَوُتَه اینِ واسِرْ کِه اَنْجومِ کارْ

در کنار * یا موج روزی افکندش مرده بر کنار * مصلحت ندیدم ازین بیش ریش درونش خراشیدن ونمك پاشیدن بدین دو بیت اختصار کردم وکفتم * ندانستی که بینی بند بر پای * چو در کوشت نیامد پند مردم * دکرره کر نداری طاقت نیش * مکن انکشت در سوراخ کژدم *

۴۳ وزرای نوشیروان در مهمی از مصالح مملکت اندیشه میکردند وهر یکی بر وقف دانش خود رای میزد ملك نیز همچنین اندیشه میکرد بزرجمهر را رای ملك اختیار افتاد وزیران در سرّ کفتندش رای ملك را چه مزیت دیدی بر فکر چندین حکیم کفت بموجب آنکه انجام کار

مَعْلُومْ نِيَـه وَرٰاىِ هَمْكَنٰانْ دَرْ مَشِيَّتِ اَللَّه تَعٰالىٰ هَسَّـه كِـه خٰارْ بُوْءِ يٰا بَدْ پَسْ مُوٰافِقَتِ شٰاهِ رٰاىْ سَزٰاوٰارْتَرَه تٰا اَكَرْ خَلٰافِ حَقّْ بِبِيـه وَنِـه مَتٰابِعَتِ وٰاسِرِ وَنِـه عَتٰابْ هٰاكَرْدَنِ جٰا اَيْمَنْ بَمُونِّيمْ * وَرٰاىِ رٰاىِ سَلْطُونْ رٰاىِ جُسْتَنْ * بَخُونِ خُودْ هَسَّه دَسْتْ بَشُسْتَنْ * اَكَرْ خُودْ رُوزْرَه بَؤُءِ شُوْءَ اِينْ * وِنَه بَؤُتَنْ اِينَه مٰاهْ وِپَرْوِينْ *

٢٤٢ دَءِ تٰا اَمِيرْزٰادَه دَرْ مِصْر دَيْنَه اَتَّا عِلْمْ يٰادْ بَيِّتَه وَاتَّاءِ دِيكَرْ مٰالْ جَمْعْ هٰاكَرْدَه اُونَتَّا دٰانٰاءِ دَهَرْ بَيَّه وَاينَتَّا عَزِيزِ مِصْر بَبَّه پَسْ اِينْ دُوْلَتْمَنْدْ حَقٰارَتِ چَشْ عٰالِمْرَه هٰارَشِيَه وَكَتَه مَنْ بَشٰاهِي بَرَسِيمَه وَتَه هَمْچُونْ دَرْ فَقِيرِي بَمُونَسِّي بَؤُتَـه اِيْ بَرٰارْ شَكْرِ نِعْمَتِ خَدٰا بَرْ مَنْ هَسَّه كِـه پِيَغْمْبَرُونِ

معلوم نيست وراى همكنان در مشيت الله تعالى است كه صواب آيد يا خطا پس موافقت راى ملك اوليترست تا اكر خلاف صواب آيد بعلت متابعت او از معاتبت او ايمن باشيم * خلاف راى سلطان راى جستن * بخون خويش باشد دست شستن * اكر خود روز را كويد شبست اين * ببايد كفت اينك ماه وپروين *

٢٤٢ دو اميرزاده در مصر بودند يكى علم آموخت وديكرى مال اندوخت آن علّامهٔ عصر شد واين عزيز مصر كشت پس اين توانكر بچشم حقارت در فقيه نظر كردى وكفتى من بسلطنت رسيدم وتو همچنان در مسكنت بماندى كفت اى برادر شكر نعمت بارى تعالى بر منست كه ميراث پيغبمران

اِرْثْ رَه پِدٰا هٰاکَرْدَمَه یَعْنِی عِلْمْ وَتَه فِرْعَوْنِ مِیرٰاثْ یَعْنِی مَلْكِ مِصْرْ *
مَنْ اُونْ مَلِیجَه هَسَّمَه کِه لِینْكِ جٰا مَرَه مٰالَنَّنَه * نَه گَنْگَلِی هَسَّمَه کِه مِه
نِیشِ جٰا بَنٰالَنْ * کَجٰا خُودْ شَکْرِ اِینْ نِعْمَتْ گَذٰارْمَه * کِه مَرْدَمِ آزٰارِی
زُورْ نَدٰارْمَه *

۴۵ پٰارْسٰا زٰادَهٔ رَه دُوْلَتِ بِی اَنْدٰازَه اَزْ تَرْکَهٔ عَمُوهٰا بَدَسْتْ دَکَتَه
فِسْقُ وفُجُورْ بَنٰا هٰاکَرْدَه وَتَلَفْ هٰاکَرْدَنْ پِیشَه بَنَمٰاءَ فِی الْجَمْلَه هَچِّی نَمُونَسَّه
اَزْ گُنٰاه هٰایِ دِیکَرْ کِه نَکَرْدْ بُوءِ وَمَسْکَرِی کِه نَخَوَرْدْ بُوءِ بٰارِی
بَنَصِیحَتِ وِءِ بُوْتَمَه اِیْ فَرْزَنْدْ دَخْلْ اُوءِ رَوُونْ هَسَّه وَعَیْشْ آسِیوءِ کِرْدُونْ
یَعْنِی خَرْجِ فَرٰاوُونْ اَنَّا گَسْ رَه وَرٰازَنَه کِه دَخْلِ مَعَیَّنْ دٰارِ مَدٰاخِلْ

یافتم یعنی علم وتو میراث فرعون یعنی ملك مصر *
من آن مورم که در پایم بمالند * نه زنبورم که از نیشم
بنالند * کجا خود شکر این نعمت کذارم * که زور مردم
آزاری ندارم *

۴۵ پارسازادهٔ را نعمت بی قیاس از ترکهٔ عمّان بدست افتاد فسق
وفجور آغاز کرد ومبذری پیشه کرفت فی الجمله چیزی نماند از سایر
معاصی ومنکری که نکرد ومسکری که نخورد باری به نصیحتش کفتم
ای فرزند دخل آب روانست وعیش آسیای کردان یعنی خرج فراوان
مسلّم کسی را باشد که دخل معیّن دارد * چو دخلت

کِه نارنی خرج هموار هاکن * کِه ملاّحون سرودی کننه * اگر وارش
بکوهستون نوار * اتّا سال بدله دریو بونه خشک رود * عقل وادب
یاد بییر ولهو ولعب بهل کِه جون دولت توم بونه سختی ونی وپشیمونی
خورنی ریکا نای ونوش لذّت واسر این حرف شِ کوشِ دله نیارده ومه
قولِ جا دوری هاکرده وبوته آسودکیء نقد ره آخرتِ تشویشِ واسر
بشکنین خلافِ رایِ عاقلون هسّه * خداوندونِ کام ونیکبختی * سختی
ترسِ جا چِر سختی ورننه * بور شادی هاکن ای یارِ دل افروز * فردای
غمره نشنه بخوردن امروز * چطری بونه کِه من در صدرِ مروّت
نیشست بوام وعقلِ جوانمردی دوس ومه ذکرِ انعوم عوام دهونِ دله دکته *

نیست خرج آهسته تر کن * که میکویند ملاحان سرودی * اکر باران
بکوهستان نبارد * بسالی دجله کردد خشك رودی * عقل وادب پیش
کیر ولهو ولعب بکذار که چون نعمت سپری شود سختی بری وپشیمان
خوری پسر از لذت نای ونوش این سخن در کوش نیاورد وبر قول
من اعتراض کرد وکفت راحت عاجل را بتشویش محنت آجل منغص کردن
خلاف رای خردمندانست * خداوندان کام ونیك بختی * چرا سختی برند
از بیم سختی * برو شادی کن ای یار دل افروز * غم فردا نشاید
خوردن امروز * فکیف مرا که در صدر مروت نشسته ام وعقد فتوت
بسته وذکر انعام من در افواه عوام افتاده

هَرْکـه عَلَمْ بَیّـه بـه‌بَخْشِشْ وکَرَمْ * بَنْدْ نَشْنَه بِهِلِه بَرْ دَرَمْ * نُومِ نیكْ اَکَرْ سَرِه جا بیرُونْ بُورْدَه * نَبَتُونِی کِـه دَرْدَونِی بَدِیمْ * بَدِیمَه کِه نَصِیحَتْ پَذِیرْ نِیَه وَمِه کَرَمْ دَمْ وَنِه سَرْدْ آهَنْ رَه اَثَرْ نَکَنَّه پَنْدْ رَه تَرْكْ هاکَرْدِمَه وَدِیمْ وَنِه مَصَاحَبَتْ جا دَکاردَنِیمـه بکَـنُجْ هَنِیشْتَمـه وَحَکِیمُونِ قَوْلْرَه کارْ دَوَسَّمَه کِه بُوُتَنَه بَلِّغْ مَا عَلَیْكَ فَاِنْ لَمْ یَقْبَلُوا فَمَا عَلَیْكَ * اَکَرْچِه دُونِی کِه نَشْنُونَّنَه * تَه هَرْچِی پَنْدْ وَنَصِیحَتَ دُونِی هاکِنی * زُودْ بُونَه کِه خِیْرَه سَرْ وِینِی * بَدِء لِینْكْ دَکَتَه بَنْدِ دَلَه * دَسْتْ بَدَسْتْ زَنَّه کِه اَفسُوسْ * نَشْنُوسَّمَه دانَشْمَنْدِ حَدِیثْ * پَسْ اَزْ مَدَّتِی اُونْچَه خِیالْ هاکَرْدِیمَه صُورَتا وَنِه نَکْبَتِی حالْرَه بَدِیمَه کِه پارَه پارَه بَهَمْ دُوتَه

هر که علم شد بسخا وکرم * بند نشاید که نهد بر درم * نام نکویی چو برون شد بکوی * در نتوانی که به بندی بروی * دیدم که نصیحت نمی پذیرد ودم کرم من در آهن سرد او اثر نمیکند ترك مناصحت کردم وروی از مصاحبت او بکردانیدم بکنج سلامت بنشستم وقول حمکا را کار بستم که کفته اند بلغ ما علیك فان لمْ یقبلو فما علیك * کرچه دانی که نشنوند بکو * هر چه میدانی از نصیحت وپند * زود باشد که خیره سر بینی * بدو پای افتاد اندر بند * دست بر دست میزند که دریغ * نشنیدم حدیث دانشمند * پس از مدتی آنچه اندیشه کرده بودم از نکبت حالش بصورت بدیدم که پاره پاره برهم میدوخت

ولقمه لقمه همی جمع گرده مه دل بونه حال بسوته مروت ندیمه در
انطری حالت ونه زخم دریم ره بملامت بخارنم ونمك بپاشم ش دل دله
بوتمه * حریف سفله پایون مستی دله * تنك دستی روزره نونیه *
دار در بهارون ترقی کنه * زمستون البته بیولك مونه *

٢٤٦ موسی پیغمبر ٤ درویشی ره بدیه که برهنه ریك دریم نیشت بیه
بوته ای موسی دعا هاکن تا خدای تعالی مره چیز هادی که از بیطاقتی
بجون برسیمه موسی علیه السلام دعا هاکرده تا حق تعالی وره دستگاه
هداء پس از چند روز که از مناجات دگرسه بدیه کرفتار وخلقی
بسیار ونه دور جمع بینه بوته وره چی حال هسه بوتنه شراب بخورده

ولقمه ولقمه همی اندوخت دلم از ضعیف حالش بهم برآمد مروت ندیدم
در چنین حالت ریش درویش را بملامت خراشیدن ونمك پاشیدن بادل
خود کفتم * حریف سفله در پایان مستی * نیندیشد زروز تنکدستی *
درخت اندر بهاران برفشاند * زمستان لاجرم بی برك ماند *

٢٤٦ موسی پیغمبر علیه السلام درویشی را دید که از برهنکی بریك اندر
نهان شده بود کفت یا موسی دعای بکن تا خدای تعالی مرا کفاف دهد که
از بیطاقتی بجان آمدم موسی علیه السلام دعا کرد تا حق تعالی او را
دستکاهی داد پس از چند روزی که از مناجات باز آمد دیدش کرفتار
وخلقی انبوه برو کرد آمده کفت این را چه حالتست کفتند خمر خورده

وَبَدْ مَسْتِی هٰاکَرْدَه وَاتّٰا رَه بَکُوشْتَه اَسٰا قَصٰاص کَنَّنَه * بٰامِشِی مَسْکِین اَکَرْ پَرْ دٰاشْتِی * تُخْمِ مِیچِکٰارَه دَنْیٰاءِ جٰا بَرْدٰاشْتِی * عٰاجَزْ کِه دَسْتِ قُدْرَتْ پِدٰا هٰاکَنِه * پِرَسّه وعٰاجِزُونْ رَه دَسْتْ رَه دَپِیچْ * اُونْکَسْ کِه نَرَه تَوٰانْگَرْ نَکَنَّه وِء تِه مَصْلَحَتْ رَه تِه جٰا بِهْتَرْ دُونَّه مُوسٰی ع بَحِکْمَتِ جَهُونْ آفَرِینْ اِقْرٰارْ هٰاکَرْدَه وَشِ گُسْتٰاخِی جٰا اِسْتِغْفٰارْ وآیَه وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبٰادِه لَبَغُوا فِی الْاَرْضِ بَرْخوانْدْ * سَفْلَه رَه چِه مَرْتَبَه بَرَسِیَه وَسِیمْ وزَرْ * اَلْبَتَّه سَلّی خوانَه وَنِه سَرْ * اِینْ مَثَلْ نَه آخَرْ اَتّٰا حَکِیمِی بَزُوءْ * مَلِیجَه هَمُونْ بِهْ کِه پَرُو بٰالَ نٰارِ * پِرْ عَسَلْ خَلِ دٰارْنَه * اَمّٰا رِیکٰا کَرْمِی دٰارْنَه *

وعربده کرده ویکی را کشته اکنون قصاص میکنند * کربهٔ مسکین اکر پر داشتی * تخم کنجشك از جهان برداشتی * عاجز باشد که دست قدرت یابد * برخیزد ودست عاجزان بر تابد * آنکس که توانکرت نمیکرداند او مصلحت تو از تو بهتر داند موسی ع بحکمت جهان آفرین اقرار کرد واز تجاسر خوش استغفار وآیت ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض بر خواند * سفله چو جاه آمد وسیم وزرش * سیلی خواهد بضرورت سرش * این مثل آخر نه حکیمی زدست * مور همان به که نباشد پرش * پدر را عسل بسیارست * ولیکن پسر کرمی دارست *

اونکَس کِه تَرَه دولَتمَند نَکَنّه * وِ تِه مَصلَحَت رَه تِه جا
بِهتَر دونّه *

٤٧ اَعرابی رَه بَدِیمَه دَر حَلقَهٔ جَواهَریونِ بَصرَه حَکایَت کَردَه کِه وَقتی دَر
بِیابون راه گَم بَکَردبِیمَه وَاَز خوراکی راه مِه هَمراه هَچّی نَمونَس بِیَه وَدَل
بَه بَمَردَن بِهِشت بِیمَه کِه ناگَهون کِیسَهٔ پِدا هاکَردَمَه مَشت بِیَه مَروارِیدِ
جا هَرگَز اون خَوشحالی وَشادیرَه فَراموش نَکمَه کِه پَنداشتَمَه بَوریشت
گَنّم هَسَّه وَاَی اون نا اُمیدی تَلی کِه مَعلوم هاکَردَمَه کِه مَروارید هَسَّه *
بِیابونِ خَشَك وَرِیكِ رَوونِ دَلَه * تَشناره دَهونِ دَلَه چی دُر چی
صَدَف * بیتوشَه مَرد کِه اَز پا بَکَتَه * وَنه کَمَربَند چی زَر چی خَزَف *

انکس که توانکرت نمی کرداند * او مصلحت تو از تو بهتر
داند *

٤٧ اعرابی را دیدم در حلقه جوهریان بصره حکایت همی کرد که
وقتی در بیابان راه کم کرده بودم واز زاد راه بامن چیزی نمانده
بود ودل بر هلاك نهاده بودم که ناکاه کیسه یافتم پر از مروارید
هرکز آن ذوق وشادی فراموش نکنم که پنداشتم که کندم
بریانست وباز آن تلخی ونا امیدی که معلوم کردم که مرواریدست *
در بیابان خشك وریك روان * تشنه را در دهان چه دُر چه
صدف * مرد بی توشه کافتاد از پای * در کمر بند او چه زر چه خزف *

۴۸ اَتَّا دَرْ صَنْعَتِ گشْتی بَسَرْ بِیمُؤیَه سَیْصَدْ وَشَصْتْ فَنِّ بَزَرْكْ دَرِینْ عِلْمْ دُونَسَّه وَهَرْ رُوزْ بَنْوعی گَشْتی كیتی كُویٰا وَنِه خٰاطَرِ كُوشَه مَقْبُولی اَتّٰاءِ اَزْ شٰاگَرْدُونْ رَه خَواسَّه سیصَدْ وپَنْجٰاهْ وَنه فَنْ وَرَه یٰادْ هَدٰاءَ مَكَرْ اَتَّا فَنْ كه اُونْ رَه بوِء یٰادْ نَدٰاءَ پَسَرْ دَرْ صَنْعَتْ وَقُوَّتْ بَسَرْ بِیمُوءَ وكَسی رَه وَنِه جٰا اَمْكُونِ مَقٰاوَمَتْ نَیَّه تٰا بَعَدّی كه سَلْطُونِ پَلی بوُتَه اَسّٰارَه زِیادَتی كه بَرْ مَنْ هَسَّه وَنِه بَزَرْكی وَتَرْبِیَتِ وٰاسِّرَ وكَرْنَه بَقُوَّتْ وَنِه جٰا كَمْتَرْ نِیمَه وَبَه صَنْعَتْ بٰا وِء بَرٰابَرَمَه مَلَكْ رَه وَنِه بی اَدَبْ پَسَنْدْ نِیمُوءَ وَبَفَرْمٰاءَ كه كَشْتی بَیرَنْ فَرٰاخَ مَكٰانی مَعَیَّنْ هٰاكَرْدَنَه اَرْكُونِ دُولَتْ وَبَزَرْكُونِ حَضْرَتْ

---

۴۸ یكی در صنعت كشتی بسر آمده بود سیصد وشصت بند فاخر درین علم دانستی وهر روز بنوعی كشتی كرفتی مكر كوشه خاطرش با جمال یكی از شاكردان میلی داشت سیصد وپنجاه ونه بندش در آموخت مكر یك بند كه در تعلیم آن دفع انداختی پسر در صنعت وقوت بسر آمد وكسی را با او امكان مقاومت نبودی تا بحدی كه پیش سلطان كفت استاد را فضیلتی كه بر منست از روی بزركی وحق تربیت است والّا بقوّت ازو كمتر نیستم وبصنعت با او برابرم ملك را این ترك ادب ازوی پسندیده نیآمد بفرمود تا مصارعت كنند مقامی متسع معین كردند اركان دولت واعیان حضرت

حاضِرْ بَیْنَه پَسَرْ هَنْتَه مَسْتَ فیلْ دَرْ بِیَمُوءَ بَهَیَّتی کِه اَگَرْ آهَنْ کُوهْ

بی بُو اَزْ جا کَنَسَّه اَسْتادْ بَدُونَسَّه کِه جَوُونْ قَوَّتْ وَری وَنِه جا زِیادْتَرْ

هَسَّه باوُنْ فَنِّ غَریبْ کِه وَنِه جا پَنْهُونْ داشْتَه با وِءِ دَکَتَه جَوُونْ

دَفْعِ وَرَه نَتُونَسَّه اَسْتادْ دَءِ تا دَسْتِ جا اَزْ زَمینْ هَیْتَه وَشِ سَرْ بالا

بَوَرْدَه وَبَنَه بَزُوءَ مَرْدَمُونِ جا صَدا بَلَنْدْ بَیَّه مَلَكْ بَفَرْماءَ تا اَسْتادْرَه خَلْعَتْ

وَنِعْمَتْ هَدانَه وَپَسَرْرَه سَرکُوه وَمَلامَتْ هاگَرْدَه کِه شِ پَرْوَرَنْدَهٔ

جا اِدَّعایِ مَقاوَمَتْ هاگَرْدی وَبَسَرْ نَوَرْدی بَوُّتَه اِیْ خَداوَنْدْ اَسْتادْ

بَزُورْ وَقَوَّتْ مَرَه دَسْتْ پِدا نَکَرْدَه مَگَرْ دَرْ عِلْمِ گَشْتی دَقیقَهٔ بَمُونَسْ

بِیَه مَرَه دَسْتْ پِدا هاگَرْدَه اَسْتادْ بَوُّتَه اَنْطَری رُوزِ واسِرْ نِگاهْ

حاضر شدند پسر چون پیل مست درآمد بصدمتی که اکر کوه آهن

بودی از جای برکندی استاد دانست که جوان ازو بقوت برترست

بدان بند غریب که ازوی نهان داشته بود باوی درآویخت جوان دفع

آن ندانست استاد بدو دست از زمین برداشت وبر بالای سر برد

وبر زمین زد غریو از خلق برخاست ملك فرمود تا استادرا خلعت ونعمت

دادند وپسررا زجر وملامت کرد که باپرورندهٔ خویش دعوی مقاومت

کردی وبسر نبردی کفت ای خداوند استاد بزور وقوّت بر من دست

نیافت بلکه در علم کشتی دقیقه مانده بود که از من دریغ همیداشت

امروز بدان دقیقه برمن دست یافت استاد کفت از بهر چنین روز نکاه

داشْتَمه که حَکیمونْ بوُّتَنه که دُوسْتْره چَنْدُون قُوَّتْ نَدِ که اَگَرْ دَشْمَنی هاکِنه نَتُونِ مَقاوَمَتْ هاکِنه نَشْنُوسّی که چی بوُّتَه اُونیکه شِ پَرْوَرْدهٔ جا جَفا بَدِیـَه * یا وَفا دَکَلْ عالَمِ دلَه دَنی بیـَه * یا مَکَرْ کَس دَرینْ زَمُونَه نَکَرْدَه * کَسْ یادْ نَیْتَه عِلْمِ تیرْ مه جا * که مَرَه عاقِبَتْ نَشُونَه نَکَرْدَه *

۴۹ میسْ زَنی رَه حَکایَتْ کَنَّنَه که اَزْ کَجْ رَوی رُوزْگارْ بَجُونْ بِیمُوبیَه فَراخْ حَلْقی وَتَنْكْ دَسْتی جا فَغُونْ وَشَکایَتْ پِرِ پیش بَوَرْدَه وَمَرَخَّصی بَخواسَّه که سَفَرْ عَزْمْ دارْمَه تا مَکَرْ بَقُوَّتْ بازُو کامْ دامَنی بَدَسْتْ بیارَمْ * فَضْلُ وهَنَرْ ضایِعْ هَسَّه تا نَنْمایَنْ * عُودْرَه تَشِ دلَه بِهِلَنْ مَشْكْ رَه بَمالَنْ *

میداشتم که حکما گفته اند دوسترا چندان قوّت مده که اگر دشمنی کند بتواند مقاومت کرد نشنیدهٔ که چه گفت آنکه از پرورده خود جفا دید * یا وفا خود نبود در عالم * یا مگر کس درین زمانه نکرد * کس نیاموخت علم تیر از من * که مرا عاقبت نشانه نکرد *

۴۹ مشت زنی را حکایت کنند که از دهر مخالف بجان آمده بود واز حلق فراخ ودست تنگی فغان وشکایت پیش پدر برد واجازت خواست که عزم سفر دارم تا مگر بقوّت بازو دامن کامی بکف آرم * فضل وهنر ضایعست تا ننمایند * عود بر آتش نهند ومشك بسایند *

پِرْ بَوُتَه اِیْ پَسَرْ خیَالِ نَشَدَنی رَه شِ سَرِ جَا بِیرُونْ هَاکُنْ وَلِینْکِ قَنَاعَتْ سَلاَمَتیِ دَامَنِ دَلَه بَکَشْ کِه بَزَرْکُونْ بَوُتَنَه دُوْلَتْ نَه بَتَلاَشْ هَاکَرْدَنْ هَسَّه چَارَه کَمْ جوش بَزُوئَنْ * کَسْ نَتُونَّه بَیرِ دُوْلَتِ دَامَنْ بَزُورْ * کُوشَشِ بیفَایِدَه هَسَّه وَسْمَه اَبْرُوِءِ کُورْرَه * اَکَرْ تِه هَرْ سَرِ مِی دَءصَدْ هَنَرْ بَوُوءِ * هَنَرْ بَکَارْ نِنَه اَکَرْ بَخْتْ بَدْ بَوُءِ * چِی کَنَّه زُورْمَنْدِ بَرْ گَشْتَه بَخْتْ * بَخْتِ بَازُو بِهْ کِه بَازُوی سَخْتْ * پَسَرْ بَوُتَه اِیْ پِرْ سَفَرِ فَایِدَه هَا بَسْیَارْ هَسَّه نَزْهَتِ خَاطَرِ جَا وَپِدَا هَاکَرْدَنِ فَایِدَهَا وَبَدِینِ عَجِیبْهَا وَبَشْنُوسَّنِ غَرِیبْهَا وَتَمَاشَاءِ شَهْرْهَا وَمَجَاوَرَتِ دُوسْتُونْ وَتَحْصیلِ جَاهْ وَاَدَبْ وَزِیَادی مَالْ وَمَکْسَبْ وَشَنَاخْتَنِ یَارُونْ وَتَجْرَبَه رُوزْکَارُونْ

پدر کفت ای پسر خیال محال از سر بدر کن وپای قناعت در دامن سلامت کش که بزرکان کفته اند دولت نه بکوشیدنست چاره کم جوشیدنست * کس نتواند کرفت دامن دولت بزور * کوشش بیفایده است وسمه بر ابروی کور * اکر بهر سر مویت هنر دو صد باشد * هنر بکار نیآید چو بخت بد باشد * چه کند زورمند واژون بخت * بازوی بخت به که بازوی سخت * پسر کفت ای پدر فواید سفر بسیار است از نزهت خاطر وجذب فواید ودیدن عجایب وشنیدن غرایب وتفرّج بلدان ومجاورت خلان وتحصیل جاه وادب ومزید مال ومکسب ومعرفت یاران وتجربت روزکاران

اَنْطَرِی کِه رَوَنْدَه کُونِ رٰاهْ بُوَّتَنَه * تٰا بَدَکُونْ وسَرِه نَشِیرْنِی * هَرْکَزْ اِیْ خٰامْ آدَمِی نُونِی * بُورْ دَرْ جَهُونْ تَفَرَّجْ هٰاکَنْ * پِیشْ اَزُونْ رُوزْ کِه جَهُونِ جٰا بُورِی * پِرْ بُوُّتَه اِیْ پَسَرْ سَفَرِ مَنٰافِعْ بَقَرٰارِیکِه بُوُّوتِی خَلِ هَسَّه اَمَّا پَنْجْ طٰایِفَهٔ وٰاسِرْ مَسَلَّمْ هَسَّه اَوَّلْ تٰاجَرُونْ کِه نِعْمَتْ وَمَکْنَتْ وَغَلُومُونْ وَکَنِیزُونِ مَقْبُولْ وَشٰاگَرْدُونِ چٰابَکْ دٰارْنَنَه هَرْ رُوزْ بَه شَهْرِی وَهَرْ شُو بَمَقٰامِی وَهَرْدَمْ بَتَفَرَّجْگٰاهِی نَعِیمِ دَنْیٰاءِ جٰا تَمَتَّعْ وَرْنَنَه * مَنْعِمْ بَکُوهْ وَدَشْتْ وبِیٰابُونْ غَرِیبْ نِیَه * هَرْ جٰا کِه بُورْدَه خِیمَه بَزُوءْ وَخُوءِ جٰا بَسٰاتَه * اُونْرَه کِه بَرْ مَرٰادِ جَهُونْ دَسْتْ رَسْ نِیَه * دَرُونْجَه کِه بَزٰا بَیَّه غَرِیبْ هَسَّه وکَسِی وَرَه نَشْنٰاسَنَه * دَءِیمْ عٰالِمِی کِه شِ شِیرِینْ

چنانکه سالکان طریقت گفته اند * تا بدکان وخانه در گروی * هرگز ای خام آدمی نشوی * برو اندر جهان تفرّج کن * پیش از آن روز کز جهان بروی * پدر گفت ای پسر منافع سفر برین نمط که گفتی بسیارست ولیکن پنج طایفه را مسلّمست اوّل بازرگانی که باوجود نعمت ومکنت غلامان وکنیزکان دلاویز وشاگردان چابك دارد هر روز بشهری وهر شب بمقامی وهر دم بتفرّجگاهی از نعیم دنیا متمتع شود * منعم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست * هرجا که رفت خیمه زد وخوابگاه ساخت * وآنرا که بر مراد جهان نیست دسترس * در زاد وبوم خویش غریبست وناشناخت * دوّم عالمی که بمنطق شیرین

سَخَنْ بَؤِ وَ فَصَاحَتْ قُوَّتْ وَبَلَاغَتْ مَايَهٔ وَاسِرْ هَرْ جَا كِه بُورِ بُوَنِه خِدْمَتْ پَاپِيشْ اِهِلَّنَه وَحُرْمَتْ كُنَّنَه * مَرْدُمِ دَانَاءِ وَجُودْ مِثْلِ زَرِ سُرْخ هَسَّه * هَرْ كَجَه كِه بُورَنْ وَنِه قَدْرْ وقِيمَتْ رَه دُونَّنَه * بَزَرگْزَادهٔ نَادُونِ بَشَهْرِ وَامُونَّه * غَرِيبَ دِيَارِ دَلَه وَرَه هَچِّی نَخْرِيِنَّنَه * سَيمْ مَقْبُولَ دِيمِی كِه صَاحِبْدَلُونْ بَوَنِه آمِيزَشْ مَيْلْ هَاكَنَنْ وَوَنِه صَحْبَتْ رَه غَنِيمَتْ بَشْمَارَنْ وَوَنِه خِدْمَتْرَه مِنَّتْ دَارَنْ كِه بُؤْتَنَه اَتَّا پَرِيكْ خَو شَكْلِي بِهْتَرْ اَزْ خَلِ مَالَ خَارْدِيمْ مَرْهَمِ دَلْهَايِ خَسَّه هَسَّه وَكَلِيدِ دَرْهَاءِ دَوَسْ * شَاهِدْ اُونْجَه كِه بُورِ عِزَّتْ وَحُرْمَتْ وِينَّه * اَگَرْ وَرَه بَقَهْرِ وَنِه پِرْ وْمَارْ شِ جَا دُورْ هَاكَنَنْ * طَاوُسْ پَرَّه قُرْانِ وَرَقْهَايِ دَلَه بَدِيمَه * بَؤْتَمَه

كلام خود وقوّت فصاحت ومايهٔ بلاغت هر جا كه رود بخدمتش اقدام نمايند واكرام كنند * وجود مردم دانا مثال زر طلاست * كه هر كجا كه رود قدر وقيمتش دانند * بزرك زادهٔ نادان بشهر واماند * كه در ديار غريبش بهيچ نستانند * سيوم خوبروی كه درون صاحبدلان بمخالطت او ميل كنند وصحبتش را غنيمت شناسند وخدمتش منّت دانند كه كفته اند اندكی جمال به از بسياری مال روی زيبا مرهم دلهای خسته است وكليد درهای بسته * شاهد آنجا كه رود عزّت وحرمت بينند * ور برانند بقهرش پدر ومادر خويش * پر طاوس در اوراق مصاحف ديدم * كفتم

اِینْ مَنْزَلَتْرَه تِه قَدْرِ جٰا وِیشْتَرْ وِینَّه * بَوُّتَه خٰامُوشْ هَرْ کَسْ کِه مَقْبُولِی دٰارْنَه * هَرْ کَجه لِینْكْ بِهِلِه دَسْتْ نَیِرْنَنَه وَنِه پیشْ * چُونْ پَسَرْ رَه مُوٰافِقَتْ وِدِلْبَرِی بُوءِ * وِءِ کُوهَرْ هَسَّه کِه شِ صَدَفِ دَلِه دَهنِی بُوءِ * دُرِّ یَتِیمْ رَه هَمَه کَسْ مَشْتَرِی بُونَه * چِهٰارَمْ خَوشْ صَدٰائِیکِه بَمَقومْ هٰایِ دٰاوُدِی آبْ رَه اَزْ رَوُنِی بٰازْ بَدٰارِ وَمَرْغ رَه اَزْ پَرْهِیتَنْ بَه سَبَبِ اِینْ کَمٰالْ مَرْدَمُونِ دَلْرَه صَیْدْ هٰاکَنِه وَاَرْبٰابِ مَعْنَی بَوَنه نَدِیمِی رَغْبَتْ بَنِمٰاءَنْ * چَه خَوشْ هَسَّه صَدٰاءِ نَرمْ وٰانْدُوه کِینْ * حَرِیفُونِ مَسْتِ صَبُوحِ کُوشِ دَلَه * آوٰازِ خَوشْ خُوبْ رُوْیِ جٰا بِهْتَرْءِ * کِه اُونْ لَذَّتِ تَنْ هَسَّه اِینْ قُوَّتِ رُوحْ * پَنْجَمْ صٰاحَبْ پِیشَه که بٰازُوءِ کُوشَشِ جٰا کَفٰافِی

این منزلت از قدر تو میبینم پیش * کفت خاموش که هر کس که جالی دارد * هر کجا پای نهد دست ندارندش پیش * چون در پسر موافقت ودلبری بود * او کوهرست کو صدفش در میان مباش * دُر یتیم را همه کس مشتری بود * چهارم خوش آوازی که بحنجرهٔ داودی آب از جریان ومرغ از طیران باز دارد پس بوسلیت این فضیلت دل مردمان صید کند وارباب معنی بمنادمت او رغبت نمایند * چه خوش باشد آواز نرم وحزین * بکوش حریفان مست صبوح * به از روی خوبست آواز خوش * که آن حظ نفسست واین قوت روح * پنجم پیشه‌وری که بسعی بازو کفافی

پِدا هاکَنِه کِه وَنِه آبَرو نونِ واسِّرْ بَشَنّی نَوءِ اَنْطَرِیکِه خَرْدمَنْدون
بُوتَنَه * اَکَرْ پینه دوجْ شِ شَهْرِ جا بَغَریبی بورِ * سَختی وَدَشْواری
نَوینّه * اکَرْ پادَشاهِ نیمْروزْ * خَرابی دَلَه دَکَفِ شِ مَلْکِ جا
وَشْنا خَسَنَه * اَنْطَری صِفَتْها کِه بَیونْ هاکَرْدمَه دَرْ سَفَرْ موجَبِ جَمْعیتِ
خاطَرْ هَسَّه وَداعیهٔ خوش عَیْشِ اَمّا اونیکه این چیزْهاءِ جا بی بَهْرَه
هَسَّه بَه خیالِ باطِلْ جَهونِ جا شونَه وَهیچکَس دیکَرْ وَنِه نوم وَنَشون
نَشْنونَه * هَرْ اونیکه فَلَكِ گَرْدَش بَوِنه کینْ پِرَسّاءِ * روزکارْ وَرایِ
مَصْلَحَتْ وِءِ رَهْبَری کَنَّه * اونْ کوتَرْکِه شِ کَلی‌رَه نَوِنَه بَوینَه *
قَضا وَرَه دونْ ودومِ وَرْ وَرْنَه * پَسَرْ بُوتَه اِیْ پِرْ حَکیمونِ قَوْل‌رَه

حاصل کند تا آب روی از بهر نان ریخته نشود چنانکه خردمندان گفته اند * کر بغریبی رود از شهر خویش * سختی ومحنت نبرد پینه دوز * ور بخرابی فتد از مملکت * کرسنه خسپد ملك نیم روز * چنین صفتها که بیان کردم در سفر موجب جمعیت خاطرست وداعیهٔ طیب عیش امّا آنکه ازین جمله بی بهره است بخیال باطل در جهان برود ودیکر کس نام ونشانش نشنود * هر آن که کردش کیتی بکین او بر خاست * بغیر مصلحتش رهبری کند ایّام * کبوتری که دکر آشیان نخواهد دید * قضا همی بردش تا بسوی دانه ودام * پسر کفت ای پدر قول حکمارا

چِطْرِی مُخَالِفَتْ هَاکَنَمْ کِه بُؤْتَنَه رُوزِی اَگَرْ چِه قِسْمَتْ هَسَّه
اَسْبَابِ تَحْصِیلِ وِءِ شَرْطْ هَسَّه وَبَلَا اَگَرْ چِه مُقَدَّرْ هَسَّه اَزْ دَرْهَایْ کِه
دَاخِلْ بُونَه اِحْتِیَاطْ وَاجِبْ * رِزْقْ اَگَرْچِه بِی کَمُونْ رَسْنَه * شَرْطِ عَقْلْ
هَسَّه جُویَا بَیِّنْ اَزْ دَرْهَا * گَرْچِه کَسْ بِی اَجَلْ نُونِه بَمِیرِ * تَه نَشُو
اَژْدَهَاءِ دَهُونِ دِلَه * دَرِینْ صُورَتْ مَنَمَه کِه مَسَّ فِیلِ جَا زَمَّه وَژِیَانْ شِیرِ
جَا پَنْجَه کِیرْمَه مَصْلَحَتْ اُونْ هَسَّه کِه سَفَرْ هَاکَنَمْ کِه زِیَادَه بَرِینْ
بِینَوَایِی رَه طَاقَتْ نَارْمَه * چُونْ مَرْدْ دَرْ بُورْدَه شِ جَا وَمَکَانِ جَا *
دِیگَرْ غَمْ چِه خُورْنَه هَمَه اَفَاقْ وِنِه جَا هَسَّه * شُو هَرْ تَوُونگِرِی بَسَرِه
شُونَه * دَرْوِیشْ هَرْ کَجَه کِه شُو هَاگَرْدَه وِنِه سَرِه هَسَّه * اِینْ رَه

چه کونه مخالفت کنم که کفته اند رزق اکرچه مقسومست باسباب
حصول آن تعلق شرطست وبلا اکرچه مقدرست از ابواب دخول آن
احتراز واجب * رزق هر چند بی کمان برسد * شرط عقلست جستن
از درها * کرچه کس بی اجل نخواهد مرد * تو مرو در دهان اژدها *
درین صورت که منم باپیل دمان بزنم وباشیر ژیان پنجه در
افکنم مصلحت آنست که سفر کنم که ازین پیش طاقت بی نوایی
ندارم * چون مرد در فتاد زجای ومقام خویش * دیکر چه غم
خورد همه آفاق جای اوست * شب هر توانکری بسرای همی برد *
درویش هر کجا که شب آمد سرای اوست * این

بؤته وهمّت بخواسّه وپرره وداع هاکرده وراهی بیّه ودر هنکوم بوردن
بشنوسّنه که کتّه * هنرور که ونه بخت بکام نوء * جایی شونه که
کس ونه نومره ندونّه * تا برسیه اتّا اوء کنار که ونه هیبت جا
سنك سرسنك همی اموء وونه ونك یك فرسنخی شیه * این هبت داشته
که مرغ آبی ونه دله آسوده نیّه * ونه کنار جا کمترین موج آسیو سنك ره
کشیه * جمعی مردمون ره بدیه که هر یك بقراضه کذر سر نیشتنه
وسفر رخت ره دوسّنه جوون ره دست بخشش دوس بیه ثناء زوون ره
بکشاء این که زاری هاکرده یاری نکردنه وبؤتنه * زر که ناری
کسی ره زور نتونی هاکنی * اکر زر داری احتیاج بزور نیه *

بکفت وهمّت خواست وپدررا وداع کرد وروان شد ودر هنکام رفتن
شنیدندش که میکفت * هنرور که بختش نباشد بکام * بجایی رود
کش ندانند نام * تا برسید بکنار آبی که سنك از صلابت او بر
سنك همی آمد وآوازش بفرسنك همی رفت * سهمکین آب که مرغ
آبی درو ایمن نبود * کمترین موج آسیا سنك از کنارش در ربود *
کروهی مردمان دید که هر یك بقراضهٔ در معبر نشسته ورخت سفر
بسته جوانرا دست عطا بسته بود زبان ثنا برکشود چندان که
زاری کرد یاری نکردند وکفتند * بی زر نتوانی که کنی بر کس
زور * ور زر داری بزور محتاج نهٔ *

گَشْتیِ بُونِ بیمروَّتْ وَرَه بَخَنَسَّه وَدَگَرسَّه وَبُوُوتَه * زَرْ نارْنی بَزُور نَتُونّی بُوری دَرْیُوءِ جا * دِه مَرْدْ زُورْ چِچی هَسَّه اَتَّا مَرْدی زَرَه بیارْ * جَوُونْ رَه اَزینْ سَرْزَنَشْ دَلْ بَهَمْ بَرْ بیمُوءِ خواسَّه تَلافی هاکَنِه گَشْتی بُورْدْ بیَه وَنْكْ هَداءِ كه اَكَرْ اینْ جَمَه كه بَپُوشیمَه قانِعْ بُونی مُضایِقَه نیَه گَشْتی بُونْ بَطَمَعْ دَكَتَه گَشْتی رَه وَكارْدَنیَّه * تَنخْواهْ هُوشْمَنْدِ چِشْ رَه دُوجَنَه * وَطَمَعْ مَرْغ وَماهی رَه كیرْدِنَه * اَنَكِه جَوُونْ دَسْتْ بَریشْ وَكَریبُونِ گَشْتی بُونْ بَرَسیَه وَرَه شِ یَلی بَكَشیَه وَبیمُحابا بَنَه بَزُوءَ وَنِه رَفیقْ گَشْتی جا دَرْ بیمُوءِ كه پَشْتیها كَنِه وِءِ هَمْ دَرَشْتی بَدیَه پَشْتْ هاكَرْدَه مَصْلَحَتْ اَنْطَری بَدینَه كه وَنجَه آشْتی

ملاح بی مروّت ازو بخنده برکردید وکفت * زر نداری نتوان رفت بزور از دریا * زور ده مرد چه باشد زر یکت مرد بیآر * جوان را ازین طعنه دل بهم برآمد خواست که ازو انتقام کشد کشتی رفته بود آواز داد که اکر بدین جامه که پوشیده ام قانع شوی دریغ نیست ملاح طمع کرد کشتی را باز کردانید * بدوزد شره دیدهٔ هوشمند * درآرد طمع مرغ وماهی به بند * چند انکه دست جوان بریش وکریبان ملاح رسید اورا بخود درکشید وبی محابا فرو کوفت یارش از کشتی بدر آمد که پشتی کند همچنان درشتی دید پشت بکردانید مصلحت آن دیدند که با او مصالحت

هاکَنَنْ وکَشْتی اَجْرَتْ رَه تَرْكْ بَنْمه‌اَنْ * چه سَخْتی بَوینّی تَحَمُّلْ هاکَنْ *
کِه سَهْلی وِینَّنَه کارْ زارِ دَلَه * مُلایِمَتْ هاکَنْ اونْجَه کِه دَرْشْتی وِینّی *
نَرْمَ اوْشَمْ رَه تِجَ تیغ نورْبِنَّه * بَه شیرینْ زَوونی وَلُطْفی وَخَوشْ *
بَشْنَه کِه فیلی رَه اَتّا می جا بَکَشی * گَذَشْتَهٔ عُذْرِ واسِّرْ بَونِه لینْگْ
دَکَتَه وچَنْدْ خَشَه بَنَفاقْ وَنِه سَرْ وِدیمْ رَه هَدانَه وکَشْتی دَلَه دَرْ بیارْدَنَه
وَراهی بَیْنَه تا بَرَسینَه بَه سَتُونی کِه عِمارَتِ یونانِ جا اوءِ دَلَه اَسّا
بِیَه گَشْتیبونْ بَوُّتَه گَشْتی رَه عَیْبی هَسَّه اَتّا اَزْ شَماها کِه پَرْدِلْ ومَرْدونَه
وَزُورْمَنْدْ تَرْ هَسّی وِنَه اینْ سَتُونِ بالا بُورِ وکَشْتی رَسَنْ رَه بَییرِ
تا دَرَسْتْ هاکَنِمْ جَوونْ بَغُرورِ دَلاوَری کِه دَرْ سَرْ داشْتَه شِ خَصْمِ

کنند وباجرت کشتی مسامحت نمایند * چو پرخاش بینی تحمل بیار *
که سهلی بـه بندد در کارزار * لطافت کن آنجا کـه بینی ستیز *
نبرّد قز نرم را تیغ تیز * بشرین زبانی ولطـف وخوشی * توانی
که پیلی بموبی کشی * بعذر ماضی بقدمش افتادند وبوسه چند
بنفاق بر سر ورویش دادند وبکشتی درآوردند وروان شدند تا
برسیدند بستونی کـه از عمـارت یونان در آب ایستاده بود ملاح
کفت کشتی را خللی هست یکی از شما که دلاورترست ومردانـه‌تر
وزورمندتر باید کـه برین ستون برود وریسمان کشتی بکیرد تا
عمارت کنیم جوان بغرور دلاوری که در سر داشت از خصم

آزْرَدَهٔ دَلِ جٰا اَنْدیشَه نَکَرْدَه وَحَکیمُونِ قَوْلْرَه بِکٰارْ نَورْدَه کِه بوُتَنَه هَرْ کَسِ دَلْرَه کِه بِرَنْجَنّی وَنِه دَمّالْ اَگَرْ صَدْ خٰاری هٰاکَنی پٰاداشِ اَنّا رَنْجِ جٰا آسُودَه نَواشْ کِه پِیکٰانْ زَخْمِ جٰا دَرْانَه اَمّا آزٰارْ دَلِ دَلَه مُونَّه * چِی خَوشْ بوُتَه بِکْتٰاشْ بٰاگَرُوهِ تٰاشْ * چُو دَشْمَنْ بِرَنْجَنّی اِیمَنْ نَواشْ * اِیمَنْ نَواشْ کِه دَلْتَنَکْ بُونِی * کِه تِه دَسْتِ جٰا دَلی بِتَنَکْ بِیِه * دیفٰارِ بٰارُورَه سَنَکْ نَزَنْ * بُونَه دیفٰارِ جٰا سَنَکْ بِیِه * اَنِّ کِه گَشّتی رَسَنْرَه شِ بٰالْ دَپِچَنّیَه وَسَتُونِ سَرْ بُورْدَه گَشْتی بُونْ جَلُورَه وَنِه دَسْتِ جٰا خَلٰاصْ هٰاکَرْدَه وَگَشْتیرَه بَرٰانِیَّه بیچٰارَه دَرُونْجَه حیرُونْ بَمُونَسَّه رُوزی دَه بَلاٰ وَمَحْنَتْ بَدِیَه وَسَخْتی بَکَشِیَه سِیَّومْ رُوزْ خُو وَنِه گَریبُونَّه

دل آزرده نیندیشید وقول حکما را کار نفرمود که کفته اند هر که را رنجی بدل رسانیدی اکر در عقب آن صد راحت برسانی از پاداش آن یك رنج ایمن مباش که پیکان از جراحت بدر آید وآزار در دل بماند * چه خوش کفت بکتاش با خیلتاش * چو دشمن خراشیدی ایمن مباش * مشو ایمن که تنك دل کردی * چو زدستت دلی بتنك آید * سنك بر بارهٔ حصار مزن * که بود کز حصار سنك آید * چندان که مقود کشتی بر ساعد پیچید وبر بالای ستون رفت ملاح زمام از کفش در کسلانید وکشتی براند بیچاره در آنجا حیران بماند روزی دو بلا ومحنت دید وسختی کشید سیوم روز خوابش کریبان

بَیتَه واوِ دَلَه دَکَتَه بعد اَز اَتّا شبانروز بکنار دکته ونه حیاتِ جا
رَمَقی بمونس بیه دارونِ ولگ ره خورده وواشِ ریشه در ایارده تا کمی
قوّت پیدا هاگرده سر در بیابون بهشته وبورده تشنا ووشنا چاهِ
سری برسیه طایفه ره بدیه که وره دور هاگردنه اتّا قوردِ اوره به
بپلی خوردنه جوون بپل ناشته او طلب هاکرده ندانه تعدّی دسّ ره
دراز هاگرده ممکن نیّه چند نفر ره بنه بزوء مردمون غلبه هاگردنه
وبی تحاشی وره بزونه ومجروح هاگردنه * پشّه که خلِ بیّه فیل ره
زنّه * با همه تندی وصلابت که وء هسّه * ملیجه هاره اگر
اتّفاق بوء * شیرِ ژیونره پوست کنّه * حکمِ ضرورتِ جا خسّه ومجروح

کرفت وبآب انداخت بعد از شبانروزی بکنار افتاد از حیاتش
رمقی مانده بود برك درختان خوردن کرفت وبیخ کیاهان بر آوردن
تا اندکی قوّت یافت سر در بیابان نهاد وبرفت تا تشنه وکرسنه
وبی طاقت بر سر چاهی رسید قومی را دید بر او کرد آمده بودند
وشربتی آب بپشیزی می آشامیدند جوان را پشیز نبود آب طلب کرد
ابا کردند دست تعدّی دراز کرد میسر نشد تنی چند را فرو کوفت
مردان غلبه کردند وبی محابا بزدندش ومجروح کردند * پشه چو پر شد
بزنند پیل را * با همه تندی وصلابت که اوست * مورچکان را چو بود
اتفاق * شیر ژیان را بدرانند پوست * بحکم ضرورت خسته ومجروح

کاروونِ عقب دکته وبورده شو بجائی برسینه که دزدونِ جا ترس داشتنه
کاروونِ مردم‌ره بدیه که وشون تن‌ره لرزه دکته ودل ببمردن بهشتنه
بوته اندیشه نارین اتّا که منّمه درین میون پنجاه مرده جواب دِمه
واون جوونون هم یاری گننه مردمونره بونه لاف دل قوی بیّه
وبونه صحبت شادمون بینه وبوء خورد خوراك دستگیری هاکردنه
جوونِ معده تش بالا بیت بیه چند لقمهٔ با اشتها بخورده وچند
نفس او بخورده تا ونه دریم دیو آروم بیته وره خو بورده باختنه
پیر مردی پخته ودنیا بدی کاروونِ دله دیه بوته ای یارون من
شمه بدرقهٔ جا انّ اندیشه دارمه که دزدونِ جا نارمه انطریکه حکایت

درپی کاروان افتاد وبرفت شبانگاه برسیدند بمقامی که از دزدان در
خطر بود کاروانیان را دید لرزه بر اندام افتاده ودل بر هلاك نهاده
گفت اندیشه مدارید که یکی منم درین میان که پنجاه مردرا جواب
دهم ودیگر جوانان هم یاری دهند مردمانرا بلاف او دل قوی شد
وبصحبت او شادمان گشتند وبزاد وآبش دستگیری کردند جوان را
آتش معده بالا گرفته بود لقمهٔ چند از سر اشتها تناول کرد ودمی چند
آب آشامید تا دیو درونش بیارامید وخوابش در ربود وبخفت پیر مردی
پخته وجهان دیده در کاروان بود گفت ای یاران من ازین بدرقهٔ شما
اندیشناکم نه چنان که از دزدان چنان که حکایت

کَنَّنَه کِه اَتَّا عَرَبْ‌رَه اَتَّا تِیکَهٔ پِپِلْ جَمْع بَیْ بِیَه کِه شُو دَزْدُونِ تَرْسِ جا تَنْهارْ
سَرِه دَلَه خُو نَوَرْدَه اَتَّا شِ دُوسْتُونْ‌رَه شِ پِلِی بَوَرْدَه تا تَنْهائی وَحْشَتْ‌رَه
بَوَنِه بَدِیَنْ صَرْفْ هاکَنِه چَنْد شُو وَنِه رَفاقَتی دَلَه دَیَّه اَنَّکِه وَنِه پِپِلْ‌رَه
سَراقْ هاکَرْدَه بَوَرْدَه وَسَفَرْ هاکَرْدَه صُبْحْ کِه بَیَّه عَرَبْ‌رَه بَدِینَه لَخْتْ وَ بَرمَه
کَنُونْ بَوُتَنَه جِی حالَتْ هَسَّه مَگَرْ تِه پِپِلْ‌ها رَه دَزْ بَوَرْدَه بَوُتَه لا وَاللّهْ
بَدْرَقَه بَوَرْدَه * هَرْگِزْ خاطَرْ جَمْع مارِ جا نَنِشْتَمَه * تا بَدُونَسَّمَه اُونْچَه
وَنِه خاصِیَّتْ هَسَّه * دَشْمَنِی کِه بَچَشْمِ دُوسْتْ نِمَنَّه * وَنِه دَنْدُونِ زَخْمْ
بَتَّرْ هَسَّه * چِه دُونَنّی اِیْ یارُونْ کِه اِینْ جَوُونْ هَمْ اَزْ گَرُوهِ دَزْدُونْ
بُوءِ وَبَه عَیّارِی اَمِه مِیُونْ تَعْبِیَه بَیِی بُوءِ تا وَقْتِ فُرْصَتْ شِ یارُونْ‌رَه

کنند که عربی را درمی چند کرد آمده بود شب از تشویش لوریان
در خانه تنها خوابش نبردی یکی را از دوستان بنزد خود برد تا وحشت
تنهای بدیدار او منصرف کرداند شبی چند در صحبت او بود چندانکه
بر درمهاش وقوف یافت ببرد وسفر کرد بامدادان عرب را دیدند عریان
وگریان کفتند حال چیست مکر آن درمهای ترا دزد ببرد کفت لا والله
بدرقه برد * هرکز ایمن زمار نه نشستم * تا بدانستم آنچه خصلت
اوست * زخم دندان دشمنی بترست * که نماید بچشم مردم دوست *
چه دانید ای یاران من کـه این جوان هم از جملهٔ دزدان باشد
وبعیاری در میان ما تعبیه شده تا بوقت فرصت یاران را

خَبَرْ هٰاکَنِه پَسْ مَصْلَحَتْ اَنْطَرِی وِینَّه کِه وَرَه بٰاخَتْ بِهِلِیمْ وَبُورِیم
جَوُونُونْ رَه پِیرِ تَدْبِیرْ خُوشْ بِیَمُوءَ وَمِیسْ زَنِ جٰا تَرْسْ دِلِ دَلَه
بَیْتَنَه وَرَخْتْ هِیْتَنَه وَجَوُونْرَه بٰاخَتْ بِهِشْتَنَه وَقْتِی خَبَرْ بَیَّه کِه آفْتٰابْ
وَنِه شُونِه رَه بَزُوءَ سَرْ بَلَنْدْ هٰاکَرْدَه وَکٰارَوُونْ رَه بُورْدَه بَدِیَه خَلِ چَرْخْ
بَزُوءَ وَرٰاهْ بَجٰائِی نَوَرْدَه تَشْنٰا وَبِینَوٰا دِیمْ بَخٰاکْ وَدَلْ بَهَلٰاکْ بِهِشْتَه
وَگَتَه * اَتّٰا کَسْ دَرَشْتِی گَنَّه غَرِیبُونْ جَا * کِه وِءِ غُرْبَتْ بَسْیٰارْ نَدِی بُوءِ *
اِینْ حَرْفِ دَلَه دَبَّه کِه پٰادَشٰاهْ زٰادَهءِ شِکٰارِ دَمٰالِ بُورْدَه شِ لَشْکَرِ جٰا دُورْ
دَکَتْ بِیَه وَوَنِه سَرِ بٰالٰا اَسَّیْ بِیَه اِینْ حَرْفْ بَشْنُوسَّه وَوَنِه هَیٰاتْرَه
هٰارَشِیَه وَنِه صُورَتِ ظٰاهِرَه پٰاکِیزَه بَدِیَه وَوَنِه حٰالَّه پَرِیشٰانْ بَپَرْسِیَه

خبر کنند پس مصلحت آن میبینم که مر اورا خفته بگذاریم وبرانیم
جوانانرا تدبیر پیر استوار آمد ومهابتی از مشت زن در دل گرفتند
رخت برداشتند وجوانرا خفته بگذاشتند آنگاه خبر یافت که آفتاب
بر کتفش تافت سر برآورد وکاروانرا رفته دید بسی بگردید وراه
بجایی نبرد تشنه وبی نوا روی بر خاك ودل بر هلاك نهاده میگفت *
درشتی کند باغریبان کسی * که نابوده باشد بغربت بسی *
او درین سخن بود که پادشاه زاده در پی صیدی از لشکریان دور
افتاده بود وبالای سرش ایستاده این سخن شنید ودر هیاتش نظر کرد
صورت ظاهرش پاکیزه دید وحالش پریشان پرسیدش

که کجه جه اِنی واینجه چطری دکتی قدری ازونچه ونه سر بیموء
وبگذشت بیه ای بوته پادشاه زاده ره بوء رحم بیموء خلعت ونعمت
هداء معتمدی ونه همراه هاگرده تا بش ولایت ای بیموء ونه پر
به ونه بدین شادمون بیه وونه سلامتی ره شکر بوته شو که بیه ازونچه
بونه سر بورد بیه از حالت کشتی وجور کشتیبون وروستایون وغدر
کاروونیون پره گته پر بوته ای پسر وقت بوردن نوتمه که خالی
دستونره دلیری دست دوس هسه وشیری پنجه بشکست * چی خوش
بوته اون مرد تهیدست جنك جو * جوی زر خارتر هسه پنجاه من زور جا *
پسر بوته ای پر هر اینه تا رنج نوری گنج نبری وتا جان خطر

که از کجایی وبدین جایکه چه کونه افتادی برخی از آن چه بر سرش
کذشته بود اعادت کرد ملك زاده را برو رحم آمد خلعت ونعمت داد
ومعتمدی همراه او کرد تا بشهر خویش باز آمد پدرش بدیدن او
شادمان شد وبر سلامت حالش شکر کفت شبانکاه از آن چه بر سر
او رفته بود از حالت کشتی وجور ملاح وروستاییان وغدر کاروانیان
باپدر میکفت پدر کفت ای پسر نکفتمت در وقت رفتن که تهی
دستانرا دست دلیری بسته است وپنجه شیری شکسته * چه خوش
کفت آن تهیدست سلحشور * جوی زر بهتر از پنجاه من زور * پسر
کفت ای پدر هر آینه تا رنج نبری کنج برنداری وتا جان در خطر

دَلَه نِهِلِی دُشْمَنْ رَه غَلَبَه نَکَنّی وَتا تَخْمْ نَپاشی خَرْمَنْ نَئِّرْنی نوینّی
کِه بَانْدَكْ مایَه رَنْجی کِه بَوَرْدَمَه چَنّ گَنْجْ بِیارْدَمَه وَنیشْ کِه بَخَورْدَمَه
چَنِّ مایَه حاصِلْ هاکَرْدَمَه * اَکَرْچِه رُوزی جا زِیادْتَرْ نَشْنَه بَخَوَرْدَنْ *
دَرْ طَلَبْ کاهِلی نوِنَه هاگَرْدَنْ * غَوّاصْ اَکَرْ اَنْدیشَه هاگِنِه نَهَنْكِ
دَهُونِ جا * هَرْکَزْ نَکَنِه دَرِّ گَرُونْمایَه بَه چَنْكْ * آسْیو سَنْكِ پائِنی
تَکُونْ نَئِّرْنَه اَمّا تَحَمُّلِ سَنْگینَ بارْ رَه گَنَّه * چی بَخَورِه شیرِ دَرَنّْدَه
کِه غارِ بَنِ دَلَه دَکَتَه * دَکَتَه قُوشْ رَه چِه قُوَّتْ هَسَّه * اَکَرْ تَه
سَرِه دَلَه شِکارْ خوانی هاگِنی * تِه دَسْتْ ولینْگْ وَنِه وَنّ واری
بُوءِ * پِرْ بَوُتَه اِی پَسَرْ اینْدَفَه فَلَكْ تَرَه یاری هاگَرْدَه

ننهی بر دشمن ظفر نیابی وتا دانه پریشان نکنی خرمن برنداری
نبینی که باندك مایه رنجی که بردم چه مایه کنج آوردم ونیش که
خوردم چه مایه نوش حاصل کردم * کرچه بیرون زرزق نتوان
خورد * در طلب کاهلی نشاید کرد * غواص کر اندیشه کند کام
نهنك * هرکز نکند درّ کرانمایه بچنك * آسیا سنك زیرین متحرك
نیست لاجرم تحمّل بار کران میکند * چه خورد شیر شرزه درین
غار * باز افتاده را چه قوت بود * کر تو در خانه صید خواهی
کرد * دست وپایت چو عنکبوت بود * پدر کفت ای پسر درین
نوبت فلك ترا یاوری کرد

وَبَخْتْ رٰاهْنَمٰائِی تٰا تِه کَلْ تَلی جٰا وَتَلی لِینْکِ جٰا دَرْ بِیمُوءَ وَاَتّٰا دُولَتْدٰارْ تَرَه بَرَسِیَّه وَتَرَه بَبَخْشِیَه وَرَحْمْ هٰاکَرْدَه وَتِه بَشْکَسَّه حٰالَتْ رَه شِ لَطْفِ جٰا دَرَسْ هٰاکَرْدَه اِینْتَرِی تَفٰاقْ رَتْ هٰاگَرْدِی بُونَه وَرَتْ هٰاگَرْدِی کٰارَه حَکْمْ بَنْشَنَه هٰاکَرْدَنْ * شَکٰارْچِی هَرْدَفَه شَکٰارْ نَکَنَّه * بُونَه کِه اَتّٰا دَفَه وَرَه پَلَنْکْ اَشْکَنَّه * اِنْطَرِیکِه پٰارْسِ جٰا اَتّٰا پٰادَهْشٰاه قِمَتْ دٰارَه نَکَنِینْ شِ اَنْکَشْتَرِ سَرْ سَوٰارْ هٰاکَرْدْ دٰاشْتَه بٰاچِنْتٰا شِ خٰاصُّون جٰا گَشْتْ هٰاکَرْدَنِ وٰاسِرْ شِیرٰازْ مَصَلّٰی وٰاسِرْ بِیرُونْ بُورْدَه وَبَفَرْمٰاءَ که اَنْکَشْتَرْرَه بَعَضَدِ گَنْبَدِ دِیمْ دَمٰاسَنَّنْ هَرْ گَسْ تِیرْرَه اَنْکُشْتَرِ حَلْقَهٔ جٰا بَگْذَرَنِّیَه خٰاتَمْ وَنِه بُوءِ اَزْ قَضٰا چِهٰارِ صَدْ نَفَرْ تِیرٰانْدٰازُونْ وَنِه خِذْمَتْ دِیْنَه

واقبال رهبری تا کلت از خار وخارت از پای بدر آمد وصاحب دولتی بتو رسید وبر تو بخشید وترحم کرد وکسر حال ترا بتفقدی جبر کرد وچنین اتفاق نادر افتاد وبر نادر حکم نتوان کرد * صیّاد نه هر بار شکاری ببرد * افتد که یکی روز پلنکش بدرد * چنان که یکی از ملوك پارس نکین کرانمایه در انکشتری داشت باری بحکم تفرّج باتنی چند از خاصان بمصلای شیراز بیرون رفت وفرمود تا انکشتری را بر کنبد عضد نصب کردند تا هر که تیر از حلقهٔ انکشتری بکذراند خاتم اورا باشد اتفاقا چهار صد حکم انداز که در خدمت او بودند

هَمه دٰاپَرتْونّینَه رَتْ هٰاگَرْدَنَه مَکَرْ اَتَّا وَچه کٰارَمْ سَراَیِ بُوْمِ سَرْ بٰازّی

کَرْدَه وَهَرْ طَرَفْ تیر پَرْتُونّیَه وَنَه تیرْرَه وَاْبَزْوُنـه اَنْکُشْتَرِ حَلْقَهٔ جٰا دَرْ

بَوَرْدَه اَنْکُشْتَرْرَه بَوِه هَدٰانَه وخَلِ اَنْعُومْ هٰاکَرْدَنَه واُونَه پَسَرْ بَعْد اَزین

تیرْ کَمُونْ رَه بَسُوزْنِیَه بُوُتَنَه چه اَنْطَرِی هٰاکَرْدِی بُوُتَه اُونِ وٰاسِرْ که

اَوَّلْ رُونَقْ بَمُونَّه * بُوْنَه کِـه حَکِیمِ دُونٰای دَسْ * هَچّی تَدْبیرْ سٰاخْتَه

نَوّو * وَخْتْ بُوْنَـه کِـه اَتّـا نٰادُوْنَ وَچَه * رَتْ هٰاگَـرْدِی نَشُونَـه رَه

تیرْ بَزَنه *

بیندا ختند جمله خطا کردند مکر کودکی کـه بر بام رباط ببازیچه از

هر طرف تیر انداختی باد صبا تیر اورا از حلقهٔ انکشتری بکذرانید

انکشتری را بوی ارزانی داشتند ونعمت بی قیاس دادندش پسر

بعد ازین تیر وکمان را بسوخت کفتند چرا چنین کردی کفت تا

رونق اولین بر جای بمانـد * کـه بود کز حکیم روشن رای * بر

نیاید درست تدبیری * کاه باشد که کودکی نادان * بغلط بر هدف

زند تیری *

من كلام

امیر پازواری

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى اَنْبِيَائِهِ وَاَوْصِيَائِهِ اَجْمَعِينْ اِلٰى يَوْمِ الدِّينْ اَمَّا بَعْدْ اين كِتَابِي هَسَّه مُسَمّٰى بِكَنز الاَسْرارِ مَازَنْدَرانِي كه سَرگُذِشت شيخْ الْعَجَمْ واَشعارِ وِءِ واَشعارِ شاعِرُونِ ديگرِءِ دَرْ بَرْ دارْنَ كه اقلّ عباد بَرْنْهارْدْ دارْنْ شِه سَعىِ اِهْتمامِ جا تَأليفْ هَكَرْدَه * وچگونگى سَرگُذِشتِ شيخْ الْعَجَمِ مازَنْدَرانِي كِه اَميرِ پازَوارِي بُوءِ اَنْطَرِيكه مَشْهُورْ هَسَّه مَرْدِي بِيَه دِهَاتِي وَعَوَامْ * وَعَلَى

اما بعد اين كتابيست مسمّى بكنز الاسرار مازندرانى مشتمل بر چگونگى حالات شيخ العجم واشعار او وساير شعراست كه بسعى واهتمام اقلّ عباد بَرنهارد دُارن سمت تاليف پذيرفته * وچگونگى حالات شيخ العجم مازندرانى كه امير پازوارى باشد از قراريكه مشهور است باينحو است كه مردى بود دهقانى وعوام * وعلى

الظّاهِرْ اَتِی دِهٰاتِی پِیش نُوکَرِی گَرْدَه اَمّا پَنْهُونِی وَنِه کَلِی شِه اَرْبابِ کیجٰاءِ پیش کِپِرْ هٰاکَرْدْ بیَه وَبٰامیدِ وِصالِ کَل باغ وِء باغَ بُونِی گَرْدَه وکیجٰا هَمْ بارِیکٰا مَیْل داشْتَه انطَارِیکه بوْتَنَه تٰا مَعْشُوقه طَرَفِ جٰا کَشَشْ نَوِء عٰاشِقِ بیچٰارَهٔ کُوشَشْ هیجٰا نَرَسَنَه پَسْ کیجٰا هَرْ رُوزْ شِه رَفیقِ واسِرْ چاشْتْ وَرْدَه البَتَّه خاجَه اُونْ هَسَّه کِه شِه خِدْمَتْکارِ غَمْ رَء بَخَورِء القصه اَتّا رُوزْ اَمیرْ باغ پِه بیرُونْ اَسّایه که اَتّا سَوارِ نقابدار با اَتّا پیادَه وَنِه جَلو بَرَسیَه اَمیرْ چُونْ اُونْ سوارْرَء کَتَه آدَمْ بَنَظَرْ بیارْدَه تَعْظیمْ وَتَکْریمِ شَرْطْ رَء بَجٰا بیارْدَه سَوارْ بَفَرْمٰاءَ کِه اِی اَمیرْ اَمٰا رَء شِه باغِ جَه خَرْبَزَهٔ هٰادِء دَرْ جَوابْ عَرْض هٰاکَرْدَه کِه مِه

الظاهر در نزدیکی از اهل دهقان بعنوان نوکری در قید ولیکن در باطن پای دلش در سلسلهٔ عشق دختر اربابش در بند بوده بامید بوستان وصالش به بوستان کاری مشغول بوده از انجائیکه دختررا نیز میلی بجانب او بود چنانچه کفته اند تاکه از جانب معشوقه نباشد کشش کوشش عاشق بیچاره بجائی نرسد لهذا دختر به بهانه دیدار یار هر روز بر سبیل استمرار خود بجهت یارش نهار میبرد بلی خواجه آنست که باشد غم خدمت کارش القصه تا روزی امیر در بیرون بوستان ایستاده بود که سوار نقابداری بایك پیاده در جلو در رسیدند امیر چون آن سوار را عظیم الشان دید شرط تعظیم وتکریم بجای آورده سوار فرمودند که ای امیر از بوستان خود خربزهٔ بما برسان در جواب عرض کرد که

باغْ اَسٰا دَء وَلْکَهٔ هَنُوزْ گَلْ نکَرْدَه اَی بَفَرْمٰاءَ کِه تُو بٰاغِ دَلَه بُورْ شِه وِینّی کِه اَتَّا خَلِ خَرْبَزَه اُونْ سَرِ بٰاغْ چینْ بَزَءَ کُودْ بَیَّه هَسَّه اَتّٰاءِ اُنهٰا رَء اَمِه واسِّر بِیٰارْ اَگَرْچَه اَمیرْ یقینِ دُونَسَّه کِه خَرْبَزَه دَرْ کٰارْ نیَه اَمّٰا اُونْ بَزَرْگْوارِ اَطٰاعَتِ وَاسّرْ بٰاغِ دَلَه بُورْدَه بَدِیَه کِه وَنِه بٰاغْ خَرَّمْ تَرْ اَزْ بِهِشْتِ بٰاغْ هَسَّه وَخَرْبَزَهٔ فَراوُونْ چینْ بَزَه سَرْ بَسَرْ دَچی هَسَّه تَعَجَّبْ کُنُونْ اَتَّا خَرْبَزَه هَیْتَه اُونْ بَزَرْگْوَارِ خِدْمَتْ بِیارْدَه اُون سَوارْ خَرْبَزَه رَء بَشْکَنّیَه دَء تٰا غَچَلْ رَء بَامیرِ باغبونْ هَداءَ وَاَتّٰا غَچَلْ بَاُون پیٰادَه وَاَتّٰا غَچَلِ دیگَرْ هم اَتّٰا چَپُونْ رَء هَداءَ کِه اُونْجَه گَسْفَنْدْ جَرا داءَ وَاَتّٰا قِسْمَتْ هَمْ شِه بَیْتَه وَراهی بَیَّه وَاَمیرْ اَتّٰا غَچَلْ

جالیز من انیک دو برکه است وهنوز گل نکرده باز فرمودند که ببوستان داخل شو خواهی دید که خربزهٔ بسیار چیده وجمع کرده است یکی از آنهارا بیار امیر اگرچه یقین میدانست که خربزهٔ یافت نمیشود ولیکن من باب اطاعت امر آن بزرگوار داخل جالیز شده دید که بوستان خرم تر از گلستان اِرَم است وخربزهٔ بسیاری چیده در یکی جمع است با حالت تعجّب خربزهٔ بر داشته بخدمت آن بزرگوار آورده آن سوار خربزه را شکسته دو غاش از آنرا بامیر بوستان کار ویکغاش بآن پیاده وغاش دیگر بچوپانی داده که در آنجا گوسفند میچرانید وقسمتی نیز خود برداشته روان شدند اما امیر یکی از آن دو

رَ، بَخَورْدَه وَاَتّايِ ديكَر رَ، شِه يارِ وَرْ بِهِشْتَه اَمّا دَ، دَفْعَه كِه باغِ دَلَه
بُورْدَه باغْ رَ، هَمانْ اَوَّلِ وارِي بَدِيَه در اينْ وَقْتْ وَنِه يارْ وَنِه وَرْ
نَهارْ بيارْدَه اَميرْ زَوُونْ بَشِعْرْ كُويا بَيَّه وَنِه جا گُفْتْ وشَنيدَ بَنا هَكَرْدَه
وآن اَتّا غَچَلْ خَرْبَزَه رَ، كه نَخَورْدْ بِيَه شِه يارْ رَ، هَداءَ كيجا هَم
خَرْبَزَه بَخَورْدَه پِه شِعْرْ بَوْتَنْ بَنا هَكَرْدَه دَرْ گَفْتَكُو گيفيَّتْ رَ، مَعْلُومْ
هَكَرْدَه بوته بَشْناسِي كِه اُون سَوارْ كِي بِيَه وكَجَه بُورْدَه بَوته نا بَوته اُونْ
تِه اِمامْ حَضْرتِ عَلِي ع بِيَه وَنِه عَقَبْ بُورْ بَلْكِه وَنِه پابُوسْ مَشَرَّفْ
بَوْنّي اَميرْ اُون بَزَرْگَوارِ پَشْتِ سَرْ بَتَتَه تا چِپُونِ پيشْ بَرَسِيَه
بَپَرْسِيَه هَچّي سَوارْ بَدِي كِه اينطَرَفْ بُورْدْ بُوِ اُون چِپُون دِيارِي

غاش را خورده وديكر يرا براى معشوقه خود نكاه داشته اما وقتيكه دو باره
داخل بوستان كرديده جاليزرا بصورت اوّل ديده كه درين حين معشوقه
اش براى او چاشت آورده ناطقه امير بشعر كويا شده در مقام تكلم در آمده
وآن يك غاش خربزهٔ كه نكاه داشته بود بمعشوقه خود تسليم نموده دختر نيز
پس از خوردن خربزه شاعر كرديده در مقام سوال وجواب بر آمده كيفيّت
معلوم نمود كفت شناختى كه آن سوار كى بود وبكى رفته كفت نه كفت
آن امام تو على ابن ابو طالب ع بوده از عقبش برو شايد بپابوسش
مشرف شوى پس از پى اين بزركوار دويده تا بچوپان رسيده جوياى
سوار كرديده از دور

وَرَه نَشانْ هَداءً سَوارْ اُونَ کِه دَرَ شُونَ پَسْ اَمیرْ بَتَتَه تا نَزْدیكْ
هاگَرْدَه بَدِیَه کِه سَوار اَتّا رُوخَنَهِ جا بَکْذِشْتَه کِه بَجایِ اُوْ تَش رَوآن
هَسَّه وَوَرَه مَنْعْ کَنَّه کِه نَرُو سُوزَنی اَمیرْ این شِعْرَ بَخُونَسّ کِه * تِه
چِهْرَه بَخُوبی کَلِ آتَشِینَ * مَنْ شُومَّه بَآتَشْ اَکَرْ آتَشْ اینَ * پَسْ رُوخَنَهِ
دَلَه بُورْدَه اَنْطَرِیکه اَز خُودْ بَکْذِشْتَه اُون بَزَرْکَوارْ هَمْ اَسْبِ جلُو رَه
بَکَشِیَه تا بپابُوسِ وِهِ مَشَرَّفْ بَیَّه وَاَزْ بَرَکَتِ وَجُودِ اُونْ بَزَرْکَوارْ
مَعْرِفَتِ دَرْ بَرُوی قَلْبِ وِهِ وابَیَّه وَبَاَسْرارْ بُوتَنْ وَغَیْرِه قِصَّه آغازْ
هَکَرْدَه اما چون وَنه یارِ نُومْ کُهَرْ بیَه اینِ واسِرْ پَسْ اَز آنْکِه بَخِدْمَتِ
یارِ حَقیقیِ خَود بَرَسِیَه شِ یارِ حقیقی رَه نیز بَاینْ نُومْ دَرْ شِعَرهایِ

باو نشان داده که سوار آنشخص است که از دور میرود پس امیر دوید
تا نزدیك نمود دید که سوار از نهری کذشت که بجای آب آتش روانست
واورا منع میکرد که نیا میسوزی امیر مضمون این شعررا بیان نموده که
رخسار یار من چه کل آتشین بود * من میروم باتش اکر آتش این بود *
پس داخل رودخانه آتش کردید چون از خود کذشته بود لهذا آن بزرکوار
عنان کشیده تا بپابوس او مشرف کردیده از برکت وجود آن بزرکوار
در معرفت بروی قلبش باز کشته وباسرار کوئی وغیره قصه آغاز نموده
چون نام معشوقه او کوهر بوده لهذا بعد از شرفیابی حضور معشوق حقیقی
خود بهمین اسم ممسی کشته در اشعار

خَوْدْ اِسْمْ وَرْنَه وَهَمِینِ اِسْمْ رَه شِ دَسْتْ آوِیزْ هَكَرْدَه وَاُونْ چِپُونِ نُومْ هَمْ اَمِیرْ بِیَه وِ، هَمْ كُهَرْ رَ، عَاشِقْ بَیَّه وَاِینْ دَ، تَا اَمِیرْ بَاهَمْ خَلِ كَفْتُكُو كَنَّنَه

خود یار حقیقی خودرا نیز بهمین اسم مینامد واسم آن چوپان نیز امیر بوده او نیز عاشق کوهر کردیده واین دو امیر بشعر باهم بسیار مکالمه میکنند

بسم الله الرّحمٰن الرّحيم

١

اَمِيرْ گُتَه دَشْتِ پٰازَوارْ خَجِيرَه   گَشْتِ پٰازَوارْ رُوْ دَرْ بَهٰارْ خَجِيرَه

بِيرِيشَ رِيکٰايِ زَلْفْ دارْ خَجِيرَه   چِيتِ قَلَمْکٰارِ بُوْتَه دٰارْ خَجِيرَه

٢

مَرَ کَلْ اَمِيرَ کَنَنَه پٰازَوارِ   بَلُوْ دَسْتْ اَيْتْ مَرْزْ کِيرْمَه تِيمَه جٰارِ

هَرْگَزْ نَدِيمَه نَرَه کُوْکُوْکْ وَرْآيَتْ دارِ   شِيْ نَکَرْدَه زَنْ وَچَه گَشْ اَيْتْ دارِ

٣

اَبْرْ نِهِلَّنَه مٰاهَرَه هَلٰالْ بَوِينَمْ   رَقِيبْ نِهِلَّنَه دِيدٰارِ يٰادْ بَوِينَمْ

اِلٰهِي رَقِيبْ تَرَ پٰايِ دار بَوِينَمْ   رُوْ دَرْ قِبْلَه زَوْوَنْ رَه لٰالْ بَوِينَمْ

٤

دَرْيُوْءِ گَنٰارْ بَدِيمَه يَکْ سَتٰارَه   قَنْبَرْ بَجَلُوْ شٰاهِ مَرْدآنْ سَوآرَه

يٰا شٰاهِ مَرْدآنْ هَدِهِ مِه مَدَّعٰارَه   گَشَه بَزَنَمْ قَبْرِ اِمٰامْ رَضٰارَه

٥

نَدُوْمَّه کِه چَلْ بِهْتَرَ يٰا چَلْپِچَهْ   نَدُوْمَّه کُهَرْ بِهْتَرَ يٰا خَدِيجَه

کُهَرْ گَلَ دِيمْ پِيغَمْبَرِ نَتِيجَه   خَدِيجَه خٰانَمْ سَرْخَ گَلِ دَسْتِيچَه

۶

اَنِّه دارَ واَشْ هَدامَه شِه کِلاَدَه　　دارِ چَلَه چُو بَوَرْدَه مِه فَوارَه

اَسَا کِه بُرْدَه شیرْ دَگِفه مِه پَلاَرَه　　خَبَرْ بِیمُوء وَرْکْ بَزُوْ تِه کِلاَرَه

۷

یارِی نَگَرْدِی جَزْرَه مِجا چِه کِیتِی　　چَشْمَکْ بَزُوْمَه لُوشَه رَء کاَزْ باَیِتِی

اِینْ دَپیتْ مَپیتْ کِه تَه مِجا سَرْ کِیتِی　　مَنْ دُونَسَّمَه یارِ دِیگَرْ باَیِتِی

۸

اَمیرِ گَتَه یَکْباری مَنْ جُوونْ بَوُوْ اَمْ　　گَرَه سَنْگْ دَشْتِ باغَبُونْ بَوُوْ اَمْ

تَه مِه لَیْلِی وَمَنْ تِه مَجْنُونْ بَوُوْ اَمْ　　تِه هَرْ دَء وَرِ زَلْفِ قَرْبُونْ بَوُوْ اَمْ

۹

بَلْبَلْ مِیچَکا نَسْرُوْ مَرَ غَمْ دَآرْنَه　　حاجِی صالِحْ بَیکْ بَیتَه مَرَ بَنْدْ دَارْنَه

حاجِی صالِحْ بَیکْ تِه سَرْوْ تِه بَرارِ　　مَرَ سَرْ هَدِه دِیدار بَوِینَمْ یارِه

یارُونْ بَوِینِینْ پیرَه زَناچِی مُوی دارْنَه　　لَشْتْ بَگَرْدَه دِیمْ گَرْدَنْ گَلُونَه دارْنَه

وِنِه سُوْآلِ مِیانْ مَرْکِ نَشُونَه دارْنَه　　لَعْنَتْ بَراُونْ مَرْدْ کِه وَرَ شِه خانَه دارْنَه

۱۰

قالِی سَرْ نِیشْتِی کُوبْ تَرِیرَه یادْ دارْ　　اَمْسالْ سِیرِی پارِ وَشْنِی رَء یادْ دارْ

اَسْبِ زِینْ سَوارِی دُوشِ چِیپِرءَ یادْ دارْ　　چَکْمَه دَپُوشِی لِینْکِ تَلِیرَه یادْ دارْ

۱۱

گَدامْ تِیغ کِه هَرْگَزْ وِه گَنْدْ نَبُونَه　　گَدامْ دَبْنَه کِه اِینْجَنِّی تَمْ نَبُونَه

گَدامْ غَزَقْونَه هَرْگَزْ وِء مَشْتْ نَبُونَه　　گَدامْ راه کِه دِیگَرْ بَرْگَشْتْ نَبُونَه

تیغْ عِزْرائیلَ کِه هَرگِزْ وِه گَنِنْدْ نَبونَه   دَنْیَهٔ آدَمی کِه اینْجِنّی تَمْ نَبونَه
غَزْقونْ قَبْرِسْتانَ کِه هَرگِزْ وِهِ مَشْتْ نَبونَه   راهِ قَبْرِسْتانْ کِه هَرگِزْ بَرگَشْتْ نَبونَه

۱۲

اَمیرْ گِلاهْ اوْ چِه چاپی دارْنَه   اَمیرِ دَتَرْ گَرْدَنْ صَراحی دارْنَه
هَرْ کَسْ کِه اَمیرِ دَتَرْجَه یاری دارْنَه   صَدْ سالِ عُمْرِ دَرازی دارْنَه

۱۳

اَمیرْ گِتَه ماهْرَه غُبارْ بَیِّتَه   فَرَنْگی رَه شاهِ زَنْگِبارْ بَیِّتَه
هِنْدو بِیْمو غافِلَه بارْ بَیِّتَه   زُحَلْ قَمَرِ سَرْخَوشْ قَرارْ بَیِّتَه

۱۴

نَماشونَه سَرْوِ بِیشَه بَیَّه خاموشْ   مَسْتَه بُلْبُل نالَه بِیموِ مِه گوشْ
نامَرْدَ فَلَکْ حَلْقَه دِگَرْدِه مِه گوشْ   وِنَه بَمِرْدَنْ بوردَنْ چهارْ کَسِ دوشْ

۱۵

اَمیرْ گِلاه اَتّا نَفْتَرْوشْ بَدْیِمَه   اَمیرْ وِکَهْرْرَه دوشْ بَدوشْ بَدْیِمَه
وِنَه تو بَزَه زُلْفْ بِیخِ گوشْ بَدْیِمَه   مَنْکِه نَفْتَرْوشْ بِیمَه بِیهوشْ بَیِمَه

۱۶

بَلَنْدْ نَفارْ نیشْتَمَه ایرَوانِ   زَنْگِ چَمَرْ سَرْوَنْکِ سارْبانِ
هَرْ کَسْ مَشْتَلَقْ بیارِ مِه جَوانِ   کَنارْ نَقْرَه کیرْمَه شاهِ مَرْدانِ

۱۷

گِدامْ تَخْتَ کِه مانَنْدِ نیلَکوهَ   گِدامْ شَمْعَ کِه شَبْ تا صَباحی سوءَ
گِدامْ مَسْتَه کِه دایَمْ وِه گَفْتِگوءَ   گِدامْ حَرْفَ کِه مَرْدِمِ آبْروءَ

تَخْتْ آسَمانَ کِه مانَنْدِ نیلْکُوهَ   شَمْعْ سَتارَه کِه شَبْ تا صَباحِ سُوءَ
مَسْتْ بَلْبَلَ کِه دایَمْ دَرْ گُفْتَگُوءَ   حَرْفِ خُوشَ کِه مَرْدَمِ آبَرُوءَ

١٨

خَجیرَه کیجا مَنْ تِه اَدایِ میرْمَه   تِه چینْ چینْ زَلْفْ لامْ اَلِفْ لایِ میرْمَه
تِه گُوشِ گُوشْوارْ حَلْقَه طَلایِ میرْمَه   زَرْگَرْ بَساز مَنْ شِه کیجایِ کیرْمَه

١٩

اَمیرْ گَتَه مَنْ گَهْنَه دَنیرَه گُورْمَه   اینْ گَهْنَه دَنیِ هَرْ کیرَه رَءِ گُورْمَه
سَرْ نَمَدْ کَلاه تَنْ قَتَنیِ رَءِ گُورْمَه   رُوزِ قیامَتْ پَسْ گَرْدَنیِ رَءِ گُورْمَه

٢٠

اَنْجَه کِه بَوِیِ هَرَسْ مَنْ بَپامَه   دارانْ اَنِّ جَعا بَزُو کِه مَنْ بَجامَه
دَسْتْمالْ دَسْتْ اَیتْ اَصْلِی رَه شِه وَرامَه   بَرْمَه بَرْمَه شِه دَلْ رَه قَرارْ هَدامَه

٢١

اَمیرْ گَتَه کِه دایِمْ وَنِه جَنْگْ نُوءِ شِه جَنْگْ   سیصَدْ یَساوَلْ اَیِه سَمْنانْ سَمَنْ
چِطْرِی سُوتَه دَلْ گَرْ سَنْگْ بُوءِ سَنْگْ   مَسْتْ چَشْ زیلْ زیلْ دوسْ اِنَه مَنِ جَنْگْ

٢٢

اَمیرْ گَتَه دارِ بَلَنْدِی اَسّامَه مَنْ بَلُوشِه   چِهْرَه نَوِیمَه مَنْ جَمَرْ دارْمَه گُوشِ
هَرْ چَنْدْ تُو آقا بُوئِی سَنْگینَ گُوشْ   نِهِلْ بَنْدَه رَه تَشْ دَکَفِ بَکُوشِ

٢٣

تَماشْتِرْ سَرْ هَوا زَمینْ بَیَه تَرْ   مَنِ خَرْ رَه بارْ دَکَتَه کَمَرِ دَرْ
کُهَرْ کَلَ دیمْ اَسّیَه دیوارِ وَرْ   دَسْتْ زُوهً قَسَمْ خُورْدَ اَسا تَنِ سَرْ

۲۴

نماشونه سر ویشه ببیه روشن امیر وکهر بوردنه کو بدوشن

شیر ره بورن بازار باهم بروشن زربفت هیرن کهر تن دپوشن

۲۵

وِنه سر جور بورم مر حال دنیه وِنه سر جر بیم مه یار دنیه

وِنه کلباغ بورم هفت پشت تلیه اتا پیره زال نیشته من غنیمه

۲۶

کهر گل دیم مه گل دیمه کهر ته تن گل باغ گل بیارد نو بر

هرگه که بیامو جان تن گل ور بمو گل امیر دکاشته کهر ور

۲۷

خجیره کیجا وعده نده که امه وعده طلا ونك من ته طلار ویمه

دره وابهل من بی قبا مه جمه مار ناز نیمه گم کسانی نیمه

۲۸

خجیره کیجا جیا جیا شومی کوه کندم بدرو بینج بنشا شومی کوه

اراده بکوه دارمه نشومه بی تو کرسنك دشت بار کیرمه خاطر تو

۲۹

دیروز بشیمه دوست دریچه وآب امروز بشیمه در دوست وه گر بلاب

نامرد رقیب چی وقت ته آداب مر مطلب دوست آره یا ناب

۳۰

امروز چند روز دوست گمان ندارمه وحشی بییمه دین وایمان ندارمه

وِنه شه بیمه بلد ان ندارمه یکبار بوینم دیگر ارمان ندارمه

٣١

مِه نَكْ دَكَتَه شُوانْشاءَ اللّه دَپِرِ وارَشْ   تارِيكْ بَوُ چِيرَه نَوينِه مِه چَشْ
مَنْ چَنْكْ مانِي بُورَمْ دُوستِ مَتَّكا پَشْتْ   دُوستِ گُلَ دِيمْ رَ هادِيمْ دَوتا خوشْ

٣٢

شَشْ دَرَمْ دُونَه وِگَتَرآرَ كُورْنَه   بُورِيتَه آدَمْ وِء دَكَتَه راهْرَ كُورْنَه
گَوسْفَنْدِ لاغَرْ وِء وَرْكارَ كُورْنَه   رَعِيَّتِ گَدا وِء كَدْخدارَ كُورْنَه

٣٣

كِيجا شِه سَرَ وَنْكْ كَنَّه شِه سِپكارَه   رِيكا بَصَحْرا گَنَه مَنْ تِه بَلارَه
اِنْشاءَ اللّه سِيكا مَرْكْ بَكْشَنْ شَمارَه   مَرْدِمِ رِيكا نَوِء مَنْ تِه بَلارَه
نَماشُونَه سَرْ وَكْ بَزُوءَ نَقّارَه   تِيلْ بَخُورْدَه لِينْكِ هَسْتَكا دِيارَه
مَزّيرْ مَرْزَ سَرْ وَنْكْ كَنَّه شِه خَدارَه   يا جانِ اَمارَه بَيرْ يا جانِ اَمِه آقارَه

٣٤

اَوَّلْ كِي بِيَه دَرِ بِهِشْتْ رَ واكَرْدْ   دَوَّيمْ كِي بِيَه بِيمُو مَبارِكْ باكَرْدْ
سَيَّمْ كِي بِيَه وِء خِدْمَتِ خَدا كَرْدْ   چِهارَمْ كِي بِيَه مَطْلَبْ رَ مِه رَوا كَرْدْ
اَوَّلْ مُحَمَّدْ دَرِ بِهِشْتْ رَ واكَرْدْ   دَوَّيمْ جِبْرائِيلْ آمَدْ مَبارِكْ باكَرْدْ
سَيَّمْ حَسَنَيْنْ كِه خِدْمَتِ خَدا كَرْدْ   چِهارَمْ مُرْتَضَى عَلِي حاجَتْ رَ مِه رَوا كَرْدْ

٣٥

دَسْتْ بَزَه مَرَ بَدْآيِي بابَلِ رُو   يا عَلِي گَنِي وَنْكْ كَنِّي جانْ دَرآ رُو
مَرَ بابَلْ وَرِه تَرَ گَلا رُو   شايَدْ بَرَسِيمْ هَرْ دَء سَرِ يَكِي رُو
اَگَرْ گُناهْ مَنِ بُوءِ مِه تَنْ خُورِ هَزارْ چُو   اَگَرْ گُناهْ تِه بُوءِ مُحَمَّدْ عَلِي تَنِ پَشْتْ پَناهْ بُو

۳۶

اَمیرْ گُتَه قَلْیانْ خوارْ هَکَنْ بِمِثْلِ شَکَّرْ   شِه دَلْ رَ بَتُو دِمَّه مَنْ شُومَّه سَفَرْ
گُهَرْ کلَ دیمْ نکَنْ خِیالِ دیگَرْ   صَدْ سالْ اَگَرْ مَنْ تَنِه نُوکَرْ

۳۷

نَدُومَّه چِه چی بَوءِمْ کِه لالْ بَیِّمَه   اَنْگَشْتْ گُلُو بیمَه ذَقالْ بَیِّمَه
اَساکِه مَنْ شِه خوجا بیدارْ بَیِّمَه   بی مَزْدَ مَزّیرْ بَیِّمَه بِقارْ دَیِّمَه

۳۸

اَمَلْ تَشْ اَیرِ نُورْ وگُجورْ بَسُوزِ   لارْجُونْ تَشْ اَیرِ پَلِ پَلُورْ بَسُوزِ
ساری تَشْ اَیرِ تا سَلْمْ تُورْ بَسُوزِ   آدَمِ نانَجیبِ پِرِ کُورْ بَسُوزِ

۳۹

نَماشْتِرَ سَرْ وَرْكْ دَگَتَه صَحْرآرَه   بَوَرْدَه مِه دَلْبَرِ کُوگْزا رَه
تُو غُصَّه نَخُورْ تِه مَسْتَ چِشِ بَلارَه   تِه سَرِکه سَلامَتْ تِه کُوگْزا بِسْیارَه

۴۰

اِلٰهی نَنَه رُو بَکَشِ شَمالَ   اِلٰهی تَنِه نُومْ بَمُونِّ مَنِ قَبالَه
قَبالَه نَویسْ تِه قَلَمِ بَلارَه   زُودْ تَرْ بَنَویسْ مِه دَلْ بَیَّه پارَه

۴۱

نُورُوزِ گُلِ قُلْ اِنَّما نُوئی تُو   بینَشِ هَمَه ذِهْنْ ذَکا نُوئی تُو
اِنَّ اَکْرَمِ یَسْ وطَه نُوئی تُو   صائِمُ النَّهارِ لَیْلْ یَغْشی نُوئی تُو
اَیْقَصْرِ لَدُنّی رَبَّنا نُوئی تُو   اَیْصاحِبْ کَرَمْ جُودْ وسَخا نُوئی تُو
وَالشَّمْسْ تِه چِهْرَه وَالضُّحی نُوئی تُو   قُرْصِ قَمَرْ اِذا تَلا نُوئی تُو

صُحُفِ اِبْراهیمْ تَوریتِ موسی تُوئی تو   اِنْجیلِ عیسی مَطْلَبِ ما تُوئی تو
اَفْلاکِ اَنْجُمْ اَرْضْ سَما تُوئی تو   گَرْ کُفْرْ نَووءِ گِتَه خدا تُوئی تو

۴۲

اَطْلَسْ پوشَ دامَنْ بوشا کَمَرْ تَنْگْ   تِه مَخْمَلْ دیمْ دارْنَه هِزارْ گُلِ رَنْگْ
تِه مِشْکینْ زُلْفْ اَگَرْ بیمو مَنِ چَنْگْ   شو سالْ طَلا لالْ وَروجا بُوِ لَنْگْ

۴۳

دَنی رَه وَفا نیَه بَقا نَدارْنَه   مَرگْ حَقَّه باآدَمْ کِه دَوا نَدارْنَه
اَجَلْ اَجَلْ شاهْ گَدا نَدارْنَه   هَرْ کَسْ پِی مالْ شونَه حَیا نَدارْنَه

۴۴

اونْوَقْتْ کِه تونَسْتَمَه نَدونَسْتَمَه   اَسا کِه بَدونَسْتَمَه نَتونَسْتَمَه
شِه نیکْ بَدِ تَمیزْ نَدونَسْتَمَه   دَرو گَرْدَنِ دَرْ خوشْ دَمونَسْتَمَه

۴۵

اَمیرْ گِتَه مَنْ لیلْ نَهارْ بَدیمَه   پَلَنْگْ مَجَشْ دایَمْ شَکارْ دَئیمَه
اَساکِه شِه خوجا بیدارْ بَئیمَه   بیمزْدْ مَزیرْ بیمَه بیغارْ دَئیمَه

۴۶

یَکْ نُکْتَه نَمونَسْتَمَه کِه نَدونَسْتَمَه   یَکْ صَفْحَه نَمونَسْتَمَه کِه نَخونَسْتَمَه
اَنّ کِه کُمیتِ عَقْلْ رَه دونَسْتَمَه   آخِرْ مَنْزِلِ دوسْتْ رَه نَدونَسْتَمَه

۴۷

کُهَرْ گُلْ دیمَهٔ گُلْ دیمَه کُهَرْ   کُهَرْ مَکَّهٔ مِشْکْ مَدینَهٔ دَرْ
تَنِه کَلْباغْ کِه گُلْ بیارْدَه نُووَرْ   کُهَرْ نَوءِ روزِ دَنی بَووءِ آخَرْ

۴۸

کِیجـا تُو خَجِیـرِی خَجِیـرَه تِه تَنْکْ   تُو کَبْکِ مَجَـش دارْنی هَـلالَه رَنْکْ
تَه اَرْچَه کَرْدَنْ رَه شِ دَوَسّتی زَرْ زَنْکْ   رِیکَا بَدَنْبالْ زَنَّه شِه سِینَه رَه سَنْکْ

۴۹

اَمیرْ گَتَه کِه مِه دُوسْتْ خُوشْحالْ یا نا   هُمـانْ اَوَّلِ حُسْـنْ وجَـمالَ یـا نـا
وِء زَمْـزَمْ آسـا آبِ زَلالَ یـا نـا   دَنْدانِ دُرِ دَهُونِ حُقَّـه لالَ یا نـا

۵۰

تِه دَرْ اَرْ نَوِّء بَدْرَ مَنیرْ نا بُـودَه   تِه خُوبی نَوِّء یُوسَفِ خَجِیرْ نا بُودَه
سَتارَه تِنِه نَقْشْ رَه ضَمیرْ نا بُودَه   هَـرْگَـزْ آدَمِ گِل بَخَمیـرْ نـا بُـودَه

۵۱

گَرْ دُوسْتْ شِ دَسْتْ رِء تِه سَرْ بَمالَنی بُو   آنْ هَشْتْ وچَهارْ نَظَری باتُو بَئی بُو
دُوسْتِ عَرَقْ اَرْ دَرْ گِل باغْ بَشی بُو   تَمـامْ گـلَ بـاغْ گِلِ گُلْـو بَنی بُـو

۵۲

دَرْ رَزْمْ رُسْتَمْ تِه بَرْکْ پُوشْ گَشیبُو   سِی حاتَمِ طَی خانَه سَرْ پُوشْ گَشیبُو
حِکْمَتْ چِه لُقْمانِ هَرْ دَء کُوشْ گَشیبُو   جَمْشِیدْ هَمْ تِنِ تَخْتْ رَه بَدُوشْ گَشیبُو

۵۳

دَو چِشْمْ نَرْگِسِ مَسْتْ دَو لُوشَه عُنَّابْ   تِه دیمْ خُورِ دیمْ دَهانْ تِه حُقَّهٔ نابْ
نَدُومَّه تِنِ فَضْـلْ نَدُومَّـه تِه بـابْ   اَنِّه دُومَّـه کِه تِـه وَرْ هَسَّمَه بیتـابْ

۵۴

مَجْنُونْ صِفَتْ گَرْدَسَّمَه هَوایِ شِه دُوسْتْ   دَگَتَمَه شَهْرْ بَشَهْرْ کُوچَه شَیْدایِ شِه دُوسْتْ
بَدیمَه چِهْرَه صَفایِ رُویِ شِه دُوسْتْ   نَدیمَه خُوبیِ کَسْ رَه هَمْتایِ شِه دُوسْتْ

۵۵

وَنوشه رَه کَمّه چپه ته دامن چاک   تو روز بسیو نظر دارنی همیشه بخاک
تو پنجروز عمر دارنی تره چپه باک   هرکس این دنی کمتر بز بسته هسّهء پاک

۵۶

چمن بچمن گل بگل وخال بخالک   گره بگره بند به بند مال بمالک
قمر بقمر رخ برخ وآل بآالک   خطا بخطا خم بخم ودال بدالک
گردن بگردن گش بگش دبال ببالک   صدف بصدف دُر بدُر ولاله بلالک
فزون بفزون مه بمه وسال بسالک   امیر بجفا دم بدم وحال بحالک

۵۷

شومّه محشر روز بدرگاه دادار   زمّه کفن ره چاک عرصات بازار
مه پرستندکی بیه ون آزار   ته نوم ره زبان گیرمه بچاره ناچار

۵۸

آرزو دارمه که باته تن بتن دپیچم   زبون بزبون لب بلب هاکی چم
امیر کته من ته حسن ور بوریجم   ته مشکین کمندره شه گردن دپیچم

۵۹

رخصت هاد که من ته قربون بوأم   نخجیر شکار ته مژگان بوأم
تیر مژه پیش جه نشان بوأم   شیدای شکار ارغوان بوأم

۶۰

شاه ترکستان وروم وفرنگ زمینم   شاه سرحدّ هند وخطاء وچینم
شاه گل باغ ارم گل چینم   سکندر صفت شاه همه زمینم

٦١

اسیر زلف عبیر افشون بوّوم — سیو چشمان ورجه قربون بوّوم
آهوی تنه سنبلستان بوّوم — افتاده تِه چاه کنعان بوّوم

٦٢

سی بار دیمه که شیشهٔ لب ره رها کرد — سی بار دیمه که افتاده رء بپا کرد
سی بار دیمه که توانگر رکدا کرد — فلك چکنن چل چکنن خدا کرد

۱۳

امیر گنه سر دارمه شید آی شه دوست — جان ودل ودین دمّه بهای شه دوست
کس نیه ندار آرزوی شه دوست — بنده جان ودل دمّه برای شه دوست

٦٤

بلبل صفت ار دمّه هوای ته رخ — ندومّه دنی گل رء همتای ته رخ
یوسف زلیخا هر دء گدای ته رخ — من کیمه نکمّه جان رء فدای ته رخ

٦٥

نا بتومّه گسیر گنن دل درد — نا کس پرسنه چیه ته گونه زرد
امیر گنه این غصه مه جم دینه فرد — بافکر وخیال خو گردم بسی درد
شیر دیمه آتش وش در کوه شکار کرد — او دیمه آتش دیمه یکجا گذار کرد
خور دیمه خور دیمه طفل گنار کرد — بلبل بدیمه بشاخ گل بهار کرد
نا بتومّه که ته مهر ره نو کرد — نا بتومّه که فرقت جه خو گرد
ته فرقت مه روشن روز ره شو کرد — ته عشق جه هر میدان برسیمه هو گرد

۶۶

مَجْنُونْ صِفَتْ تِه وَرْ شُو رُوزْ کَشَمْ دَادْ — دَلْ دَکَتَه دُومْ رَءِ نَکَنّی هَرْگِزْ یَادْ
اَمِه سَرْوُکَارْ دَلْ رَه بَسَاتِی فُولَادْ — اَمَانْ تِه سَنْگْدَلِ جَا دَادْ وِبیدَادْ

۶۷

میرَاتْ مَنِه مِهْرُ وَوَفَا وَرزِی اَنْ — تِه عَادَتْ مِه جَانْ رَه جَفَا شَنّی اَنْ
مِه پیشَه تِه غَمْزَه وَنَازْ کَشی اَنْ — تِه شیوَه مِه دَلْ رَه بَرَاجَنّی اَنْ

۶۸

اَمیرْ گَنَه تِه چِشْمْ نَرْگَسْ یَا جَادْ — تِه بَرْفَه کِه هَرْ مَاهِ هَلَالْ بُوءِ مَادْ
مِه سُوتَه دَلِ دَنِی رَه هَاکَنْ تُو شَادْ — چِی بُونَه کِه هَادِئ مَنِ دَلِ دَادْ

۶۹

اَمیرْ گَنَه مِه دَلْ رَه بُوردِی بَازْ آرْ — بَا اینْ دُوسْتی مِه سُوتَه دَلْ رَه نَیَازَارْ
هَسْمَه مَجْنُونْ تُو لَیْلی مَنْ تِه خَرِیدَارْ — اَمْرُوزْ کَمَّه مَنْ سُودَا کِه تُو دَارَنی بَازَارْ
مِه جَانْ مَنْ تَرَدَارْمَه تُوئی مَرَدَارْ — مَنْ تِه دَلْ نَیَازَارْمَه تُوئی نَیَازَارْ
تُو مِه مِهْرَبَانْ دُوسْتی مَنْ تِه وَفَادَارْ — دَشْمَنْ بَزَنِه سَنْگْ بَسَرْ صُورَتْ بَدِیوَارْ

۷۰

هِزَارْ پَارَه شَهْرْ بُوءِ چِه کِرْمَانْ چِه شیرَازْ — هِزَارْ پَارَه گُهَرْ بُوءِ چِه چَنْگیِ خُوشْ آوَازْ
هِزَارْ تَاجْ وَتَخْتْ بُوءِ هِزَارَانْ مَرْکَبِ تَازْ — نَا اِرْزَنَه گُوهَرْ هَمَه تِه یَکی کَرِشْمَه نَازْ

۷۱

بَسَاتَه تَرَه اُنْ طَورْ کِه وِسَّه صَانِعْ — هَاگِرْدَه بَتِه تَنْ هَمَه چیزْ رَه جَامِعْ
اَمیرْ گَنَه هَرْ کَسْ کِه بَوءِ قَانِعْ — اَسْبَابِ دَنِی وَرَه نَبُونَه مَانِعْ

۷۲

اَمْروزْ نُوورِ گُلْ رَه بَدِیمَه تِه بٰاغْ   شِه مَسْکِینَ دَلِ سَرْدَ چِیمَه سِی دٰاغْ
مَنْ بَلْبَلْ صِفَتْ نٰالَّه تِه گُلِ بٰاغْ   تِه فِرْقَتِ جَه دٰاغْ بَدَلْ دٰارْمَه سَرِ دٰاغْ

۷۳

هِزٰارْ خَمْ بَخَمْ چَمْ بَچَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ   اَژْدَرْ صِفَتْ آتَشْ بَدَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ
سَنْبَلِ بٰاغِ اِرَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ   اَلْقِصَّه هَزٰارْ پیچْ خَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ
مَرْغِ دِل بَچِینِ کَلَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ   سِی هٰارُوتْ بَچٰاهِ ظَلَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ
بٰاصَفْحَهٔ سِیمْ رَقَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ   یٰاقُوتْ صِفَتْ نَسْخَ قَلَمْ دٰارْنَه تِه زَلْفْ

۷۴

هَرْ شَبْ کِه تَنِه عِشْقْ بُونَه مَرَ هَمْ آغُوشْ   مِه دٰادْ بَرَسِه عَرْشِ مَلٰائِکَهِ گُوشْ
مَطْلُوبْ وِنَه اِینْ سَخَنْ رَه هٰاگَنِه گُوشْ   تٰا قِصَّهٔ مَجْنُونْ بَوُءِ فَرٰامُوشْ

۷۵

اَمِیرْ گَنَه مِه سُوتَه دَلِ جَفٰاکَشْ   کٰانِ غَمْ وکٰانِ اَلَمْ ومَکٰانِ آتَشْ
تِه مِهْرَهْ وَرْزِی وِسَّه مَنِ دَلِ تَشْ   تِه غَمْ کِه شَبْ وُرُوزْ دٰارْمَه نٰالَشْ

۷۶

بَخْتِی کِه جَمْشِیدْ دٰاشْتَه اَمِه دَرْ جٰا گَرْدْ   تَخْتِی کِه جَمْشِیدْ دٰاشْتَه اَمِه هَم پٰا گَرْدْ
اَمِیرْ گَنَه تٰا اِینْ رَه دَنِی بَنٰا گَرْدْ   خٰالْ وخَطِ خُوبِی تَنِ تَنْ رَه جٰا گَرْدْ

۷۷

اَمْرُوزْ دَشْتَ سَرْ بَدِیمَه شِه کِیجٰارَه   اَذٰاَل دَوَسَّه دوسٰالَه کُوکْزٰارَه
وِسَّه دَوَنِّ بَنْدَه بِیٰانْ وَرْزٰارَه   نٰالَه بَزَنَمْ دَشْتُ وکُوهْ وصَحْرٰارَه

۷۸

اَمْروزْ بَدِیمَه سَرَّ دَگَرْدَۀ چادَرِ عاجْ   کَلْ بَنْدِی جَمَه دَکَرْدَه شِیَّه وِلاجْ
بَوْنَّه کَجَه شونِی بَنْدَهٔ سَرِ تاجْ   بَوْتَه کِه چه کارْ دارْنی مَنْ شومَّه وِلاجْ

۷۹

اَمِیرْ گَنَه اِی دونِ زَبونِ طامِعْ   جَزْ نومِ خَدا نَشونَه گوشِ سامِعْ
هَرْ کو بَصِفاتِ حَقْ بَیَّه قانِعْ   نورِ حَقْ وَنِه دَلْ رَه هَکَرْدَه لامِعْ

۸۰

نَهْ سالِ خَراجِ تَرْکَسْتانَه تِه خالْ   هَفْتْ سالِ خَراجِ تَرکَستانَه تِه یالْ
آبی کِه خِضَرْ نَخَورْدْ بَیَه بانْ مالْ   اونَه کِه تو دارْنی بَجَناقِهٔ چالْ

۸۱

شاهِ هِنْدْ ومِیرِ زَنْگَبارَه کاکُلْ   تَخْتِ سُلَیْمانْ رَه سَرْ دارَه کاکُلْ
دانا صِفَتْ دایَمْ گَشْتْ گُذارَء کاکُلْ   مِه جانِ دَشْمَنْ تِه زَنّارَه کاکُلْ
کَلْ دَسْتَه تَنِ دِیمْ تَنِ دِیارْ کَلْ   تِه نومْ تَنِ کارْ تَنِ کاروبارْ کَلْ
مَعْجَزْ کِه تو دارْنی هَرْ پَلی هَزارْ کَلْ   بَساتَه خَدا تِه هَمَه کاروبارْ کَلْ

۸۲

مَنْ صَیْدِ تَنِ دامِ پیچونْ بَوَّمْ   اَسِیرِ گیسوی پَرِیشونْ بَوَّمْ
هِنْدوی تَنِ خالِ مِیونْ بَوَّمْ   دِیوانَهٔ خالِ دِلْنَشانْ بَوَّمْ
لَیْلی حَسَنِ واسِّرْ مَجْنونْ بَوَّمْ   دامَنْ گیرِ پاکیزَه دامونْ بَوَّمْ
مَلازِمِ تِه مَلازِمونْ بَوَّمْ   کَمینَه گَدایِ آسْتونْ بَوَّمْ

مَنْ عاشِقِ تِـه بُوءِ دَهُونْ بَوُّوَمْ طوطیِ تِنِـه شَکَّرستان بَـوُّوَمْ
شَیْـدایِ تِنِـه سَرْوِ رَوانْ بَـوُّوَمْ اَزْ گُلْخَنِ تِه آتَشْ بِرُونْ بَوُّوَمْ
مَنْ والِـهِ طـاقِ ابـروانْ بَوُّوَمْ نَثـارِ مَـرْوارِیِ قَلْتُـونْ بَـوُّوَمْ
خاکِ دَرْ دَسْتَـگیرِ دامُـونْ بَـوُّوَمْ کَفَنْ سَرْها بَیتْ تِه وَرْ مَجْنُونْ بَوُّوَمْ

۸۳

یا رَبْ مَنْ تِرَه فَرْخَنْدَه فالْ بَوِینَمْ تِنِـه بَدْ گُورَه شِـه پایمالْ بَوِینَمْ
بَدْ خواهِ تِرَه دَلْ خُونِ مالْ بَوِینَمْ تِرَه صَدْ بیستْ نُورُوزِ سالْ بَوِینَمْ

۸۴

اَمیرْ گِتَـه ماهِ دَهْ چِهارَه تِه دِیمْ بی غَنْچَـه گُلْ اَوّلِ بَهارَه تِه دِیمْ
یا مَحْمَلْ یا شَمْسِ نَهـارَه تِـه دِیمْ یا یُوسُفِ مِصْرِی یادْگارَه تِـه دِیمْ

۸۵

اَنجامْ کِه جَمْشیدْ مِی بَخُورْدْ بُو یَکی دَمْ اَزآنْ جامْ تِنِه خُوبی نَبُو هیچی کَمْ
نگینِ سُلَیْمانی جـاهِ شـاهِ جَـمْ اَیْ جَمْ صِفَتْ تِه دُولَتْ نَبُو هیچی کَمْ

۸۶

زَمُونَـه بَتُـو هَرْگَـزْ نَبُوءِ خاکَـمْ پَشْتْ بَه پَشْتْ شاهی بَرَسی بَآدَمْ
هَرْ گَسْ تِنِه خِدْمَتْ رِءِ گَجْ هُوگَشِ دَمْ سِـپِرِی بَدَرْیا اُو نَخِرِ یَکِـی دَمْ

۸۷

یا رَبْ بَوِینَمْ دُولَتْ رَه مَنْ بَتِه کامْ تِه رَوشَنْ رُوزْ هَرْگَزْ نَوُوءِ رَنْگِ شامْ
تُو شـاهِ خُوبانی وَخَجیـرَه تِـه نامْ هَمیشَـه فَلَکْ چَرْخْ بَزَنِ بَتِـه کامْ

۸۸

تاکه صُبحِ صادِق بدَمِ یکی دَم   تاکه زِندَگی دارنه نژادِ آدَم
تا گِردِشِ چرخُ وفَلَك بُوِ بعالَم   تِه عِشق بمَنِ دَل نبُوِه هیچی کَم
اُنکَس کِه خمیر هاکَردَه خاکِ آدَم   مِه خاك رَه بتِه خاك بکوتنی باهَم
تِه عِشق رَه بمِه دَل هاکردَه وِ درهَم   آسان نیَه مِه جان رَه کِه هاکنَن کَم
دایم شاد مِجی هرگز نوُ تَر غَم   فَلَك بگِردِ گاوِ گِردُون بتِه چِم
تِه دَشمَن ذلیل بُووِ دَ عالَم   تِنه دُوست فزُون بُوِ نبُوِ هیچی کَم

۸۹

هَر صَباح کِه خور در بیِه ماتَه بتِه دیم   تِه زلفَ عرصاتُ و رُوزِ قیامَت تِه دیم
شیرُ وشکَرُ قند ونَباتَ تِه دیم   اَمیر گنَه سی سَر صَلَوات تِه دیم

۹۰

اَمیر گنَه این شَهرَه چه کار بَسازَم   ناگَردَه چِلُ چارَّه ناچار بساَزم
کاهی بدَریا گه بکَنار بَسازَم   اَلقِصَّه بجورِ رُوزگار بَسازَم
کاهی سَرِ زلف گه بزنّار بَسازَم   کاهی سَر خوش گه بخمار بَسازَم
کاهی بگُل وگه بگُلزار بَسازَم   کاهی برَقیب گه بنِگار بَسازَم

۱۹

آشُفتَه آن مُویِ اَفشُون بوُوَم   مَن بلبَلِ رُخسارِ گلگُون بوُوَم
مَن عاشِقِ تِه قدّومیُون بوُوَم   قَربُونِ کَمَند کیسوان بوُوَم

٩٢

بهار در آمو عالم بوئه روشن بکوه وصحرا لاله رنگارنگ روشن
عابدون زنّار هیرن سبحه فروشن زاهدون تقوی بیک جرعه بنوشن

٩٣

انصورت گر آن که صورتها کشین قلم از دست بگته تا ته صورت بدین
انجاجیون که ته خنه بدین ته چهره ندی سخت سرگردان بین
ختاء وختن تا هندستون پائین تا دشت قبچاق سرحد مدائین
سی آرمون مه دل اوّلا این دوست گش بوینم سر ببالین

٩٤

تو خجیره دوستیء خجیره ته خو تن دء چش گوشه نرگس پیان بو
مه دء چش ره او بورد بوء دل بونه که مر نظر گنی تو
الهی تره شاه مردان بیار بو ته همدم وته یاور هشت وجهار بو
ته جا هم بهشت گذار بو حوض کوثر شربت تره گوار بو
تا که گردش نیلوفری بپا بو ته دل خرّم خوان گرم بجا بو
دشمن زرد وزار ومحن دل ته بجا بو دولت واقبال ته همیشه جا بجا بو
ته دولت در یا رب همیشه وابو تاج خسروی یا رب تنه گلا بو
ته دشمن جامه مدام قبا بو ته تخت فلك در همه دم درجا بو
ته دیم والشّمس یا نور هل اتی بو عیسی مریم زنده بته دعا بو
سر وملك وجان هرسه تن فدا بو دهن کوثره یا چشمه جانفزا بو

۹۵

ته دولت خور آسا بشهر تا بندوء   هزار کو درز آسا بته در بندوء

تخت کامه رونی بتو پایندوء   ته دشمن اسیر غم تا زندوء

فرس که تنه شب رونه تا زندوء   هم آور تن رستمه تا زندوء

سی حاتم بخوان گرم شرمندوء   مردی هکن که جوینده یا بندوء

۹۶

امیر گنه مه دلبر بسان حوره   تن سوسن قد سور گلاله نوره

مره بدی دوست گره نزن ابروره   گره بمیان گی خوش ماه نوره

بالا تره دیم شمس سوآل سهیله   چشم مست ابرو قوس گلاله لیله

ته برفه گمان مره دایم بخیله   جان دارمه فدا کمه تره چه میله

۹۷

ته عشق که عالم ره هکرده آگاه   ته عشق که صنعون ره بورده ازراه

ته عشق که یوسف ره بدآ تك چاه   ته عشق که مجنون ره دینگو راه براه

۹۸

آنحال که خدا ته چهر ره بساته   عشق قمر زهره تره نواته

حوری وپری جمله تن گواته   خدا هچی ته چهره دریغ نساته

دوست لو یکی قند ویکی نباته   چاه زمزم یا چشمه حیاته

ایزد که تنه دیم گل باغ بساته   حوری وپری همه به تن در ماته

٩٩

يا رَبْ صَدْ هَزارْ عِيدْ واِقْبالْ وشاهى بَخْتْ دَولَتْ نُصْرَتْ پادَشاهى
كام دِلْ گنى جنان كِه تَه ميخواهى صَدْ بيستْ سالْ بوءِ تِه عُمْرْ اِلهى
دَكَفِ دَشْمَنِ جانْ رَه مَرْكِ تَباهى حَسودْ گَرِفْتارْ بو مِحْنَتِ سَپاهى
تا شامْ گَرْدِشِ چِلْ بكامْ تَه بو اِلهى تِه دَولَتْ جهانْگيرَمْ اَزْ ماهْ بماهى

١٠٠

فَرِشْتَه خوبى جانِ حورى سَرِشْتى بِهِشْتى مِه جانْ تو مِه كَنِشْتى
مَن مِهْرَه شِه دَلْ بَنَه روزْ چِه كِشْتى اَفْسوسْ خورْمَه كِه اَسا مَرَ بِهِشْتى
زَلْفْ رَه چيَه كِه شِه كوشِ بَنْ بِهِشْتى خوبى هَكَرْدى مِه دَسْتِ جا بِهِشْتى
اَسا كِه مَرَه شِه گَلَ باغْ بِهِشْتى يَقينْ دومَّه كِه يارِ پاكَ سَرِشْتى

١٠١

روى قَمَرْ دورِ اَفْلاكِ كيتى بورْدَ زَمَسْتانْ واءْ گَلاكِ كيتى
بَهارْ دَرْ بِمو سَبْزَه بَخاكِ كيتى مَسْتَ بَلْبَلْ وكوكْ چَكاكِ كيتى
زَرْگَرْ گَنَه كِه زَهْرْ تَرْياكَ كيتى اَخَرْ كيَه كِه نيَه هَلاكِ كيتى
هَرْكَسْ هَكَرْدَه اَخَرْ اِدراكِ كيتى شِه دَل بَخداَ وَتَّه نَه ناكِ كيتى

١٠٢

اَميرْ گَنَه دوسْتَكانْ نَباتَ لو تِه يا سَرْ چَشْمَهٔ آبِ حَياتَ لو تِه
خَدا شَرْبَتِ جامْرَه دَپاتَ لو تِه هَرْكَسْ دَرْدِ دِل دارْنَه نَجاتَ لو تِه

۱۰۳

تِه دَولَتْ تِه سَعادَتِ صَراحی　　تِه مَی پیالَه ریجَنْ سی سَرْ بَشاهی
تِه دَولَتْ آن بُو اَنِّ دَرْیایِ ماهی　　شاهی هَکَنْ کِه شاهْ بَتُو دارنَه شاهی

۱۰۴

تیرَنْگْ بَدیمَه کِه ویشهٔ نیشتْبیَه　　بُوتَمَه تیرَنْگْ تِه مَدَّعا چِه چیَه
مِه دیمْ سَرْخَ مِه گَرْدَنْ حَلی تَتیَه　　هَرْکَسْ عاشِقْ بُو دُونَّه مِه دَرْدْ چِه چیَه

۱۰۵

بَهارْ دَرْ آمُو شَکُوفَه بَدیمَه دارْ　　فَلَكْ بَزَمینْ سی سَرْ شَکُوفَهٔ نارْ
بَلْبَلْ بَسَروءِ سَرْ بِپائیری دارْ　　خُوءِ مَزَه رَه آن دُونَّه یارِ مَدارْ

۱۰۶

یا سَرْخَ گُلِ غَنْچهٔ نَو بَهارَه　　یا غالِبَه گُلْ گُلْ وَشَنی بَهارَه
یا مَخْمَلْ کِه دُوشْ دَرَه مِه خُونِ کارَه　　یارُونْ وَچَه رَه بَوینَنْ اِنْجیلَ دارَه

۱۰۷

تا تِه قَلَمِ قُدْرَتْ بَساعِدْ دایی　　حَیرانْ بُو عَطّارْ کِه تِه حِسابْ بَرایی
لُقْمانْ بَکَمالُ دانَشْ تُو اَسْتایی　　بُو عَلی رَه نَدَه دیمَه یادْ بَدایی
بَرازَنْدَهٔ تِه سَرْ دَسْتارِ شاهی　　با تُو دَرْنَنَ آفْتابْ صَباحی

۱۰۸

سَوگَنْدْ خورْمَه دُوسْتْ تِه دَچِشِ سیاهی　　بَرازَنْدَه تِه خُوبی رَه پادَشاهی
دَکَفِ تَنِه نَظَرْ مَرَه اِلٰهی　　اَمیرْ گَنَه کِه یارُونْ هَدینْ گواهی

١٩٠

اَمیرْ گُنَه مِه غُنْچهٔ نوبَهاری   دَپیتَه گُلِ دَلِه مِشْکِ تَتاری
زَنْگی بَگَل سَرْ گُنَّه دآدَه داری   نِهَلّنَه تِه وَرْ گُنَمْ بیقَراری

١١٠

دَءِ جا عِشْرَتْ بُو چَنْگْ وصَدایِ نائی   مَشْرِقْ تا مَغْرِبْ تِه کُوسْ وکَرَّنائی
یا رَبْ غَمْ وداغ هَرْگَزْ تَنِ دَرْنائی   نَزینهِ هَرْ آنکَسْ کِه تِه وَرْ نِیائی

١١١

کَمَنْدِ مِشْکْ وعَنْبَرْ عَرَقْ کَلُوئی   کَمُونْ بَرْفَهٔ مَسْتْ چَشْمونِ خُوبی
کُهَرْ گَلْ دیمْ چِهْرَه هَمَه تَرْ بُوئی   جانْ وسَرْ ومالْ هَرْسَه کَمَه کَروئی

١١٢

یا رَبْ بَخوری تُو آبِ زِنْدَگانی   یا خِضَرْ پیانْ تُو بَدَنی بَمانی
سَه چیزْ نَبُوءِ هَرْگَزْ تَرَ زِیانی   یکی عُمْرْ ویکی دَوْلَتْ یکی جَوانی
اَمیرْ صِفَتَه کُویا کِه بَسْ زَبانی   آنزُورْ کِه تُو دآرْنی رَسْتَمِ دَسْتانی
اَرْمونْ دَل هَسَّه دَشْمَنْ بَتِه جَوانی   تاجْ وتَخْتْ وهَمْ دَوْلَتْ بَتُو اَرْزانی

١١٣

سی داغْ بَمَنِ دَلْ دَرَه تِه اَبْرُوی   عَجَبْ ویمَّه کِه داغْ بَدِلْ مَه بَرُوی
وَشْکُو رَنْگْ بَرَنْگْ دیمَه کَنارَه رُوی   سَرْوَنْکْ هَدا بُو دآرْمَه تِه بارِ بُوی

١١٤

سَرْ بازْمَه تِه عِشْقْ هَرْچَه بَوءِ شِه بُوءِ   اَمیرْ گُنَه هَرْ کَسْ بَدَنی وِءِ دَوءِ
واجَبْ گُنَّه تِه خالْ وخَطِ وَرْ کُوءِ   سَوْگَنْدْ بَه تَنِه تازَه خَطِ ماه نُوءِ

١١٥

ما یون

چندین آفتاب رو زبکرده برف و باران چندین نره شیر دیمه پشت داشته مثل

چندین بی کفن بمردنه مال داران این دنیا اسا همیشه هسه یارون

١١٦

یارون دوستون اند نکنین مونه ونه بمردن بوردن قدیم خونه

دۀ جفت کوه سنگ ونه قبر بشونه زن پرچیمه سر اشنه کی جونه

١١٧

فلک بکرس خونه هکرده پامال کو قارون وکو ونه زر ومال

کو یوسف کو ونه زلیخال کوء ایوب کرم بورد ونه حال

١١٨

ونوشه که در بموء بهار گس بوء سر بو گردن ندار

یار اون که خواطر یار دار گر جان طلب نا نوء بسپار

کوک ره بدیمه سرسه جویبار شاهین ونه ور لب زوء که درار

آن بجار که باز بیم دریو کنار تیرنگ بمنه چنگ بی کنجشک بیار

١١٩

ته بخت دولت بجل پر دماسه ته دولت بکرد بکرد کرد طاس

زحل کمترین بندۀ ته اساس عطارد نویسندۀ ته اجناس

١٢٠

کی دیه ورف سر کلکون آتش بوء وشه آتش وبرف بوء او نبوء

خط ره بنما چهره ته ماه نوء حیرونمه که ریحان به تش چون برویه

عَجَبْ نَوءْ ونَه مِشْكْ بَخَطا كَس كُوءِ　　تِه يٰاسْمِينْ دَلَـكْ رَه هيچْ نَشُوءْ
يٰا تـٰازَه گَـل بٰاغْ رَه وَنُوشَـه رُوءِ　　حَيْرُونْمَه كِه سُنْبُلْ بَه تَشْ چونْ بَرُوءِ

۱۲۱

شٰاهْ نيشْتَه شَرآبْ خورْنَه بَجٰامِ شٰاهي　　دَء مَرْغَ كَبٰابْ وانْچَنٰانْ كِه خواهي
دَنى پَشْتِ كُوكَرْدَنْ كُوبَپَشْتِ مٰاهي　　زَمـٰانَـه تَنـهِ چَمْ بَگَـرْدِه اِلٰهي

۱۲۲

خَنْدَه خَنْدَه بـٰامَنْ هَكَـرْدَه حَـكٰاتَ　　ذَرَّه ذَرَّه اَلْمٰاسْ مِه دَلِ دَلَه دَپٰاتَ
شُومَّه نَرْد دَچِينَمْ بَتَه شَشْ دَرْكَهٰاتَ　　هَنُوزْ نَچِيمَـه گَنى هَجِـينْ بَپـٰاتَ

۱۲۳

اَميـرْ گَـنَـه مِـه دَرْدِ دَلِ دَوآتَـه　　دُوسْتْ آبْ نَمَكْ دآرْنَه سَرْ تٰا بَپٰانَه
گَدٰامَه طَمَعْ دآرْمَـه دُوسْتِ زَكٰاتَ　　مَسْتَحَقَّمَـه مَنْ دُوسْتْ دَء تٰا حَكٰاتَ

۱۲۴

سَرْرَه بَشَسْتى زَلْفْ كَنَّه كينَـه كينَـه　　سَـرْخَ گَلَ بَوآرَسْتَـه مِيـٰانِ سينَـه
تُو مِه سُورَ دآرِىْ و مَنْ تِه مَمينَـه　　بَرُو دَپيچَـمْ كِـه مَـدَّعـٰا هَمينَـه

۱۲۵

سَرْ رَء بَشَسْتى زَلْفٰانْ رَء غَيشْ بَسٰاتي　　اَلْمٰاسْ دينگُوئى دَلْ رَء خَرآشْ بَسٰاتي
هزآرْ بيگٰانَه رَه شِ وَرْ خويشْ بَسٰاتي　　مِه جٰا بَرَ سى خودرَء دَرْويشْ بَسٰاتي
سيو شَبَه رَء مُونَّنَه تِـه رَء تـا چَـشْ　　گَلِّ مٰازَرُونْ اِرْزَنَه تِـه لَـبِ خَوشْ
مٰاهي نيمَه كِه دُومْ دَكَفَمْ گَنٰارْ گَشْ　　زينْگٰالْ نيمَه كِه مَنْقَلْ بَسُوزِ آتَشْ

١٢٥

مِه دَلْ هَمَه خانـه تِه قُرْبونْ بَوُّوَمْ   تِـه خوآنِ کَرَمْ جَـه سِـرَنونْ بَوُّوَمْ

تِـه وارَنْـكَ جـارِ باغبـانْ بَوُّوَمْ   تَـرْسَمَّـه نَـوينَـمْ وقَـرْبـونْ بَوُّوَمْ

١٢٦

تِـه چِهْـرَه بَخْـوبی گـلِ آتَشینَـه   مَنْ شُومَّه بَآتَشْ اَگَرْ آتَشْ اینَه

دَهَنْ حَلْقَـهٔ میمْ ولَـبْ انگَبینَـه   چَرْخْ وَفَلَـكْ تِـه خَرْمَنِ خوشَـه چینَـه

١٢٧

كُهَرْ رَه خَدا دِيافَرِيَه چُونْ بازْ   مَنْ بَجاهِلی وِنَه بَكَشَمْ كُهَرِ نازْ

كُهَرْ عَسَلْ رَه مُونَّه كِه گَنَنی بازْ   عَسَلْ رَه دَرْمُونْ وَرَنْ كِرْمُونْ بَشیرازْ

١٢٨

كُهَـرْ گـلَ دیمْ مِـه گـلَ دیمْ كُهَرْ   تِـه تَنْ گـلَ باغْ وگـلْ بِیـارِ نُووَرْ

هَرْ كِه بیمُوءَ تِـه گـلَ باغْ گـلِ وَرْ   بَوُّینْ گـلْ اَمیرْ دَكاشْتَه كُهَـرِ وَرْ

١٢٩

بَلْبَلْ بَكَلْ دُورْ وگـلْ به بَلْبَـلْ دُورَه   بَلْبَلْ چِه مَنْ گلْ چِه تَه صاحِبْ نُورَه

دَعا بَرَسَـنْ دُوسْـتِ كَلالَه مُورَه   دِلْ با تُو نَزْدیكَ چِهْرَه اَزْ تُو دُورَه

١٣٠

اَمْرُوزْ سَرِ راهْ بَدِیمَه یَكْ دَرْدانَـه   كَمَنَّـه كَپـلِ پَشْـتْ دَشَنّیَـه شُونَـه

اُنْچِـه كِـه مَنِ عَقْـلْ ومَـنِ كَمانَـه   سَرْخَ كَلَ كِـه چادَرْ دَپیتَـه شُونَـه

١٣١

اَیْجانْ كِه تَرَه مارْ دَوَسَّه گَهوارَه   اَیْجانْ كِه تَنه چَشْ بَدِیَـه دَنْیارَه

اَیْجانْ كِـه تَنِه لَبْ بِیَه شیرَ خوارَه   اَیْجانْ تـا اَسـا كَشَمَّـه تِـه جَفا رَه

۱۳۲

بَیمّه تَنِه باغِ گُلْ رَه بَچینَمْ   بَیمّه تَنِه چَلْ پِلَه رَه دَچینَمْ

بَیمّه تَنِه باریكْ میانْ کَشْ چیرَمْ   بَیمّه تَنِه دَرْ دَکَفَمْ بَمیرَمْ

۱۳۳

سَرْ بَمیرَمْ سَرُونْ وَنِه وَنُوشَه   چَشْمْ بَمیرَمْ مَجیكْ وَنِه سَرْ پُوشَه

زَلْفْ بَمیرَمْ وَشْنِی خالْ وخُوشَه   دَء خَشِ طَمَعْ دارْمَه کَنارْ وکُوشَه

۱۳۴

مَنْ قَلَنْدَرْ وارْ شُومَّه سَرِ دَرْوازَه   دَلیمَ سَرَه مَسْتَ چَشْمِ آوازَه

گَرَمْ هَکَنْ وبَرُو سَرِ دَرْوازَه   شایَدْ خَشْكْ ازْ کَه بیارِ تازَه

۱۳۵

نَماشْتَرَ سَرْ دَیمَه پَلِ میانْ رُو   کیجا زَلیلَه زُوءَ مِه کُوکَزا کُو

تُو مَلْمَلَ چَشْ دارْنِی مِثالِ آهُو   مَنْ مَرْدِ غَرِیبْ جُومَّه تِه کُوکَزا کُو

۱۳۶

آهُورَه دیمَه چَرسَّه لارْ بیابانْ   تَكْ چَرُونْ چَرُونْ چَشْ بَآبَ بارُونْ

بوتمه وَء رَء آهُو مَنَمَه دَرْ اینْ بیابانْ   یارِ بیوَفا دارْمَه نَدارْمَه ارْمُونْ

۱۳۷

سیاهِی سَرْ خَطِّ اَلِفَ تِه زَلْفْ   سِیاهِی شَبْ تاریكْ وتارَء تِه زَلْفْ

هَرْکُوجَه کَذَرْ کَمّه رَفیقَ تِه زَلْفْ   یَکْرُوزْ نَدِینْ صَدْ هِزارْ حیفَ تِه زَلْفْ

۱۳۸

آئینَه بَتِه رُوحَه زَلال نَمِنَه   فَرِشْتَه بَتِه رُو پَرْ وبالْ نَمِنَه

کَچِی کَچِیلَكْ مِه دُوسْتْ چَه حالْ نَمِنَه   یَکْرُوزْ نَدِینْ صَدْ وسِی سالْ نَمِنَه

١٣٩

مَنْ طاقَتِ تِه چِشِ سِیُو نَدارمَه   بالْ رَه تُو نَدِه طاقَتِ تُو نَدارْمَه
عاشِقِی رَه زَرْ وِنَه مَنْ کُو نَدارمَه   تُو زَلْفْ رَه گَلُو شُورْنِی مَنْ اُو نَدارْمَه

١٤٠

هَرْ رُوزْ اُو دامَه وَرِء بَشِه دَسْتْ   گَلْ مَنْ بَنَه رُوزْ دَکاشْتَه شِه دَسْتْ
بُورْدَه ناکَسِ دَسْتْ وِنیامُومِه دَسْتْ   بُورْدَه بَشْکُفِه غُنْچَه بیارِ مِه دَسْتْ

١٤١

پَنْجْ دَه پانْزْدَه وِنَه بَدَآنَمْ چِی بُو   دُونَمْ نَدُونَمْ وِنَه بَدُونَمْ چِی بُو
سِی وسِی وسَه وِنَه بَدُونَمْ چِی بُو   بیسْتْ وبیسْتْ سَه وِنَه بَدانَمْ چِی بُو
پَنْجْ دَه پانْزْدَه وِءِ رُوزَهٔ عَلِی بُو   دُونَمْ نَدُونَمْ وِءِ مَرْگِ آدَمِی بُو
سِی وسِی وسَه وِءِ قَرآنِ نَبی بُو   بیسْتْ وبیسْتْ وسَه وِءِ ساعَتِ دَنی بُو

١٤٢

گَدامْ خُونَ کِه سالِ یَکْبارْ بَرْ پاءَ   گَدامْ سَبْزَه کِه وِءِ سَبْزَه باصَفاءَ
هَرْ کَسْ بَوُتَه اَمیرِ آشَناءَ   گَدامْ دَرَ کِه سالِ یَکْبارْ وِءِ واءَ
خُونِ حُسَینَ سالِ یَکْبارْ بَرْ پاءَ   آنْ سَبْزَه بِهِشْتَه کِه وِءِ باصَفاءَ
جَوابْ رَه گُهَرْ بَوتَه اَمیرِ آشَناءَ   دَرْ خانَهٔ کَعْبَهٔ سالِ یَکْبارْ وِءِ واءَ

١٤٣

گَدامْ گَلَ کِه دَرْ اِنَه بُو نَدِنَه   گَدامْ گَلَ کِه وِءِ هَرْ صَباحْ دَرْ اِنَه
گَدامْ گَلَ کِه بُوِی مُحَمَّدْ دِنَه   گَدامْ گَلَ کِه لَیْلَّ نَثارْ نِمِنَه

كَلْ آفْتَابَ كِه وِء هَرْ صَبَاحِ دَرْ اِنَه   كَلْ مَاهْتَابَ كِه دَرْ اِنَه بُو نَدِنَه
كَلْ نَجْمَ كِه وِء وَلَيْلَ نَثَارْ نَمِنَه   سَرْخَ كَلْ كِه بُوي مُحَمَّدْ دِنَه

١٤٤

وَنَه بَدُونَمْ نَصْفِ دَنْيَا كَجُوءَ   وِنَه بَدُونَمْ كِه غَرْبْ وشَرْقْ چَنْدْ وَجُوءَ
وِنَه بَدُونَمْ هَفْتْ دَرْيَا چَنْدْ تَبُوءَ   دَآنَا كِيَه نَادَآنْ وَنَه بَنْدُوءَ
نَصْفِ دَنْيَا كِه خَانَهٔ كَعْبَه وُءَ   مَشْرِقْ تَا مَغْرِبْ خَالِقِ يَكُو جُوءَ
هَفْتْ دَرْيَاءِ اُوْ يَكْقَطْرُ وِيَكْ تَبُوءَ   دَآنَا خَدَآءَ نَادَآنْ وَنَه بَنْدُوءَ

١٤٥

مُوسَى كُوهِ طُورْ بِهِشْتَه شِه عَصَارَه   هَرْدَمْ مَنَاجَاتْ كَرْدَه وِ شِه خَدَآرَه
يَارُونْ بُوينِينْ صَنْعَتِ بَارْ خَدَآرَه   مَرْيَمْ بِي شُو هَرْبَد آشْنَه وِء عِيسَى رَه

١٤٦

هَزَارْ وِيَكْ اِسْمْ اَوَّلْ دَنْيَا بِيَامُو   اِسْمِ بِهْتَرِينْ رَسُولْ اللّٰهْ بِيَامُو
پَهْلُوِي چَپِ آدَمْ حَوَّآ بِيَامُو   فَاطِمَه بَعَقْلِ مُرْتَضَى بِيَامُو

١٤٧

شَاهَآنْشَاهَ كِه وِء هَمَه سَالْ نَمِنَه   كَاهِي پِيرُو وِء كَاهِي جَوَآنْ نَمِنَه
كَاهِي تَرْكَسْتَانْ تَرْكَ زَبَانْ نَمِنَه   هَمَانْ عَلِي شَاهِ مَرْدَآنْ نَمِنَه

١٤٨

كَدَآمْ وَقْتَ كِه اِسْمِ خَدَآ بِيَامُو   كَدَآمْ وَقْتَ كِه رَسُولْ اللّٰهْ بِيَامُو
كَدَآمْ وَقْتَ كِه قُرْآنْ دَنْيَا بِيَامُو   كَدَآمْ وَقْتَ كِه شِيرِ خَدَآ بِيَامُو

اَوَّلْ بِسْمِ اللهْ اِسْمِ خدا آ بیامو   دَوَّیمْ نَمازِ صُبحْ رَسولُ اللهْ بیامو
لَیْلَةُ الْقَدرْ قُرآنْ دنیا بیامو   غُروبِ آفتابْ شیرِ خدا آ بیامو

۱۴۹

اَمیرْ گِنه تِه عِشقْ هکَردِه مرَ مَستْ   مه جانْ و دِلْ رِه یکبار نیارْنی سَرِدَسْتْ
مَجْنونْ صِفَتْ کَردِمه شیدایِ سَرمَستْ   گُهَر گُلَ دیمْ رِه تا بیارمْ شِه دَستْ

۱۵۰

یا رَبْ کِه تَرَ مَکَّه بوینمْ حاضرْ   اِحرامْ دَوَسْتِه آبِ زَمْزَمْ بَریزمْ تِه سَرْ
حَجَرُ الْاَسْوَدِ سَنْگْ رِه بوینمْ تِه وَرْ   یا رَبْ کِه هَمینْ دولَتْ بوءِ مَیَسَّرْ

۱۵۱

اَمیرْ گِنه تا عالَمْ بَجا قَرارْ بو   تا هَفْتِه و سالْ و ماهْ لَیلْ و نَهارْ بو
تا شَرعِ نَبی نومْ و چَلْ دَرکارْ بو   یا رَبْ پادشاهی بَتِه بَر قَرارْ بو

۱۵۲

چِنْگیزْ شاهْ تِه چِنْگیزْ سازْ گِنه سازْ   نَوازَندِه تِه هَردَمْ بیارِ آوازْ
آنْ نِرزَنه پَنْجْ شَهرْ بَه تَنِه یکی نازْ   هُرمُزْدْ و یَزْدَ هَمَدانْ کِرمونْ و شیرازْ

۱۵۳

تا روزْ و شوءْ و هَفْتِه و مَه مَدارْ بو   تا آدَمی و جِنْ و پَری بِسیارْ بو
تا دِلِ دِنیره هَمه جا نَثارْ بو   تاجْ و تَختْ و دولَتْ بَتِه بَرقَرارْ بو
رَسالَتْ پَناهْ دایمْ تَرَ بیارْ بو   تِه پَشتْ پَناهْ صاحِبِ ذُو الْفَقارْ بو
نوکَرْ کِه جِلو شونه تَره هَزارْ بو   هَمه پَهلَوانْ مانَنْدِ سامْ سَوارْ بو

مَبارِكْ تِه جا عِيدْ تِه جا بَهارْ بو   هَمِيشَه بَشادِي كَشْتِ تو شَكارْ بو
دَشْمَنْ تَنِه تِيرْ بَخَورْدَ جانْ فَكارْ بو   تَنِه قَلَمْ اِيرونْ وتورونْ بَكارْ بو
قَرآشَلْ تَنِه دآيَمْ بَسانِ بادْ بو   تا دَشْمَنِ تَه شَمْشِيرْ زَدَنْ جَه رآدْ بو
تِه هَمْ صَحْبَتْ دَرْ مَجلس هَمَه زهّادْ بو   تا اَمِيرْ بَتِه صُحْبَتْ هَمِيشَه شادْ بوء

١٥٤

اَمِيرْ گَنَه کُهرْ گَل دِيمْ مَنِ پَرِي وَشْ   آرمونْ دآرمَه تِه لورَه دَچِينَمْ شِه خَوشْ
تَـه خَنْجَرْ بَدَسْتِي وخَجِيرْ مَهْوَشْ   مَنْ جانْ رَه نَثارْ کَمَّه بَرو مَنِ گَشْ

١٥٥

فَلاطونْ آسا دَولَتْ تَنِه فَزونْ بو   تِه دوسْتْ دَولَتْ هَمَه روزَه اَفْزونْ بو
فَرَسْ کِه هَزارْ اِرزِ تَرَ بَرانْ بو   شاهِ عَلِي مَدَدْ اَيمَه تَرَ اَفْزونْ بو
يا رَبْ کِه تَنِه دَولَتْ بَکامَرانْ بو   خَدآ ورَسولْ ياوَرْ عَلِي اَفْزونْ بو
تِه کِيسَه زَرْ وسِيمْ وطَلا فَزونْ بو   عَيشْ وزِنْدِکانِي بَتو جاوِدانْ بو

١٥٦

آنْ مَصْحَفِ سَرْ کِه وِء خَطِ غَبارَه   مُحَمَّدِ سَرْ کِه وَنِه نُومْ اِقْرارَه
آنْ عَلِي سَرْ کِه وِء دُلْدُلْ سَوارَه   دَء خَوشْ تَمَنّي دآرمَه نَوِء مَرْ نارَه

١٥٧

تازَه سَرْمَه تِه مَسْتْ چَشْ بَنو گَرْدْ • دَء تازَه نَرگَسْ دِيمَه کَلِ سَرْ خو گَرْدْ
وَنوشَه تَنِه سِيو شَبَه مِشْكَ بو گَرْدْ   عِشْقِ کَمَنْدْ اَچَه کَرْدَنْ رَء پِيچْ وَنو گَرْدْ

۱۵۸

تا ایزد بساته این ستون نو سر همان دم تنه دولت هادر هادر
ایزدت ثنا خوان وجل ته ثناگر ته خواهش بگرد پر چل باخر
امیر گنه مه پاک گلی وجوهر من امیرمه توئی مه ذر وگوهر
ته تن گل باغ وگل بپارده نو ور نه سر وسؤال بدر منیره بو باخر

۱۵۹

دربوء میان بدیمه یک ستاره قنبر بجلو شاه مردان سواره
یا شاه مردان هده مه مدعاره گشه بزنم قبر امام رضاره

۱۶۰

امیر کنه کشت لیته کوه خجیره گشت لیته کوه برنده کوه خجیره
شاه موزی بن وارنک بو خجیره پنج روزه یلاق هر کجه بو خجیره

۱۶۱

امیر گنه کل دارمه گلاب ره کورمه دین محمد دارمه حساب ره کورمه
قرآن مجید دارمه کتاب ره کورمه دو کله قندی دارمه دوشاب ره کورمه

۱۶۲

کهر گنه کل دارنی گلابی ونه دین محمد دارنی حسابی ونه
قرآن مجید دارنی کتابی ونه دو کله قندی دارنی دوشابی ونه

۱۶۳

چند حامجم ته سره دیاری چند بشمارم ته گردن مرواری
انشاء الله بمیرشی وشیمار ویاری تو کته سره حامجی مه دیاری

۱۶۴

مَنْ واَجِبَ اَلْوُجُودِ عَلَّمَ الاَسْمٰا مَه   کُنْتُ کَنْزاءِ کَرِهْ رَه مَنْ بُوشٰامَه
خَمِیرْ گَرْدَهٔ آبِ چِهِلْ صَبٰامَه   اَرْزآنْ مَفَرُوشْ دُرِّ گَرآنْ بَهٰامَه

۱۶۵

تِه چِهْرَه بَخُوبِی وَالشَّمْسِ وَضُحٰیهٰا   وَالْقَمَرْ تِه رُوْ واِذٰا تَلٰیهٰا
وَالنَّهٰارْ تِه چَشْمْ واِذٰا جَلَّیٰهٰا   وَاللَّیْلْ تِه زَلْفْ واِذٰا یَغْشٰیهٰا

۱۶۶
مَشْت

دَء شَشْ مِهْرْ رَء دَکٰاشْتَمَه شِ دَلِ مِیٰانْ   سَه رَء صَحْراءِ سَرِشْتَمَه بٰاسَکِ لَشْتْ
فَرْدَا عَرَصٰاتِ بُونَه قِیٰامَتِ دَشْتْ   سَه رَء هَفْتْ یَقِینْ دُومَّه دَوازْدَه رَء هَشْتْ

۱۶۷

سَه تٰا چِینَّکٰا دَاشْتَمَه خَمِیرُ وخٰارَکْ   اَتَّا رَء کَرْچَکْ بَوَرْدْ اَتَّا رَء شٰالَکْ
اَتَّا بَمُونَسْ وَنْکْ بَکَنِ بَهٰارَکْ   اَنْهَمْ گَتَه بِه گَتَه زَنَّ کَتٰارَکْ

۱۶۸

پَنْجِ دَلَه پٰانْزْدَه رَء بَیْتِی چَنْدْ بَمُونَسْ   کَدآمْ سُورَه کِه یُونَسْ وَرَء نَدُونَسْ
کَدآمْ مٰالَ کِه زَکوآة نَداشْتَه نَه خَمْسْ   سَخَنْ رَء کِی بَوَّة کِی وَنِه سَرْدَرْ مُونَسْ
پَنْجِ دَلَه پٰانْزْدَه بَیْتِی رَء بَمُونَسْ   سُورَهٔ یُوسُفْ بَیَه یُونَسْ وَرَء نَدُونَسْ
مٰالِ قٰارُونَ زَکوآة نَداشْتَه نَه خَمْسْ   سُؤآلْ کُهَرْ هٰا کَرْدْ اَمِیرْ دَرْ مُونَسْ

هزلیّات سایر
شـعـرا

هزلیّات

۱

یارَمْ چو سَرِ کَتِینْ نَشِینَد   اَیکاشْ بَما قَرِینْ نَشِینَد

۲

کِشْتِ کَمَرِ تُو رِشْتَهٔ جانْ   ذُوقْ تَلَمِ تُو آبِ حَیْوانْ

۳

هَرْ دَسْتَه وَلُو کِه تُو بَه بَنْدی   جا دارَدْ اَکَرْ کِه تُو بَخَنْدی

۴

لَلَه کَلِی اَزْ کَرْسِ دِکَر بارْ   شِیرِینیِ خوبِشْ کَرْدَه اِظْهارْ

۵

حَلْوا کَنْدَلَه بَشَصْتْ فَرْسَنْكْ   اَزْ بَهْر تُو مِیزَنَد بَسَرْ سَنْكْ

۶

چُولْ آمَدْ وبُرْدْ چِینَّگارَه   مَهْرْ آمَدْ وزَدْ چَكِ وَكارَه

۷

اَزْ جُسْتِی وجابُکِی چَه زِیکِی   فَرْزَنْدِ رَشِیدِ اُو چَلِیکِی

٨

لِسَكْ بَمِيَانِ بَاگَلِه جَارْ   عَاشِقْ شُدَه بَاگَلِه تَتِيرَه

چَشْمَكْ بزَوْ شَمْعْ پَا پَلِيرَه   بَنُوسْتَه تَشِي تَشِي گَلِيرَه

٩

دَرْ بِيمَوْ اَرْمَبحِی زَسُوراَخْ   بَالَایِ گَتِی نَشِسْتَه کُسْتَاخْ

١٠

عِيدْ آمَدْ ووَقْتِ وَلْوَلِی شُدْ   اَيَّامِ شُكُوفَهٔ هَلِی شُدْ

صَحرا هَمَه پُر زَكُوجَبِی شُدْ   رَوْنَقْ دِهِ پِشَه اَنجَلِی شُدْ

١١

لَرْل وگَلَهُوءُ فِيكْ وافْرا   اَفْرَاخْتَه قَامَتِ دِلْ آرَا

١٢

بَرْ مَنْرِی مَنَا هِزَارْ تَحْسِينْ   گَزْوَیْ شُدَه کَارِ پِشَه رَنْكِينْ

١٣

آيَدْ بَمَشَامْ شَصْتْ فَرْسَنْكْ   بُوِی خُوشِ جَانْفَزَایِ زُولَنْكْ

١٤

كِيرَم كُلِ نَسْتَرَنْ بَبُوِی   بُوِی خُوشِ پَلْهِمْ اَزْ چِه جُوِی

١٥

هَرْ جَایْ كِه كُنْدَسْ وَلِيكَ اسْت   لَحْنِ خُوشِ وصَوْتِ زَنْجَلِيكَ اسْت

١٦

كُومَاجْ كُلِپِچَه نَانِ كَنْدَاكْ   كَیْ هَكَشِی واَشْكَنِی سَاكْ

۱۷

لَذّاتِ جَهانْ اَگَرْ حَلیمَ اسْت   اَفْضَلْ زِحَلیمْ کُو بَبیمَ اسْت

۱۸

تِه دَشْتَ کَنارِ بِیوَلی دارْ   هَرْ خُوشَهٔ اُو چو زُلْفِ دِلْدارْ

۱۹

یَكْ شَبْ سَرِ مَرْزَ کَاجْ خُفْتَنْ   وآنْ راشْمَهٔ تَلَمْ شَنُفْتَنْ

۲۰

دَرْ صَدْرِ گَریگَه جا کُزیدَنْ   بانْكِ خُوشِ کُوکْزا شَنیدَنْ

۲۱

گَرْ هَسْتْ مُؤَذِنِ تُو قُربُونْ   مارا سَكْ وشالْ شَدْ سَحَر خوانْ

۲۲

عَبّاسِ عَرَبْ کَرَتْ قَرینَسْتْ   مَلّا تَقی مارا هَمْ نَشینَ اسْتْ
آیْ مَنْ بَغِدایِ کالَه چَرْمَتْ   قُربانِ تُو وسُرینِ نَرْمَتْ

صحیح	غلط	سطر	صفحه
سرداری	سرداردی	٦	٣
ای وزیر	اوی زبر	١٦	٢٧

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Dorn, Bernhard, 1805-1881

Beiträge zur Kenntniss der iranischen Sprachen

Bd.: 1

St. Petersburg [u.a.] 1860

A.or. 3471-1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10250588-3